

Lehetetlen körülmények között

Miért maradt le a PIÉRT?

Ha ötven esztendővel ezelőtt valaki benézett az akkor Piac utcának nevezett debreceni főutca egyik házának udvarára, a fűszer- és gyarmatáru-nagykereskedelmi cég dolgozóit láthatta, amint az udvaron csomagokat cipelnének. Aki most kukkant be a Vörös Hadsereg útja 41. szám alá, joggal hihetné: megállt az idő. A cégtábla lekerült a falról, a fűszerek és gyarmatáruk helyébe papír és táskák kerültek. A raktározás színvonala, a felszerelés, a munkakörülmények majdnem ugyanolyanok — ha nem rosszabbak — mint ötven éve.

Elképesztően rossz körülmények között végzi munkáját a hajdú-bihari lerakat harminchat alkalmazottja. A PIÉRT legmodernebb megyei egységének ez a központi raktár számít, s a modernséget az jelenti, hogy már van egy villástartarcsújú. Így legalább a rakodólapon érkező áruk egy részét képesek fogadni. Egyébként a városban és a környező községekben még kilenc helyen tartják, tárolják a papírféléket, fröszereket, mindenütt a központnál rosszabb körülmények között.

1968-ban ugyanekkora területen — összesen 2520 négyzetméteren — nyolcvanmillió forintos forgalmat bonyolítottak le. A tavalyi forgalom megközelítette a 210 millió forintot. Közben árváltozás alig volt, s a létszám is csökkent. Ha ehhez még hozzáadjuk, hogy a terjedelmes papírfélék aránya növekedett, világossá válik: a bonyolítóképesség határára van a PIÉRT debreceni lerakata.

Miért maradt el ennyire a hajdú-bihari részleg? Ennek megértéséhez azt kell előrebocsátani, hogy az egész vállalat a többi nagykereskedelmi vállalatához viszonyítva kedvezőtlenebbül startolt három évtizeddel ezelőtt. Ráadásul még jelenleg is teljes mértékben centralizált vállalat a PIÉRT, ahol az egyes lerakatoknak szinte csak egy dologhoz van joguk: kérni a központtól. A központ pedig — jöhízeműségüket nem vitatom — más megyei lerakatok helyzetét rosszabbnak ítélte, ezért ott fejlesztett, s ehhez részben innen vitte el a pénzt.

Se pénz, se ember

Az ötödik ötéves terv alatt 52,5 százalékkal növekedett a hajdú-bihari lerakat forgalma, s ez némileg meghaladja a vállalati átlagot is. A papír-fröszerek árukon átlagosan 8 százalékos árrés van, így 200 millió forintos forgalommal szám: 16 évente 16 millió forintnyi árréstömeget hoz a debreceni lerakat. A dolgozók bére egyéb járulékaival együtt körülbelül 2 millió forint, marad tehát

Raktár a szabad ég alatt

évente 14 millió forint a központnak, a rezi fedezésére és fejlesztésre.

Öt esztendő alatt egy-két apróságon kívül egy emelővillás targoncát és egy tehergépkocsit kapott tavaly a debreceni lerakat, és 110 ezer forintért a központi raktár udvarát betonozták.

Körülbelül 10 esztendeje képeztek utóljára papír-írószerek kereskedelemben jártas eladókat. Azóta nem, így a tőzsgárda egy része szakképzett, a nagy többség segédmunkás. Volt olyan esztendő, hogy a harminchat fős átlagos állományi létszám mellett elérte az ötvenet a ki- és belépők száma. A munka jellegéből, az alacsony gépesítettségéből következően nehéz fizikai munkának számít a terjedelmes, súlyos csomagok emelgetése. Ezért elsősorban férfiakat alkalmaznának, a segédmunkások viszont másutt könnyebben és többet kereshetnek. A szakképzettek, a nők pedig kereskedőként — kevesebb fizikai munkával — ugyanekkora bért érhetnek el.

A centralizáltság hátrányai

A debreceni lerakat jelenleg a miskolci kirendeltséghez tartozik. Korábban volt Debrecenben is ilyen közbeékelődött egység, de a valamikor indokolatlanul létrehozott kirendeltségeket állítólag teljesen megszüntetik. A beszerzés vonalán úgysem tudnak sokat segíteni. Ez ugyanis a PIÉRT központjának a dolga. Évtizedek óta ők osztják el az árut.

A recept egyszerű: tételesen megrendeli minden év nyarán a debreceni lerakat, hogy melyik fűzetből mennyit kér a következő évre. A megrendeléseket összesítik, és a visszaigazolt termelési adatok, az import szállítások, és az előző év forgalmának figyelembevételével elosztják. Hogyan lehet ily módon a gyorsan változó igényeket kielégíteni? A válasz egyszerű: sehogyan. (Nem véletlen ugyanis, hogy a központi utasításos gazdálkodás az ország egészé-

ben 1968-ban megszűnt.) A papír-írószerek kereskedelemben és még néhány más helyen megmaradt.

Közben pedig a centralizált PIÉRT egyre jobban elveszíti egykor sem világszínvonalú versenyképességét. A minél biztonságosabb ellátás érdekében kénytelen lekötni egyes termelő vállalatoknál a kapacitást. Így előfordult, hogy a tavaly legyártott rengeteg tolltartó a raktáron maradt. Idén viszont kevésnek bizonyult a beszerzett áru. A példát folytathatnánk. De a helyzetet talán az jellemzi jobban, hogy egyes cégek saját ügynöki hálózatot hoztak létre. Ilyen cég például a PEVDI, s egy ilyen verseny csak a PIÉRT-nek lehet veszteséges. Egyrészt nem ismerik, hogy a megyében milyen mennyiségű árut adott el az ipar utazó ügynöke, másrészt a megosztott nagykereskedelmi árrés miatt az iparnak is és a kiskereskedelmnek is előnyösebb a közvetlen kapcsolat.

Az értékesítést alapvetően meghatározza a raktározás már változó helyzete. Az előbbre lépéshez éveken ezelőtt kellett volna határozott lépéseket tenni. Például közös üzemelesült boltok használatára lehetne osztozni. A vásárló jól járna, mert — a PIÉRT hatvankét napos forgási sebessége miatt — egy ilyen üzletben a szokásosnál kétszer nagyobb raktárkészlet lehetne kénytelen. Előbbre lépést jelentene az is, ha a városi tanács az új lakótelepeken vagy az épülő Tócsókertben adna — akár kedvezményesen — egy üzletet a PIÉRT-nek. A választékos áru-ellátás egyúttal „a kiskereskedelem nem rendel, a nagykereskedelem nem szállít” kezdetű örök vitát is eldönthetné.

Az elmúlt évtizedben annyi változott: felszólították a PIÉRT-et, hogy költözzön ki a bérelt raktárakból. Ennek öt éve. Azóta pénz és központi akarat hiányában minden maradt a régiben. A PIÉRT hatodik ötéves tervében ugyan szerepel egy 2000 négyzetméteres raktár építése, de ennek tervezett határideje: 1985. Ha az előirányzott forgalomnövekedés megvalósul és így a vállalat korábbi hiteltelvére tudja fizetni, s a negyvenkét milliósra tervezett költségek nem növekednek, s lesz a PIÉRT vezetőinek pénze, energiája, akarata a debreceni beruházáshoz, és lesz majd telek, akkor talán változik a helyzet.

De addig — és évtizedek óta — a PIÉRT debreceni lerakatának dolgozói méltatlan körülmények között, szinte teljesen magukra hagyatkozva évről évre majdnem csodát művelnek. Senki sem segít rajtuk?

Hajdú István

Biztató jelek és kezdeti sikerek az energiagazdálkodásban

Beszélgetés Papp Istvánnal, az Energiagazdálkodási Intézet igazgatójával

Energia. E fogalomnak egy idő óta megkülönböztetett rangja van, jobban odafigyelünk rá, mint korábban, a „Lassabban gyorsíts!” népszerű plakátja nem pusztán reklám a számunkra; a szó szoros értelmében és képletesen is óvatossággal adagoljuk a gázt, mintha valóban törekeny tojás volna a talpunk és a gázpedál között. A VI. ötéves terv energiagazdálkodási kormányprogramja szerint az energiafelhasználás népgazdasági szinten évente csak két százalékkal növekedhet, ezzel szemben az új tervek első felében energiagazdálkodásunk — a három százalékos gazdasági növekedés mellett — két százalékkal csökkent! E tény jelentőségéről beszélgettünk Papp Istvánnal, az Energiagazdálkodási Intézet igazgatójával, az Országos Energiagazdálkodási Hatóság vezetőjével.

— Az olaj világpiaci ára az utóbbi néhány esztendőben meglehetősen emelkedett, most pedig csökkenőben van. Véleménye szerint kivédte-e a világ az olajárrobbanás következményeit?

— Az olajárrobbanásokra a világ többféleképpen reagált, de mert a gazdasági növekedés korlátait egyszerűen észrevehetőkbe váltak, általános tendencia lett a fékezés. A növekedés lassításának mértéke nem egyforma, mert az országok helyzete sem egyforma az olajárrobbanás következményeinek kivédése tekintetében. A világ energiafelhasználásában mindenestre új elem, hogy az olajtól való függés némileg csökkent, mert az energiafelhasználást világszerte racionalizálták, s kiderült, hogy óriási tartalékok vannak mind a fogyasztásban, mind a termelésben.

— Hogyan reagált a mi gazdaságunk az olajárrobbanásra?

— Későn. Az első, az 1973–74-es olajárrobbanás idején elterjedt nézet volt, hogy ennek következményei nem, vagy csak kevésbé érintenek bennünket. Annak ellenére, hogy már az 1974-es decemberi párhatározat előterbe állította az anyag- és energiatakarékosságot, a határozat végrehajtását enyhén szólva megnehezítette az olcsó energia korára jellemző, csak az ellátás biztonságára törekvő gyakorlatunk. Születtek ugyan jó kezdeményezések ebben az időszakban is, de ezek nem találtak megfelelő fogadtatásra, mert a régi gyakorlat alapján kialakult szemlélet lefegyverezte azokat, akik a hatékonyabb energiagazdálkodás érdekében tenni akartak valamit.

— A késedelmes reagálásnak ezek szerint elsősorban szemléletbelni oka volt?

— Igen. El kellett jutnunk az 1978-as pazarlási csúcshoz, amikor egy százalék nemzetijövedelem-növekedésre két százalékos energiagazdálkodás-növekedés jutott, hogy a Központi Bizottság 1978 decemberi határozata rendet teremthessen a fejekben. Ennek köszönhető, hogy a második olajárrobbanás már a mozgósítás állapotában ért bennünket. De még meg kellett szervezni a cselekvést, mind a tervezésben, mind a végrehajtásban, nagyobb összegeket kellett biztosítani az energiamegtakarítás eredményező beruházásokhoz, tehát az energiagazdálkodás intenzív útjára kellett átvethetni az országot.

— Milyen gyakorlati eredményei vannak a szemléletváltozásnak?

— Amíg korábban a vállalatoknál az olcsó energia a legtöbb esetben pazarló megoldásokhoz és pazarló üzemvitelhez vezetett, ez a gyakorlat most megváltozott. Az ártétekedések hatására sok helyen ártétekelték saját termékszerkeztúrájukat és termelési, technológiai rendszerüket is. Az anyagi ösztönzés eszközeit helyesen használták fel például a közlekedésben az üzemanyag-takarékosságot, jó néhány termelő üzemből pedig az energiafelhasználás javításának érdekében. Vállalatok, termelőszövetkezetek, brigádok és az egyes emberek is nagyon sok jó javaslatot dolgoztak ki, részint beruházással, részint azonban beruházás nélkül, szervezéssel megvalósítható energiamegtakarítást eredményező intézkedésekre. Mindemellett ma már megfigyelhető bizonyos együtt-

működési törekvés is az egyes vállalatok között, ami biztató jele a szemléletbeli változásnak. Kooperációk létesültek a hulladékhasznosításra, így például a győri szeszgyár hulladékújával textilüzemmel és képletesen is óvatossággal adagoljuk a gázt, mintha valóban törekeny tojás volna a talpunk és a gázpedál között. A VI. ötéves terv energiagazdálkodási kormányprogramja szerint az energiafelhasználás népgazdasági szinten évente csak két százalékkal növekedhet, ezzel szemben az új tervek első felében energiagazdálkodásunk — a három százalékos gazdasági növekedés mellett — két százalékkal csökkent! E tény jelentőségéről beszélgettünk Papp Istvánnal, az Energiagazdálkodási Intézet igazgatójával, az Országos Energiagazdálkodási Hatóság vezetőjével.

— Az ésszerűbb energiagazdálkodás a szemléletváltozáson kívül az olajfeldolgozás szerkezeti változását is igényli...

— Kétségtelenül. Igaz, hogy az utóbbi fél évtized technológiai változtatás nélkül is kevesebb hőenergia jutott el, mint korábban, s ezáltal sikerült csökkenteni a hőenergiafelhasználást, és importját, de az új krakkoló megépítésével megvalósítottuk a hőenergia-feldolgozás intenzív módját, vagyis egységnyi hőenergia nagyobb értékű termékeket állítunk elő. A VI. ötéves terv e létesítménye révén több gázolajat és benzint tudunk előállítani, egyúttal csökken a fűtőolaj erőműi felhasználása, ami az olajtermékek hatékonyabb felhasználását jelenti.

— Mi a jelentősége annak, hogy az idén az első felében a tervezett kétszázalékos növekedéssel szemben az energiafelhasználás két százalékkal csökkent?

— Ennyi energiát nem takarítottunk volna meg a vállalatoknál a viszonylag kis pénzügyi eszközökkel, jórészt szervezéssel és gyorsan megvalósított energiafelhasználás-racionalizáló intézkedésekkel, s általában a technológiai fegyver megselezésével. Ebben az is megmutatkozik, hogy az energiagazdálkodásunk magában a természetben vannak nagy tartalékok, hogy a termék- és technológiai korszerűsítés, az ésszerűbb szervezés, a rendszeres veszteségfeltáró munka, tehát mindez együtt ígér további jelentős eredményeket. A magasabb fokú termelési kultúrára való törekvés ugyanis azt is jelenti, hogy a magas energiataralmú termékek, így például a műtrágya, a hengereltáru, a cement hatékony felhasználását jobban megszervezzük. Az persze gazdaságpolitikai kérdés, hogy a mainál viszonylag kisebb energiataralmú késztermékeket igyekezzünk exportálni, így is csökkentvén gazdaságunk energiaigényességét. Az energiafelhasználás csökkenése a tartalékok további forrását is jelzi, nevezetesen azt, hogy a másodlagos nyersanyagokat vissza kell vinnünk a termelési folyamatba. A kezdeti sikerek többek között arra utalnak, hogy érdemes ösztönözni a korszerűsítési javaslatokat, hogy azokat gyorsabban kell elbírálni és megvalósítani, s hogy mindez rendszerszemléletet igényel: tehát az ésszerű energiagazdálkodás érdekében a folyamat egészét kell nézni és nemcsak az egyes részeket. Így például át kell hidalni azt a helyzetet, hogy manapság átmeneti pénzügyi zavar hátráltatja a már kifejlesztett energiatakarékos háztartási készülékek gyártását és forgalmazását, hiszen ezek alkalmazása révén a lakosság energiagazdálkodása csökkenhet... Összességében az eddigi biztató eredmények legfőbb jelentősége szerintem az, hogy részint nyilvánvalóvá teszi az energiagazdálkodási kormányprogram által kitűzött célok elérhetőségét, részint azonban nyilvánvalóvá teszi azt is, hogy a programban megfogalmazott reális célok elérése nem lehet kampányfeladat, hogy tehát a megvalósítás az indulásnál tapasztalt intenzitást folyamatosan és hosszú távon igényli. Emellett a biztató eredmények jelentősek azért is, mert arra utalnak, hogy energiagazdálkodásunkban a kormányprogramtól túlmenni tartalékok is vannak, s mert a program nyitott jellege lehetővé teszi a további tartalékok feltárását, hasznosítását.

Aczél Gábor

Árut vesznek át a Vörös Hadsereg úti papírboltban (Fotó: Nagy Gábor)

Az ügyek védői között

Gyakran akad dolgunk az ügyek védőivel. A törvények, az egyre szaporodó rendelkezések kusza szövevényeiben járhatlanok vagyunk, sérelmeinket, panaszainkat számos esetben a jog segítségével szeretnénk orvosolni. Ilyenkor fogjuk magunkat, és felkeresünk egy ügyvédet, kopogtatunk valamelyik ügyvédi munkaközösség irodaajtáján, és többnyire így kezdjük mondókánkat: „Ügyvéd úr, kérem...”

Debrecenben az ügyvédi munkaközösségek közül — összesen négy van — először a II. számú alakult meg, egészen pontosan 1952 őszén. Az eltelt csaknem három évtized kezdetén kilenc jogász hozott létre társulást a Széchenyi utcai épületrészben, ahol azóta is vannak. Az alapítók saját anyagi tőkétől kezdve szervezték meg a közösséget, tulajdonosi alapon. Működésük lényege azóta sem változott, mindössze néhány módosító szabályzat látott napvilágot.

Onállóan gazdálkodó kis egységek a munkaközösségek — mondja dr. Papp Sándor, a munkaközösség vezetője. — Összehívunk egy taggyűlést, amely kimondja a közösség létrejöttét, ezt az Ügyvédi Kamara és az Igazságügyi Minisztérium jóváhagyja. Ezután vezetőt választanak, aki helyettesét jelöl ki. Nálunk jelenleg tizenhét ügyvéd tevékenykedik, feladatokat látunk el Hajdúszoboszlón és Hajdú-

Arra várnak, hogy elmondhassák panaszukat

ma. Ez csak részben igaz, pontosabban bizonyos esetekben érvényes. Számos jogi eljárás tanácsi hatáskörbe került, így nem körülményes az ügyintézés. Olyan időszakban, amikor sorozatban és nagy számban kerül sor ingatlanok kisajátítására — szaporodnak jogi eseteink is. Háztasságokat felbontó perek viszont továbbra is a számtisztizott élet állnak.

Mielőtt a bíróságra menénk, dr. Gáll István, az ala-

neráció hozzánk került tagjai mint „saját nevelésű” jogszakemberek nálunk is maradtak. Átvették szokásainkat, megőrizték tradícióinkat.

Nincs idő további beszélgetésre, mennünk kell a járásbíróságra. Személyi sérülést okozó karambol okozója felett mondanak ítéletet, az ő védelmét látja el dr. Papp Sándor. Több évtizede rendelkezik jogosítvánnyal a vádlottak padján ülő tisztas tanárember, mégis bekövetkezett a baj. Rosszul számított ki egy előzést, és hogy elkerülje a szemből jövő gépkocsival való összeütközést, a mellette haladó járművel karambolozott. Az egyik utas egy éven túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Az ítélet: három hónap felfüggesztett szabadságvesztés és ötezer forint pénzbírság. A bíróság által kihirdetett tíz nap gondnoksági időt — ennyi idő múlás adhatják be a fellebbezési kérelmet — ügyvédünk javaslatára kihagyja a vádlott. Előfordulhat ugyanis, hogy súlyosbítják az ítéletet. Újabb javaslat: érdemes lenne belenyugodni a most hallottakba.

Egy másik tárgyalásra is hivatalosak vagyunk. Az egyik megyénkben működő termelőszövetkezetnél kiderített sikkasztási ügygel szerezte többen is foglalkoznak az ügyvédi munkaközösségnél. A mai tárgyalás azonban — az ülnök távolléte miatt — elmarad.

Ismét a munkaközösségi irodában vagyunk, és az ügyvédek specializálódásáról beszélgetünk. Tevékenységük közösségi jellege módot ad arra, hogy a munkatársak — külön-külön — bizonyos témakörökre jobban összpontosítsanak. Van aki kifejezetten vállalati ügyek specialista, mások csalások, sikkasztások, gyilkosságok elkövetőinek védelmezői, Papp Sándor például elsősorban az úgynevezett polgári jogi foglalkozik, a kisajátítások jogi vonatkozásainak kiváló ismerője. Dél van, és arra gondolok, hogy az ügyvédek indulnak valamelyik vendéglátóegységbe, oda, ahol rendszeresen ebédelnek. Tévedek, mert igencsak rendszertelenül érkeznek, ott ebédelnek, ahol éppen tudnak. Igen, ez jobban illik a „lőtás-futás” életformához, az örökös időzavarhoz.

Amíg Papp Sándor egy felbézsi ellenkérelem megbeszélésével foglalkozik — délután négy óra lévén — az ügyfelek közé vegyülök, akik munkaidő befejezése után inkább szakítanak időt sürgető dolgaikra. Tizen, tizenötven várakoznak, hogy egyenként szólítsák őket. Kettőn valósi ügyben vannak jelen, egy idős hölgy a szomszédjával veszett össze, szeretne pontot tenni civakodásuk végére, természetesen úgy, hogy nem ő a hibás a történetekért. Pödört, ősz bajuszú bácsika ingatlanra rendelkezik, vevője akadt, érdeklődik, mi a teendő ilyenkor.

Mindnyájan arra várnak, hogy az irodába bocsátás után kifejtessék panaszukat, azokat bizonyítandó, papírokat, végzéseket, hivatalos leveleket vesznek elő. Az ügyvédek pedig határidőnaplóikba vezetik a következő találkozás időpontját, gépirónoknak diktálnak — és sokat kérdeznak.

Hogy a válaszokat — a jog segítségével — a lehető legkedvezőbben tudják megfogalmazni, megfogalmaztatni hatóságokkal. Ez a feladatuk: az ügyek védői.

Kliss Dezső Péter

Elmondani

Hogyan győztem

Megvallom, nem volt könnyű győzelem, de nincs is ebben semmi szokatlan, hiszen mindannyian tudjuk, hogy a győzelemnek is ára van. Mégpedig olyan, amely rugalmasan alkalmazkodik a dráguló nyersanyag- és energiaköltségekhez, s állami támogatás híján bizony a győzelem ára is jócskán megugrott napjainkra.

Persze nem azon akarok én sopánkodni, hogy manapság már egy szerényke győzelem is annyiba kerül, mint hajdan valami világra szóló diadal, de kénytelen voltam megemlíteni, ugyanis az áraknak meglehetősen sok köze van ahhoz a győzelemhez, amelyről szeretnék beszámolni.

Diadalom színhelye a város legelőkelőbb étterme volt, ennél fogva a külsőségek nem nélkülözték a szerény, mégis észlelhető ünnepélyességet. A pincérek halkán tettek-vettek, a vendégek sem csámcsogtak különösebben, nem szűrcsökték a levest. A máskor oly hangos aranyfűj és vidámlányok is csendesen meredtek tányérük mélyére. Megvallom, nagyon jólesett volna ez a diszkrét figyelmesség, ha nekem szól. Sokkal jobban kedvelem ugyanis a mély hallgatással fűszerezett figyelmet személyes körül, mint a hangos éljenzést. De, mondom ennek semmi köze a tárgyhoz, mert a hangulat nem az én győzelmemet ünnepelte.

Pedig ez a vasárnap dél volt az az időpont, amikor beérett több mint kétévi kitartó munkám gyümölcse. Két esztendője határozottam el ugyanis, hogy attól fogva nem étekezem étteremben. Ekkor kezdődött tehát a verseny a vendéglátóiparral, amelynek téje az volt, hogy ki bírja tovább. Ellenfelem 30-40 százalékkal magasabbra emelt étlapokkal indultak csatába, én meg lábujjhegyen ugrálva lobogtatam a fizetési borítékot, de így sem tudtam ezt a magasságot abszolválni. Inkább kihagytam, s vele együtt a vendéglői lakomákat is.

Persze sokáig drukoltam, hogy egyáltalán észrevezzék-e a hiányomat, s akkor-nak-e versenytársnak egyáltalán. Nehezítette a helyzetemet, hogy bár a sör ára is ugrándozott ez idő alatt, erről nem mondtam le. Elhatározásomat az indokolta, hogy ezen a téren úgysem tudtam volna labdába rúgni. Ha én nem iszom meg, helyemre állnak százak és százak, hogy megtegyék, a vendéglátás észre sem veszi. Az ételforgalom azonban egészen más, ott lehet valamit keresni. Úgy látszik — így visszatekintve —, hogy nagyon sokan így gondolkodtak, esélyeim ezzel nőttek.

A nemes vetélytárs irama először lelassult, aztán mintha visszafelé kezdett volna táncolni. Több étterem akadt, amely — úgymond — kihordásra próbált rábírní, jelentősen leszállított árakkal. Nem álltam kötélnek, az ételherdómat egyként is úgy konstruálta meg egy vállalkozó kedvű szövetkezet, hogy azt csak üres állapotban lehet rendeltetésszerűen használni.

Jötték még különféle kedvezmények, sokáig tartott a viaskodás, míg néhány vasárnap elelőlt az ellenfelem beadata a derekát. A patinás szálloda étterme 40-50 százalékkal olcsóbban kínálta a vasárnapi ebédet. Ez akár-hogy is nézzük, az én győzelmem. Ugyanannyire ehettek — bár csak vasárnap! —, mint az áremelés előtt, s ha azt a szerény inflációt is beszámítom, amelyet közgazdászaink emlegetnek, akkor még jól is járok.

Egyetlen dolog árnyékolta csak be a győzelmem, de ez már más lapra tartozik. A hét végi bevásárlás ugyanis majd annyiba került, mintha a vasárnap otthoni ebédhez is beszereztem volna a szükségeseket. Gondoltam, őket is kihívom egy versenyre, de beláttam, nincs semmi esélyem. Mire elterjednek az ár- engedményes élelmiszerúrházak, addigra akár éhen is halhatok...

T. Szűcs József

Dr. Papp Sándor kérdez, az ügyfél válaszol, a gépirónó ír

hadházon. Adminisztrátorokkal, takarítónokkal összesen harminchatan vagyunk. Létszámunkat — kiadásainkat, fizetésünket — a rendelet által megállapított munkadíjakból fedezzük.

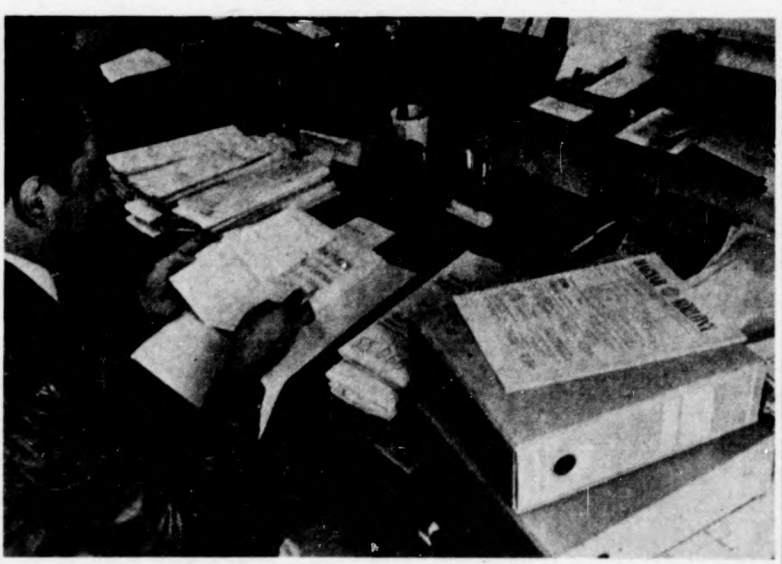
Mindezt az egyik őszi hétköznap reggelén sorolja a munkaközösség vezetője. Az ügyfelek számára berendezett fogadóhelyiség még kihalt, inkább a délutáni órákban jönnek az emberek ügyes-bajos dolgaikkal. A délelőtt ettől függetlenül nem a télettség jegyében telik el, hiszen a panaszokat, kéréseket, különböző jogi eljárásokat nem csak az épületben intézik. Az sem véletlen, hogy az ügyvédek úgy élnek a köztudatban, mint akik örökösen lótnak-futnak, időzavarral küszködnek. A mostani helyzet is ezt támasztja alá: délelőtt tárgyalás is zajlik, ilyen-olyan szakértőkkel kell rövid értekezéseket megszervezni, néhányuknak pedig ügyfelet fogadni.

Dr. Papp Sándor tizenegy órára hivatalos a járásbíróságra, addig szívesen sorol még adatokat tevékenységükről.

Az elmúlt esztendőben az összevételünk meghaladta a hárommillió forintot, kétezerrel több ügyet foglalkoztunk. Sokan úgy vélekednek, hogy az utóbbi időszakban növekszik az ügyek szá-

pítók közül már csak egyedül praktizáló kolléga lép a szobába. O adta át a vezetői stafétát Papp Sándornak, de a munkáról nem mondott le. A debreceni közvéleményt mostanában legjobban foglalkoztatja „nagy ügyek” képviselője. Minden bizonyos szükség van ezeknél a bűneseteknél minden praxisára, tapasztalatára. Ő mégsem erőltet beszéd, hanem a munkaközösség belső törvényeit említi:

— Első számú íratlan törvény nálunk, hogy az alapítás idején kialakított rendet, szokásokat fenntartsuk. Bűszkék vagyunk arra, hogy az 1952 óta felnőtt ügyvédge-

Hamar el kell igazodni ebben a papírhalmazban (Fotó: Nagy Gábor)

A szobrok és a folyó

Most leginkább Kanizsai Dorottyról szeretnék írni és Dél-Dunántúl más szobraitól is. Nem, műelemzésre nem vállalkozom, ahogy ott vannak a szakértő művészettörténészek, kritikusok. A szobrok azonban azt hiszem, különben sem azért lesznek, hogy mi „halandók” értelmezésükkel bajlódjunk. Sokkal inkább érzelmi töltést várunk tőlük, valamiféle belső megnyugvást, erőt.

Tavaly ilyenkor a tengerőrt írtam. Szeretem a tengert, hullámain, sóját, homokját, türelmetlen tájékozást. Az idén nem láttam tengert, csak folyókat és szobrokat. Nomád módra sátoroztunk Mohács környékén a Duna-parton, közel a folyómederhez. Táborhelyünkön egy-egy éjszakára néha újabb vadkempingezők vertek tanyát. Idegenek, akikről úgy hitük, csendben lenni vágyóknak, s ottmaradni közel a vízhez, az éghöz.

Most mégsem a folyókról akarok írni, előljáróban legalábbis nem, és nem is az idegenekről — kivéve egyet, de arról majd később —, akiket esténként tüzünkhez invitáltunk beszélgetni, de minthogy majdnem mindig családunk, hiszen valamivel többre vágytunk annál, mint amit a szalonmáskból kenyerünkre csöpögtetett sercegő zsírról folytatott eszmecsere kínált témául, lemondunk erről is.

Magam sem tudom, mikor figyeltem fel rájuk, a

szobrokra, vagy melyikre legelőször. Talán a mohácsi emlékhely barnára érett kopjafáira? Vagy a villányi szabadtéri szoborpark fehérré teridomaira? Vagy a Mecsek egyik kiszögellésén vakítóan fehér márvány talapzaton Makrisz Agamennon felszabadulási emlékművére?

De most leginkább Kanizsai Dorottyról szeretnék írni. Egy asszony a középkorból. Ő volt az, aki eltemette (négy száz siklósi jobbgyal) Mohács halottait. A „nagy temető” kopjafái őt is idézik, nemcsak szobra (Borsos Miklós alkotása) a siklósi vár előtt. Puritán alakja talpra állított glória, redős fekete pelben, mely alatt rejtőzve roskad a fájdalom. Nekem mégis erőt adott.

Egyik este sötétedés után, egy idegen ember érkezett csónakkal. — Nem félnek itt? — kérdezte, amint táborhelyünk közelébe ért, s otthonos biztonsággal szemlélte a tüzet. Aztán ott is maradt beszélgetni. Vörös borral kínált bennünket, s szaporán töltögette, cserébe szerény vacsoráért. Néha szakértő mozdulatokkal betűnkhez invitáltunk beszélgetni, de minthogy majdnem mindig családunk, hiszen valamivel többre vágytunk annál, mint amit a szalonmáskból kenyerünkre csöpögtetett sercegő zsírról folytatott eszmecsere kínált témául, lemondunk erről is.

szehegészettünk két háromméterest, s azt a nagy monstrumot kezdtek beverni a gátba. Dolgoztunk éjszaka, nappal, ki tudja aludtunk-e egyáltalán. Kilen nap után hét falu kísért bennünket a határig. Ott búcsúzkodtunk, a pálinkásdemizson körbejárt. Részegen, fáradtan ért bennünket utol az árvízvédelmi központ utasítása: azonnal menjünk Mohács térségébe, mert a folyó előtti a várost. És mentünk. Reggelre megfőkeztük a buzgárt. Kegyetlen éjszaka volt.

Az idegen mesélt még más történeteket is, de valamennyi a folyóról szólt, meg az erőfeszítésekről. Egy-egy történet végéig hosszú csend jellezte.

Amikor megittuk a maradék bort az üveg aljáról, felállt, kényelmesen kinyújtózott és indult — későre jár — mondta. Lekísértük a partra, hamarosan eltűnt a sötétben, de mi még sokáig hallgattuk evezőinek csobbanását.

Tatár Éva

Már nem hiánycikk!

MEDITÁCIÓ EGY TANÁCSKOZÁS KÖZBEN

Mondhatnám úgy is, megfigyelőként vettem részt az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Hajdú-Bihar megyei Bizottságának legutóbbi ülésén, ebben azonban, lévén szakmám az újságírás, nincs semmi különös. Az a dolgom, hogy hallgassam, amit mások mondanak egy-egy témáról, s

az arról tudósítsam az olvasókat, vagy saját véleményemet mondjam el a napirenden szereplő kérdésekkel kapcsolatban. S ha most ez utóbbi megoldást választottam, annak, úgy érzem, nagyobb köze van a bizottsági ülés elé terjesztett jelentéshez.

A gyógyítás tekintélye

Olvassa ugyanis az alapos gondolatokkal megtervezett beszámolókat a megyénk egészségügyi intézményeiben uralkodó etikai helyzetéről, egyre fűrtesebb érzés fogott el. Mintha két malomban örömléne. Marmint az orvosetikával hivatalból foglalkozó bizottság tagjai és mi, a laikus közvélemény képviselői, akik a szó szoros értelmében szenvedő alanyként kerülünk kapcsolatba az egészségügyi dolgozóival. A jelenlétesben ugyanis jóformán egyáltalán nem esett szó anyagiakról. A múlt évben lefolytatott harmincegy fejelemly ügy közül egynek sem volt indítéka olyasmik, hogy egy orvos kért vagy elfogadott volna pénzt, ajándékot a betegétől vagy hozzátartozóitól. Marmint mi kívülről általában ezt tartjuk az orvosetika sarkalatos kérdésének, s ebben érezzük legsürgetőbbnek, hogy történjen valami, ami helyrebillenti a gyógyítás tekintélyét, önzetlenségének hitelt.

És etikai bizottság elé nem került egyetlen anyagiakkal kapcsolatos ügy sem, amelyben bizonyítani lehetett volna az orvos etikátlan magatartását. Elhiszem. Valószínű, hogy senki sem szalad a fellettes szervezethez vagy éppen a szakszervezethez azzal a bejelentéssel: X doktornak adtam ötezer forintot, hogy lelkiismeretesen gyógyítson. De elég csak egy társaságban beszélni a témát, s máris egymást érik — az ott konkrétan és hitelesen elhangzó — történetek orvosról, aki a kisebb címletű pénzt visszadadja a beteg zsebébe mondván, „hadd liluljon meg”, vagy a

kérdésre, „mivel tartozunk, doktor úr?” szóban egyértelmű „semmivel”-t mond, s közben úgy áll, hogy éppen csak a kezét nem nyújtja a százasaokért.

Biztos vagyok benne, akik ezekről az esetekről készséggel meséltek, az etikai bizottság előtt szólanak maradván. De tény, hogy szél fúvatlan nem indul, amiről egy egész ország tud, annak legalább a negyede igaz. És lehet ugyan, hogy a beteg nem beszél, de azt ne állítsa senki, hogy a másik egészségügyi dolgozó nem tud róla, melyik kollégája kitől hogyan fogadja el vagy éppen provokálja ki a hálapénzt. Hiszen manapság már — s éppen ez vált ki nagyfokú felháborodást szakmai körökben — egyre inkább természetes az is, hogy orvos az orvostól is elvárja, elfogadja az ajándékot.

Lehet-e a jelenségnek bármiféle eredetét, jellemzőjét megállapítani? Elég nehéz. Van, aki úgy vélekedik, még nem tudtuk megszokni, hogy az egészségügyi ellátás ingyenes, valami belső kényszerből érezzük szükségét annak, hogy fizessünk a gyógyulásunkért. Egy ellenérvem van. Ezelőtt harminc esztendővel, amikor a magyar dolgozók tömegesen váltak biztosítottá, gyakorlatilag nem is volt paraszolencia. Olyan könnyű és jó volt megszokni, hogy az orvosnak nem kell fizetni! Mentek az emberek évtizede hurokolt bajjakkal, s tudták, hogy joguk van a gyógyuláshoz, a társadalom biztosítja számukra azt. Az évtizedek során, úgy tűnik, elfelejtettük ezt a természetes jó érzést.

letöbbünk szemében sajátos helyet foglal el. Felnezzünk rá, mert olyan gondunk megoldásában segít, ami számunkra döntő jelentőségű. Valószínűleg ezért is érez leg többünk indítékot arra, hogy honorálja a szolgáltatást — amit viszont az orvos hivatalból és ingyen köteles nyújtani. Sőt, a rendtartás szerint tudatosítania is kell a betegnek, hogy a maximális szintű egészségügyi ellátás mint magyar állampolgárnak jár neki. Csak vajon megkapja-e minden esetben?

Egy-két adat számomra is meglepetésként hatott. Például az, hogy Európa egyetlen országában sem tudnak több napig kórházban gyógyítani egy beteget, mint nálunk. Hogy a tízezer lakosra jutó orvosok számát tekintve a világon a harmadik helyen

állunk. Vagyis hogy egyáltalán nem olyan siralmas a mi egészségügyünk objektív ellátottsága, mint gyakran gondoljuk. Megvannak a tárgyi és személyi feltételei annak, hogy minden beteget megfelelően kezeljenek, a jó egészségügyi ellátást már nem lehet hiánycikknek tekinteni. Sokkal inkább szervezési problémák akadályozzák a kifogástalan munkát, és nagyon sok esetben az a kis plusz — figyelem, jó szó — hiányzik, amit a beteg a pénzért szokott megkapni, akár magánrendelőben, akár állami intézményben. Úgy hiszem, ezt kellene önmagunkban jobban tudatosítani, hogy a pénzünkért tulajdonképpen nem kiváltságos helyzetbe kerülünk, hanem csak azt kapjuk meg, ami különben is jár, sőt, aminek biztosításához a feltételek is megvannak.

Jogaink és lehetőségeink

Ismétlem, nem vitatom az etikai bizottságok nehéz helyzetét, mivel munkájukban a legtrikábban tudnak tevényt élni, konkrét bizonyítékokra támaszkodni. Erdekes azonban, hogy a beteg alig kerül be egy intézetbe, máris teljesen pontos értesítéseket szerez róla, melyik orvos környezhető meg, s kit nem szabad megsérteni a hálapénz gondolatával sem. Sőt a betegek általában azt is tudják, melyik intézmény, melyik osztályon dívik jobban a paraszolencia, s egyesek határozottan támaszkodnak is a besbeszélőkre. Valahol, valahogy talán mégis el lehetne csípni a konkrét eseteket, s ezekben eljárva állítani helyre azoknak a becsületét, akik valóban alaptalanul szenvednek a közvéleményben az egészségügyi dolgozók anyagiasságáról alkotott vélemény súlyától. Mert nem vitás, hogy sokan — talán többen — vannak ilyenek, s az is egészen biztos, hogy éppen számukra okozza a legtöbb kellemetlenséget a kialakult helyzet. Annál is inkább, mivel a nemzetközi összehasonlítást is meglehetősen könnyű szempontról a magyar egészségügyre. Azokban az országokban ugyanis, amelyekben nem ingyenes az egészségügyi ellátás, hivatalosan fizetni kell, ahol viszont ingyenes, ott valóban az. Ismerősöm Svédországban egy üveg itallal szegretette volna köszönetét kifejezni a vizsgálatot végző orvosnak, s alig tudta hova dugni a palackot, mikor megtudta, hogy az illetőnek állá-

sába kerülhet, ha elfogadja a csekély ajándékot.

Ki a hibás abban, hogy ilyen mértékben dívik a hálapénzadás? A nagyobb felelősség azoké, akik elhitetik — vagy nem lépnek fel elég erővel — hogy a hiedellemmel szemben —, hogy a jó ellátáshoz szükséges van a borítékra. De azért mi sem vagyunk egészen ártatlanok az ügyben. Úgy teszünk, mintha nem ismerjünk a jogainkat, lehetőségeinket, túlságosan hamar elhisszük, amit a szomszédasszony pletykál betegéről, akikre rá se néztek, amíg nem fizettek. Valahol találkoznunk kellene a két vonalnak: a szakmán belüli szigorúságnak és a saját tartásunk — öntudatunk — határozottabbá válásának.

Az utóbbi időkben az egészségügyi intézményekben láthatók táblák, amelyek arra hívják fel a figyelmet, hogy az egészségügyi ellátás ingyenes. Nem árt a figyelmeztetés, csak önmagában vajmi keveset ér. Hiszen látunk mi már a fodrászüzletekben is feliratokat, mely szerint öntudatos dolgozó nem fogad el borraival... Mindezt a szakszervezet megyei bizottságának ülésén jutott eszembe. Nem véletlenül, ugyanis az írásos jelentéssel ellentétben, a vitában szinte nem is volt szó másról, mint a hálapénzről. Bizonyosságul annak, hogy ez a kérdés magukat az érdekelteket, s a közöttük javulást akarókat is leginkább foglalkoztatja.

Nagy Zsuzsa

Értékváltás

Két hírt olvastam, nem is éppen a közelmúltban, de azóta sem hagynak nyugton. Most, hogy eszembe jutottak, ismét eltűnődöm: összefüggést gyanítok közöttük.

Az egyik hír arról tudósított, hogy az előjegyzett autókra befizetendő előleg fölemelése után százezer igénylő közül a Merkurral: igénylését visszavonja, nem fog autót venni.

A másik hír így szól: „Állat- és kirakodóvásárt tartottak... Zalaegerszegen. A legtöbbet ígáslovat akartak vásárolni, párjáért hetvenezer forintot is fizettek”.

Az összefüggés pedig, amelyre gyanakszom, paradoxon-félelben is kifejezhető, valahogy így: a két áremelkedés korántsem jelent egyformán értékmelkedést. Az ígásló árának emelkedése az ígásló értékének emelkedését jelzi; minél drágább lesz viszont az autó (és hajtóanyaga, a benzin), ez annál inkább az autó értékcsökkenését fogja jelenteni. Nem kell az autó, mert drága; és kell a ló, tehát drága.

Miféle folyamat rejlik e mögött a paradoxonféle mögött? En értékváltás-folyamatnak nevezem: még nem is lett általánossá az autó nálunk, még épp csak most kezdtek státuszszimbólumból használati értéké háziassitani korunk ipari futóvadját, az autót, még nem is alakítottuk ki igazán az úgynevezett autós életformát, már szakítanunk is kell vele. Új értéket kell keresnünk helyette, új életformát. Olvastam Szabó L. István washingtoni tudósítását a Népszabadságban arról, hogy Amerikában, ahol csakugyan általános volt az autós életforma, milyen látványos jelei vannak már az életformaváltásnak. Ezt írta: „Most tehát az emberek, ha beosztóak, rendszeren eljutnak a munkahelyükre, el tudják intézni a bevásárlásaikat, de azt már meg kell gondolniuk, hogy milyen távolságra mennek vendégségbe... A következők: ritkul a társadalmi érintkezés... Az emberek a korábbinál sokkal többet üldögélnek otthon, és ez a kényszerhelyzet rontja a közérzetüket. A sajtó az életforma válságáról cikkezik, és naponta halljuk a borulató jóslatokat: ami eddig történt, csak a kezdet.”

Eddig az idézet, és itt áll előttem a kérdés: kezdjek-e én is a borulató jóslatokba? Nincs kedvem hozzá, hiszen ezt az autós példát csak azért hoztam szóba, hogy elmondhassam: korántsem egyedülálló jelenségről van szó. Az a folyamat, amelyet értékváltásnak neveztem, korunk egyik legáltalánosabb és legjellemzőbb folyamata. Drámaian azt is mondhatnám: a gyors értékváltások válságos meteorológiai viharaiiban élünk. A régebbi korok embere az állandóságot kapta alapélményként. Fölötte a világegyetem központját jelentő Föld nyugodott, körülötte mozdíthatatlan emberi viszonyok: az úr a pokolban is úr, az apa korlátlan családfő, a család szent, a tulajdon boldogító, a jó elnyeri jutalmát, az emberi rend istentől való, tárgyi és erkölcsi értékei pedig változatlanok. Erre a bizonyosságra nemcsak életprogramot lehetett építeni, hanem dicsőítőterveket, sőt századokra szóló kormányzati koncepciót (vagy koncepciótlanságot) is.

Ma, ahogy divatosan mondjuk, felgyorsult az idő, s a változandóságot kapjuk alapélményül. Fölöttünk a szupernovabarobbanásos kozmosz uralkodik, alattunk a bolygómilliók egyikévé szugorodott Föld imbolyog, körülöttünk drámaian változó emberi viszonyok: aki tegnap úr volt, ma alattvalói üldözöttje, aki istenként vagy népvezérként imádtatta magát, holnap politikai szörnyeteggé vagy szélhámosná degradálódik, az apának megingott családfői egyeduralma, a család labilis életközösség, a tulajdon veszedelmes teherré válhat, nemhogy a jó, még a rossz sem nyeri el bizonyos jutalmát, az emberi rend nagyon is az embertől való — tárgyi és erkölcsi értékei tehát szüntelenül változnak.

Es ezeket a változásokat nem történelmi léptékekben, nem is generációként éljük át, hanem sűrűn: egyik évtizedről, egyik évről, egyik percről a másikra. Nem volt még korszak a történelemben, amelynek emberei ilyen változásporbán éltek volna.

Gondoljunk a kevésbé jelentős értékekre, a külsőségekre, a divatra. Egy évtized alatt a következő értékváltásokat éljük át, találomra és fontossági rend nélkül sorolom őket:

— Diadalmasan magasra emeltük a műanyagot. Övé a jövő — mondtuk. És kivételes értéként becsültük a nylonharisnyát, az orkáncabátot, a műanyag padlót. Most azt mondjuk: éljen a természetes anyag. Övé a jelen, a jövő. És kivételes értéként becsüljük a tiszta élő gyapjút, a lenvászt, a faparkettát.

— Az ifjúság dacos lázadással tett hitet a beatzene, a hajbozont, a toprongy mellett, és erkölcsi fölénytel moosolygott a szülők zenéjén, fejformáján, viseletén. Most pedig kellős közepén vagyunk az úgynevezett nosztalgiahullámnak: az ifjúság dacos lázadással tesz hitet a szülők melodiikus zenéje, a nagyszülők népzeneje, a rövid haj és a diszkóelegancia mellett.

— Azt mondtuk: vége a szénkorszaknak. Éljen az olaj és a földgáz. Övé a jövő. És most valóságos diadaljelenséget hallom a hírt: új feketeszén-telepet találtak a Meceksében. Vége a falusi csikóüzehelyeknek, kemencéknek, vaskályháknak — ezt is mondtuk. Most mondtuk, tegnap. Vajon holnap nem nő-e meg a becse falun a kukoricacsutkáknak, a rózsának, a száríznek?

De mi itthon, Magyarországon, és minden ember a kelet-európai térségben, átélünk és átélünk olyan értékváltást is, amelyet a forradalmi tartalomváltás hozott és hoz magával.

Átéltük például a címek-rangok teljes értékvesztését. És tanúi vagyunk a címek-rangok újabb értéknovekedésének: a doktor úr, a tanácsos úr ma ismét jól cseng, és divatja van a családfakutatásnak, a kutyabőr- és címerkészítésnek.

Átéltük az elegáns öltözködés és az úgynevezett jó modor értékvesztését. Most tanúi vagyunk egy általános öltözködési versengésnek. A jó modor értéknovekedésének, sajnos, kevésbé.

Átéltük a tulajdon teljes értékvesztését is. Akinek háza, kertje, telke volt, menekült tőle, ha kádereztek, letagadta vagy pirulva vallotta be; a hivatalos értékhierarchia legtehetősebbje a nincstelen ember állott. Most tanúi — és részei — vagyunk egy általános sajtóháza-, sajtáktér-, sajtátelek-versengésnek.

Átéltük a magántörökvének értékvesztését is: a hivatalos értékhierarchia legtehetősebbje az ember állt, akinek minden törekvése a nagy kollektívumra irányult — de nem folytatam.

Csak annyit most már, hogy itt is gyanakszom egy összefüggésre. Arra az összefüggésre, amely a viharos értékváltások és a világ mai erkölcsi állapota közt fennáll. Nyilvánvalóan látszik ugyanis: ha a magartartás-fogódzó állandóan ledőlnek mellőlünk, erkölcsiükben is elbizonytalanodom. De én nem panaszodom emiatt, sőt örülök annak, hogy ilyen viharos korban élhetek. Már csak hiúsági okokból is: annál nagyobb az érdem, minél megpróbálhatóbb időkben tudom megőrizni, úgy-ahogy, erkölcsi tartásomat.

Faragó Vilmos

A világon a harmadik helyen

Am a legnagyobb igazságtalanság lenne azt állítani, hogy ez csak az egészségügy területén tapasztalható. Az anyagiasság nem egyes rétegekre korlátozható tulajdonság (mennyivel könnyebb lenne, ha így lenne!), az álta-

lános társadalmi jelenségektől természetesen az orvosok sem maradhatnak mentesek. Borraivalót vár a tévészerelő és a benzinkutas is — de vajon szabad-e egy kalap alá venni ezeket a szakmákat az orvosi hivatással? Az orvos

Tüköracserepek

Ökrös, lovas szekerek lassú ritmusához szabott kanyargós, aszfaltos országutakon, nyárfasorok, akácok, kukoricaföldek, szántóföldek között Zsigulik, Fiatok, Wartburgok görgetik a kilométereket. A gépkocsiblakokban pergő film összbonyomása, hangulata (már ha valaki erre fogékony) ott lebeg az emberben sokáig.

Szombat, verőfényes, augusztusi szombat délután. Kipottyantva a már pihenő városból önkéntelenül ráfigyel az ember: a földeken mindenütt dolgoznak. Az idő jó, s a mezőgazdasági munkákon még egyelőre nagyobb úr az időjárás, mint a modern kor bármely vívmánya, közte a szabad szombattal.

Idehaza ülve hírtelen fel sem tudom mérni, hány falun-városon haladtam át az elmúlt napokban Szentestől Mályinkáig az Alföld közepétől a Bükk túlsóáig. De ennek az előbb említett munkának a haszna ott virít — főképp a falvakban. Bizony virítanak azok a házak, az Alföldön kétszintesek (ez most a modern, s a divatos errefelé), a hegyekben meg (tudom: olcsóbb a falazóanyag, közel a kavics, a cement) háromszintesek, tetőtérbeépítések, s leg-

alább felével nagyobbak is, magasak és szélesek. No igen: virítanak. Egy-egy faluban akad három-négy ház is az újak között, amin azonos, vagy majdnem hasonló az utcai fronton a díszítés. (A „legszébb” az a két tükörcsereppel csillogó volt, „Felejtük-el-hol”-ban.) De általában az egymás mellett szik változatos vakolat és színvariációkat mutatnak. Hivalkodók is, giccsesek is. Hát hol voltak az izlésformálás tudorai? Merthogy segítségül nem jöttek („No látják, hát így még szebb lesz a ház, elegáns is, nem kell anyi csicsa rá!”), az bizonyos.

Ugrásra készen várakoztak, közben izlést alakító, formáló, kutató bizottságok alakítva, és szakadatlan inlenzítással ülésezve, tanulmányok sorában lábjegyzetelve a könnyen idézhető rossz példákat. S most eljött az órásgyak. Lehet fényképezni újabb tanulmányokat készíteni, melyik tájegységen milyen típusú giccses díszítik az elmúlt években készült házfalakat? Ez a házipítési hullám ké-

születlen támadásként érte a (nemlétező) magyar vizuális kultúra bajnokait. A tett elmaradt, sok-sok szó meg elfolyt.

Ez persze csak olyan morgolódás, a lényeg mégiscsak az: az emberek, merem (némi sovány, de mégiscsak tapasztalat birtokában) állítani, hogy Közép-Európában egyedülálló mennyiségben építkeznek Magyarországon. S mi van emögött? Házat az ember indul neki építeni, aki biztos önmagában, munkás erejében, biztos abban, hogy a társadalmi környezete legalább olyan stabil alaponk nyugszik, mint az a ház, amit ő most ide felhúz.

A mennyiség imponáló: nincs ezen a szakaszon falu (mi több: fúta), ahol ne lenne minden második, harmadik ház legfeljebb öt-tíz éves, vagy éppen egészen friss, vakolatlan. Az üres telkek már ott áll haptáiban a sok ezer téglá, az út mentén a sódérhalmok. Van falu, nem is egy, ahol tízezerrel állnak az új házak sorba, mutatni a világnak, bizunk a saját erőnkben. A

sz. g.

Nem kell rá jól vis-szaemlékezni, hisz kamránc polcairól ma sem szorult le a háziasság. A stelázi állványa nyár végén s olcsó piacok idején ünnepl fel-támadását, bár a konzervgyár is rakogtat arra. Mégis az igazi befőtt nekem mindig a házi volt. De minek a múlt idő! Kővérebben mosolyog a jelenben is a meg-hámozott őszibarack a sötét elülő, kékje vesztett szilvával, a hasábokra vá-gott sápadt körtevel együtt, ha anyám rakja be. Izeke szedve látom valamennyit. Ha csak magában volt főtt krumplic, rögtön elfelejttem mellőle a húst, minthogy a csalamádé magvas, zöld fogaskere-kei borították tányéro-mat. Ma sincs másképp, annyi különbséggel: olyankor több a hús, mint a krumplic. S nem tudom miért, de nem ittam még az egyébként iható szok-vány, boltban árult para-dicsomléből két kortyot. A stelázi piros útegeit azonban még tavaly is megritkítottam, hát még azelőtt! Talán a „huzato-mat” próbáltam ki, hogy midőn komolyabb italko-rra kerül sor, ne szegyen-kezzem az egyhájtókás mutatóval. Tésztale-veszfőzéskor rögeszmé (belémivódott) e nyakas úvegekből örege kibugy-gyanó C-vitamin-forrást néhány kanállal megca-poini s a lebbensbe vet-ni. Zamat, emléklenyo-matok és gyermekkor összeférnek azon a pol-con. Ha lázas beteg va-gyok, mit is kívánhat-nék mást, mint a sár-gabarack hidegen úszkáló félholdjait. Más receptek féleségeit ki nem állhat-tam sehol. A szájjösszehú-zós ecetesek, a savanyú-ságok kisdinnyét a kínál-gató disznótorokban nyil-tan kicsúfoltam volna. „Hogy tehetek ilyet? Dinnyét savanyúságra?” Pedig a kanalas orvossá-got nem öntötték össze grammra jobban, mint e kiállhatatlanságokat a mágikus szertartásrendű befőzéskor.

A napokban a padláson járva tetőbe útköztem. Kosárba gyűjtött csaváros úvegek fedelére. Hát igen. Vége a celofánnak. No ennyi megújulást még az én mélyesége be-főttkonzervatívizmusom is elvisel.

Szalai Csaba

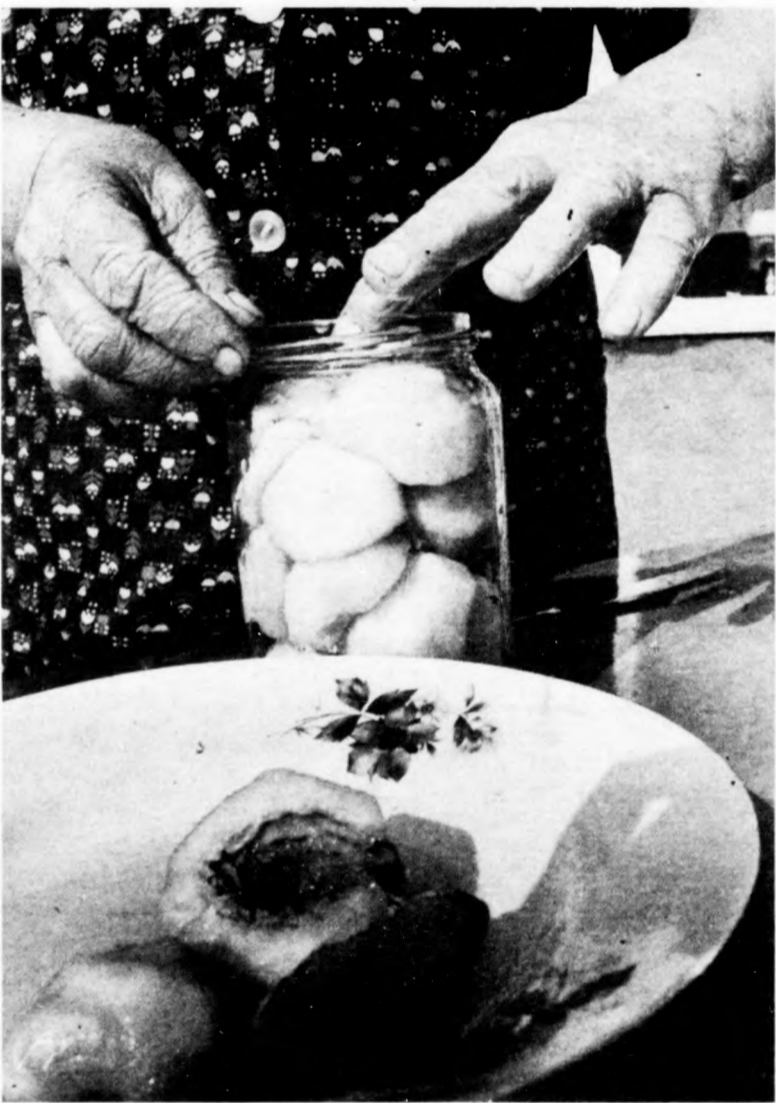

Előbb az üvegmossás

Aztán a hámozás

BEFŐTTEIM

Szorosan egymásra, így több fér

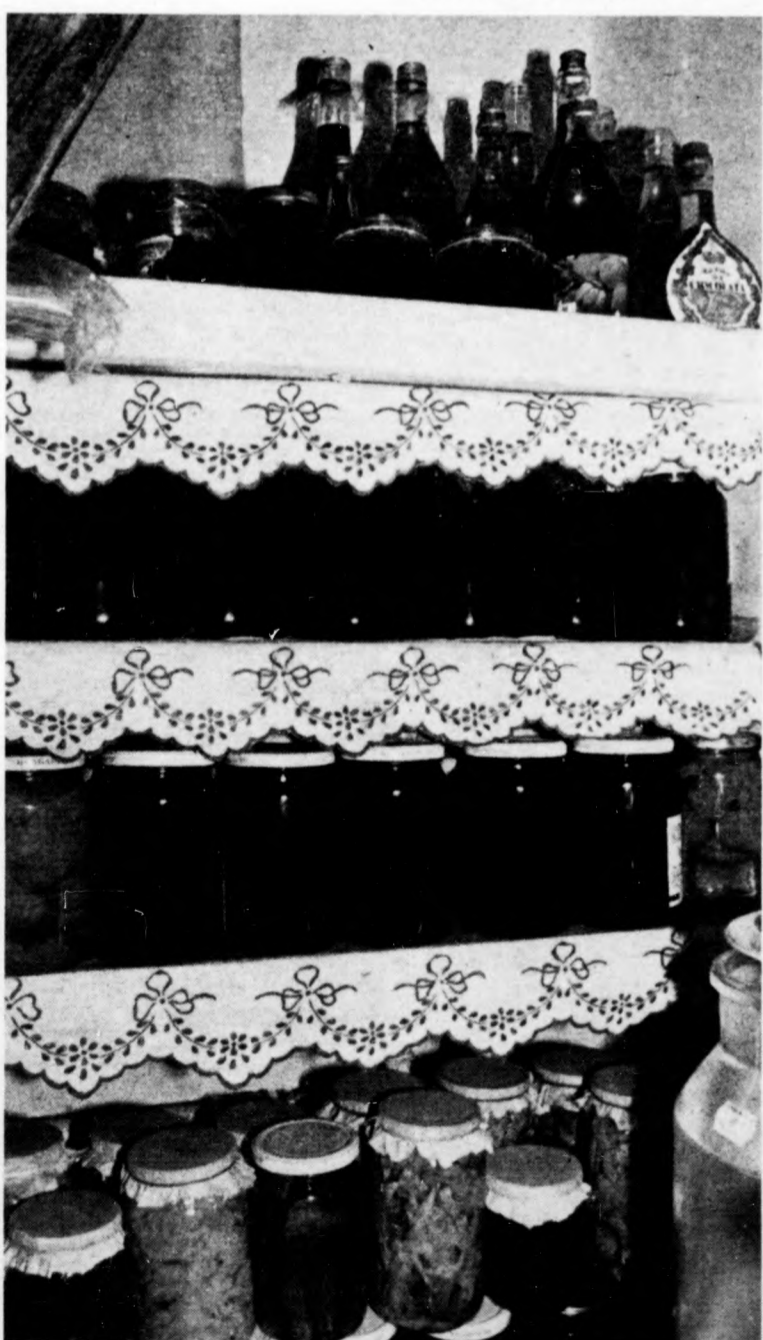
A régi tepsi még bírja

Ki hogy dunsztol

Íme, a száraz dunszt kemencében

Végül a stelázi bőségek (Fotó: Nagy Gábor)

FÓKUSZ

Népvándorlás

A világ tulajdonképpen csak drámai eseménysorozat következtében lett figyelmes egy olyan tényre, amely hosszú távon alapvetően meghatározhatja az amerikai emberek közérzetét, sőt előbb-utóbb ki kell hogy hasson a hivatalos politika irányítóra is. (A sajnálatos esemény az atlantai tömeggyilkosság volt, amelyről már beszámoltunk olvasóinknak. Georgia állam fővárosában, Atlantában színesbőrű gyermekeket ölt meg az elvetemült gyilkos. A világ-lapok a huszadik áldozat után kezdték feltenni a kérdést: hogyan lehetséges, hogy az áldozatok között kizárólag néger kisgyermekek vannak?)

Nem térünk ki most az atlantai ügyre — csupán arra, hogy Georgiában már majdnem annyi színesbőrű él, mint fehér. S így van ez az Egyesült Államok több területén is. Erre egyébként fény derül abból a vizsgálatból, amelyet 1980-ban végeztek, s ami fölött egy népszámlálással. Számítógépekbe táplálták az eredményeket, amelyek aztán föl-fedték az összefüggéseket is.

Kiderült például — s erről egyre többet írnak az amerikai lapok —, hogy a hetvenes években másfajta volt a belső népvándorlás az USA-ban, mint a hatvanas években. Már akkor megkezdődött az a folyamat, ami napjainkra nemcsak hogy fölerősödött, de hatása is érezhető: a fehérek — amennyiben anyagi helyzetük megengedi — kiköltöznek a nagyvárosok betondzsungeleiből. Ennek következtében a metropolisok körül megszüntek a hatvanas években virágzó „alvó városok” — mert az egész környék „alvó tájjá” változott. New York, Detroit, Boston mellett egymással összefüggő falvak, városok alakultak ki, megszünt a határ közöttük. Innen indulnak reggelente a személykocsi- és buszkaravánok a metropolis felé. Ez természetesen azt je-lenti, hogy egyre nehezebb lesz a közlekedés. (Az amerikai nagyvárosokban már a hetvenes évek közepén bevezették azt, amit Európában hamarabb: a tömegközlekedés számá-ra külön sávokat tartanak fenn a legforgalmasabb órákban. Így aztán New Yorkba például gyorsabban lehet légkon-dicionált buszokkal bejutni, mint személyautóval. Félreér-tés ne essék: az utazás még így is legalább másfél óráig tart, ha 30 kilométernyire levő településtől indulunk.)

A jómódúak már régebben elhagyták a belvárost, most a középrétegek következtek — mind a fehérek, mind a színesbőrűek így tettek. A következők nyilvánvaló: az üre-sen maradt bérkaszárnnyakat vagy lerobbantották, vagy szegényebbek költöztek be. Ez természetesen magával hozta, hogy egyes városokban átrendeződött a fehérek és feketék aránya. Négerek alkotják ma már a többséget Baltimore-ban, New Orleansban és Detroitban, Washingtonban. A sta-tisztikai adatok szerint az 50 százalékos sűrűségi arányuk St. Louisban, Memphisben és Chicagóban. Az adatok rend-kívül érdekesek, különösen ha figyelembe vesszük, hogy országos szinten az elmúlt évtizedben arányuk nem nőtt ilyen mértékben. (Az 1970-es népszámláláskor a mainál hat tized százalékkal kevesebb néger jegyeztek föl. Idén szá-muk 26 488 218 volt, az amerikai lakosság 11,7 százaléka.)

Ennél sokkal erőteljesebben nőtt a spanyol nyelvet be-szélő színesbőrűek aránya: tíz év alatt csaknem két száza-lékkal! Ma 14 605 883-an vannak, s ez az amerikai népe-ség 6,4 százaléka. Az adat, a még mindig viszonylag kis arány nem nyugtatja meg az amerikaiakat — főleg pedig nem a nyugati országokban élőkét. Napjainkban is szinte korlátlan számban vándorolnak be az USA-ba délről, első-sorban Mexikóból.

Mint ismeretes, az Egyesült Államok és Mexikó között több mint 2000 km hosszú nehezen ellenőrizhető határ húzódik. Mivel Mexikóban összehasonlíthatatlanul rosszabb az életszínvonal, s mert főleg a paraszti munkanél-küliséggel küzdenek, évente több százezer (!) szöknek át Mexikóból az USA-ba. Ez a tény politikai feszültséget je-lent a két ország között.

Az Egyesült Államok nyugati területeit szinte elárasztot-ták a Mexikóból érkezettek. Los Angelesben tavaly már több színes bőrű gyermek született, mint fehér. Ennek el-lenére a színesbőrűek ezen a környéken nem képeznek többséget. A magyarázat az, hogy a keleti partvidék óriási-vá nőtt városaiból, s most már azok környékeiről is egyre több ember költözik át a nyugati részre. Különösen fölka-pott lett San Diego, San Jose, Phoenix és San Antonio. A belső népvándorlás miatt tehát ezekben a városokban egy-re több a fehér. E terület főként annak köszönheti virágzá-sát, hogy még elegendő szabad térség áll rendelkezésre, a városok területileg is terjeszkedhetnek. A keleti parton ez már régen nincs így: nem véletlen, hogy New York és kör-nyéke az égbe tört — igaz ebben a magas telekárak is sze-repet játszottak. (Demográfusok azonban rámutattak arra: a fehérek fokozódó betelepülése ellenére, ha tovább tart a mexikói bevándorlása, nagyon rövid időn belül spanyol-ul fog beszélni Los Angeles, San Diego, San Francisco és Denver is! A spanyolok előretörésének kedvez az is, hogy egyes területeken — főleg az északi és nyugati területeken — megállt a néger bevándorlása a nagyvárosokba. Most már — legalábbis a középosztályhoz tartozók — ők is nyu-galmasabb környéket, az „alvó településeket” választják. A spanyol eredetűeknek azonban nincs pénzük ahhoz, hogy válasszanak: oda mennek, ahol olcsón lakhatnak. S ez a nagyváros.)

Talán ennek tudható be, hogy olyan nagyvárosoknak, mint San Francisco, Washington, Cleveland és St. Luis, ke-veőbb néger lakosa van, mint tíz évvel ezelőtt.

Ugyanakkor a népszámlálás egyértelműen kimutatta, hogy az Egyesült Államok 30 legnagyobb városa kö-rül a kisebb településeken nagy többségben vannak a fehé-rek. (Az adatok szerint 26 metropolis vonzáskörzetére ér-vényes ez a tétel — a fennmaradó négy melletti falvakban, kisebb városokban már legalább annyi a fehér, mint né-ger.)

A belső népvándorlás azt eredményezte, hogy az egykor virágzó metropolisok nemcsak a gazdag rétegeket veszítet-ték el, hanem a középosztályt is. Így rendkívül jelentős adóbevételről estek el, hiszen az USA-ban mindenki lakóhe-lyén adózik... Ez a magyarázata annak, hogy egyre több nagyváros küzd megoldhatatlannak látszó pénzügyi gon-dokkal. Már a legalapvetőbb szociális intézkedések végre-hajtására sincs elegendő összeg. Márpedig előreláthatólag nem is lesz, hiszen Reagan lépten-nyomon azt hirdeti, hogy az „állam nem jótékonyági intézmény”, nem hajlandó se-gíteni a városokon. Gazdálkodik ki minden település azt, amire szüksége van — vallja az elnök, s tovább csökkentti a költségvetés szociális elemeit.

Ez azt eredményezi, hogy nemcsak a lakóházak és köz-épületek állaga romlik, hanem katasztrófális lesz a közbiz-tonság: nincs pénz arra, hogy a kellő mértékben emeljék a rendőrség létszámát. A közbiztonság romlását viszont el-sősorban azok tapasztalhatják, akik éjjel-nappal a nagyvá-rosokban élnek: a színesbőrűek...

Oltványi Tamás

TYÚKTO

Idén szeptember peljűk halálának évfordulóját annak költőnek, aki rövid le-nére a világirodal legkerekebb, életművét hagyta ra, Publius Vergili-élete mindössze 51. I. e. 70-ben szület-tua környéki And-gény paraszti csalá-lait Cremonában lanumban végezt kor szokása szeri-ment retorikát tan-jogi pályától végke borzadt, lévén ren-lénk szemérmes-teremtő fiatalen annyira, hogy — ha het a legendáknak, bój ránk öröklődött nak — még az utcán vesen tette ki a lá-nosen már elismert-rában nem, mert zarbarba hozta az-tiszteletteljes üdvö-

Nem volt mozgai Háborúban sosem a sors ellentmondá-neki kellett mégis világirodalom legna-si eposzát — ám an-érezte maga fölött a vihart, mely oly hasonló kisembert pusztulásba: Antor-tavianus polgári, nagyon is keserű ciáját, a földbírt sokat. Így került atyai földeskeje szolgált veterán t s bár befolyásos r-tai segítségével visszaszerezte, a r-mény még sokáig költészetében, mir-társadalmi réteg Vergilius az eklogi-irt ciklusában a pásztorköltészet-veve látszólag a idill énekesévé mindjárt az első megszólal a birtok-ember fájdalmas többiten is mikor talitása teljesedik kál az a kicsit re-hang: az elérhető nosztalgikus let-menekülés is ez menekülés az ál-m-pító világába.

A pásztori költ-maradt meg azor-lius kezén a szül-esztétikai értékek-nak: lassan s fok-ladt az új eszmé-sorban az octavia pax Romana mel-lezettség hitvallá-nek, az új arany-lébe és a paraszti-dogító voltába ve-gyöződésnek ad h-egy bukolikus kö-zárandó, egy tankölteményben-cában.

Hét esztendőig Vergilius a Geor-akor végre i. e. 29-tusnak és Maecet-vasta, egycsapás-költő lett.

A négy nyv-költemény célja szerint tanítani

Ándorlás

eseményorozat an tényre, amely az amerikai em- egy hasson a hi- esemény az at- beszámoltunk ol- tlanában színes vilkos. A világ- tenni a kérdést: tt kizárólag né-

— csupán arra, esbőrű él, mint bb területén is latból, amelyet amálással. Szá- helyek aztán föl-

írnak az ameri- fajta volt a belső as években. Már napjainkra nem- tó: a fehérek — kiköltöznek a következtében a s években virág- yék „alvó tájjá” t egymással ösz- gszúnt a határ- zemélykocsi- és szeszetesen azt je- és. (Az amerikai zepén bevezették zlekedés számá- masabb órákban, an lehet légkon- utóval. Félreér- bb másfél óráig indulunk.)

belvárost, most erek, mind a sziv- vánvaló: az üre- tották, vagy sze- magával hozta, nérek és feketék seget Baltimore- ngtonban. A sta- sőröjja arányuk Az adatok rend- e vesszük, hogy anyuk nem nőtt kor a mainál hat k föl. Idén szá- 1,7 százaléka.) nyol nyelvet be- knem két száza- amerikai népes- viszonylag kis t — főleg pedig n- kbán is szinte b- ba délről, első-

és Mexikó között ellenőrizhető ha- thatatlanul rosz- ztok munkanél- (!) szöknek át feszültséget je-

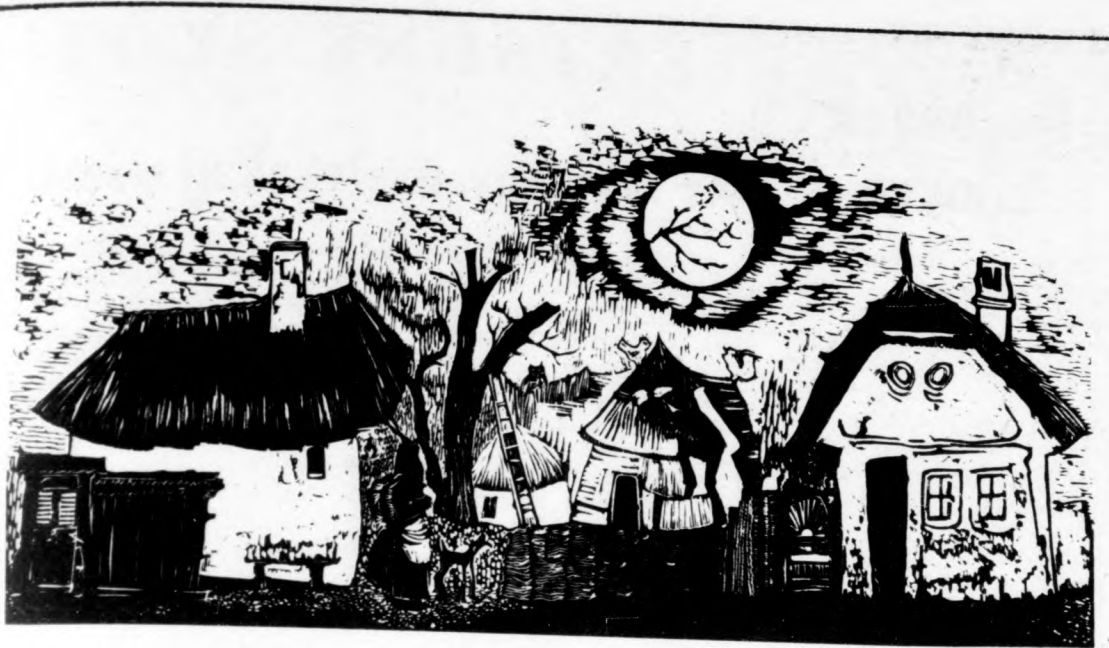
zinte elárasztot- ben tavaly már fehér. Ennek el- nem képeznek partvidék óriási- rékeiről is egyre különösen fölka- San Antonio. A városokban egy- zónhethi virágzó- rendelkezésre, a keleti parton ez w York és kör- létekrák is sze- mutatattak arra: a tovább tart a n belől spanyo- an Francisco és vez az is, hogy gati területeken városokba. Most k — ök is nyu- választják. A k ahhoz, hogy hatnak. S ez a

magyvárosoknak, és St. Luis, ke- tte. den kimutatta, robb városa kö- vannak a fehé- zskörzetére ér- lletti falvakban, fehér, mint né-

hogy az egykor egeket vesztet- kívül jelentős indenki lakóhe- egyre több pénzügyi gon- zkedések végre- előreláthatólag zt hirdeti, hogy ma hajlandó se- település azt, ovább csökkenti

tóházak és köz- s lesz a közbiz- tükben emeljük ását viszont el- ppal a nagyvá-

ványi Tamás

TYÚKTOLVAJ

(SZILÁGYI IMRE METSZETE)

„Ó költők dicsősége, dísze...”

Vergilius emlékezete

Idén szeptemberben ünne- peljük halálának kétezredik évfordulóját annak a római költőnek, aki rövid élete ellenére a világirodalom egyik legkeresebb, legteljesebb életművét hagyta az utókora. Publius Vergilius Maro élete mindössze 51 esztendő. I. e. 70-ben született a Man- tua környéki Andesben, szegény paraszti családból. Isko- láit Cremonában és Medio- lanumban végezte, majd a kor szokása szerint Rómába ment retorikát tanulni, ám a jogi pályától végképp vissza- borzadt, lévén rendkívül fé- lénk szemérmes, gátlásos természetű fiatalember, oly- annyira, hogy — ha hinni le- het a legendáknak, s az ókor- ból ránk öröklődött pletykák- nak — még az utcára sem szí- vesen tette ki a lábát, külö- nösen már elismert költő ko- rában nem, mert pirulási zavarba hozta az emberek tiszteletteljes üdvözlése.

Nem volt mozgalmas élete. Háborúban sosem járt, talán a sors ellentmondása, hogy neki kellett mégis megírni a világirodalom legnagyobb hő- si eposzát — ám annál inkább érezte maga fölött elzúgni azt a vihart, mely oly sok hozzá hasonló kismebert sodort a pusztulásba: Antonius és Oc- tavianus polgárháborújának nagyon is keserű konzekven- ciáját, a földirtok-elkobzá- sokat. Így került Vergilius atyai földcskéje is egy ki- szolgált veterán tulajdonába, s bár befolyásos római bár- atai segítségével hamarosan visszaszerezte, a megrázó él- meny még sokáig visszacseng költészetében, mint egy egész társadalmi réteg tragédiája. Vergilius az eklogák 42—38-ig írt ciklusában a teokritoszi pásztoroköltészet mintáit kö- vetve látszólag a gondtalan idill énekesevé válik, ám mindjárt az első eklogában megszólal a birtokáról elűzött ember fájdalmas panaszsa, s a többiben is mikor az idill to- laltatása teljesedik ki, ott buj- kál az a kicsit rezignált fel- hang: az elérhetetlenről való nosztalgikus lemondás. De menekülés is ez a költészet, menekülés az álom megsze- pítő világába.

A pásztori költészet nem maradt meg azonban Vergi- lius kezén a szűkebben vett esztétikai értékek hordozójá- nak: lassan s fokozatosan ha- ladt az új eszmények, első- sorban az octavianusi béke, a pax Romana melletti elköte- lezettség hitvallásához. Eh- hez a hitnek és reménység- nek, az új aranykor eljövete- lébe és a paraszti munka bold- dogító voltába vetett meg- győződésnek ad hangot mint- egy bukolikus költészetet le- zárandó, egy nagyszabású tankölteményben, a Georgi- cában.

Hét esztendeig dolgozott Vergilius a Georgicán, s mi- kor végre i. e. 29-ben Augus- tusnak és Maecenasnak felol- vasta, egycsapásra elismert költő lett.

A négy könyvre tagozódó költemény célja és szándéka szerint tanítani akar, mint

Hésziadosz hasonló műve, va- lóságban azonban programot kíván adni, elsősorban az au- gustusi principatus szándéka és törekvése szerint. Ugyan- akkor ez a program Vergilius saját elvű meggyőződése is egyben, melynek lényege s fi- lozófiai tartalma rendkívül egyszerű, ám oly gyakran né- lülözött realitást: a béke és a munkás hétköznapiok egy- másrautalt folyánata.

A Georgica erénye elsősor- ban mégis esztétikumában keresendő. A laza szövésű anyagot a szerző narratív elő- adásmódja fogja össze a le- írások hömpölygő sorozatán kalauzálva az olvasót, kezdve a vetés módjától a méhek gondozásáig. Nem nehéz át- látni, hogy a mezőgazdasági tanmese csak ürügy egyrészt az általánosított moralizálásra, másrészt pedig a költői törek- vések másféle formában tör- ténő megvalósítására.

A pax Augusta, az augustu- si béke nagy feladatokat rótt Vergiliusra: az olyannyira sürgetett nemzeti eposz meg- alkotását, Augustus több hir- neves és kevésbé híres költő- nek felajánlotta egy olyan hősi ének megírását, mely egyszerre bizonyítja az ura- lkodóház hatalomhoz való jo- gát és a római nép genealó- giáját, ám legtöbbször — mint például Horatius — kitértek a számukra rendkívül kétes ér- tékű vállalkozás elől, részint művészi, részint erkölcsi meg- fontolásokból.

Vergilius számára a feladat korántsem jelentett egyszerű dicsőítést — sőt: a közvetlen panegyricus-felhangoz telje- sen hiányoznak az eposzból. A princeps személye csak annyiban érdekes, amennyi- ben Aeneasig vezetheti viszo- ssa családfáját, sokkal fonto- sabb viszont a római nép tör- ténelmi elhivatottságának fel- vizsgálása egy olyan histori- kumba ágyazva, mely a miti- kus múltban játszódik ugyan, de minden konzekvenciáját a jelen is magán hordozza.

Az eposz tematikai váza a Trojából menekülő Aeneas végzetlő determinált utazása az új haza, Itália felé, melyet aztán — az ott talált ellensé- ges népekkel vívott véres csat- ák után — birtokba vesznek az új honalapítók.

A történet vázára számta- lan epizód lírai kitérőjét vagy éppen harci tablóját fűzi fel a költő inkább az intenzív, mintsem az extenzív ábrázo- lásra törekedve. Mindenkor a hihető sorsszerűség motívuma áll az ábrázolás középpontjá- ban, amely szabályozza és irányítja Aeneas és társai út- ját. A mitológikum, az embe- ri-isteni szférák, az alvilág- járás, harcok és szerelmek múltira, jelenre és jövőre te- kintő sokirányú szövevénye. az egymástól elváló, majd va- lahol mégis összefutó cselek- ményszálak olyan szilárd szerkezeti megoldásokban gyökereznek, melyek a homé- roszi epika legjobb hagyomá- nyainak tekinthetők.

Homéroszhoz képest talán a leglényegesebb változás az eposz főhősének jellemében keresendő: Vergiliusnál meg- jelenik a kollektívum sorsát sajátjaként vállaló ember fi- gurája, akinek legfőbb eré- nye nem az Achilleusi vitéz- ség, de nem is az Odüsszeu- szí ravaszság, hanem az egész lényét meghatározó jószág, ke- gyesség, az a magatartásfor- ma, melyet a latin a pietas szóval fejez ki s mely tartal- ma szerint az emberi és val- lási dolgokhoz való optimális viszonyt jelenti.

Ez az új hőstípus az elhiva- tott és felelősséggel jövőbe- tekintő küzdő és cselekvő ember figurája új eszmeiség jegyében született meg Vergi- lius tollán: Eszmevilága Au- gustus szándéka szerint a költő jelenére irányult, értekeit azonban mégsem ebben kell keresnünk. Vergilius először írt görög mintára magas esz- tétikai igényrel normatív rendszert felállító eposzt — hosszú századévek nemzedé- kei számára.

I. e. 19-ben halt meg, vég- rendelete értelmében Napó- lyban temették el; maga-költő- te sírverse így summázza köl- tői pályáját:

Mantua szült, elvitt Calab- ria, Napoly a sírom: Pásztori földművelő, s hősi dalom szava zeng.

(Nagy Ferenc fordítása) János István

A pásztorok királyának esete a zsebszínpaddal

A Hungária Kamaraszínház bemutatójáról

Találghatjuk, miért veszi elő színház ma- napság Kacsóh Pongrác „édes-bús”, „szívhez szelő” daljátékát. Ha kitaláltuk, próbáljunk meg arra válaszolni, hogy méltányos-e ilyen művet színpadra állítani akkor, ha nem tud- juk hozzá biztosítani a mese képzeletvilágát illúziókeltően megelevenítő szcenikai kör- nyezetet és szereposztást, S ha még mindig van kedvünk a találgathatóhoz, gondolkozzunk el azon, hogy milyen szerepet szánunk mind- ebben a nézőknek.

Ezek után nézzünk mélyen a szemébe an- nak, aki azt állítja, hogy a Hungária Kama- raszínház színpadán békésen elférnek hu- szárok, falusiak, udvaroncok, tündérek és ha- sonló tisztas gyülekezetek. Legyünk szilár- dak: ezeken a deszkákon nemhogy egy sza- kasz, de egy raj vitéz is csak oszlojban talál helyet magának, nem beszélve az üdvözlé- síre összeragadt derék falubéliekről. Ki- sérjük éppen ezért együtterző figyelemmel a szereplők arra irányuló erőfeszítéseit, hogy oldalazás közben nehogy kárt tegyenek egy- másban. Színház helyett ez sem utolsó él- meny.

Nevezük díszletnek a színesre mázolt len- gőajtókat, amelyek nyilvánvalóan a minimál art jegyében készültek. Gyermekközönség bi- zonyára tetszessel szemlélne a házakat, erdőt, mezőt, patakot, királyi lakosztályt, tündér- kertek egykét jelző stílizált paravánokat, de sajnos nem mindenki tartozik ebbe a korosz- tályba. Leljük viszont gyönyörűségüket ab- ban, hogy ezek a falak időnként maguktól is mozgásba jönnek és a legváratlanabb pilla- natokban hoznak izgalmakat az előadás men- tébe.

Hagyjuk hadd ébredessen kellemes nosz- talgia bennünk a favillák és dorongok láttán, amiket feltehetőleg egy néprajzi gyűjtemény- ből kölcsönöztek erre az alkalomra, és kitűnő összhangban vannak a papír díszletekkel. Szánakozunk azonban a szegény színpadi atyafiaknak, akiknek fél órát kelj magasa- rartott gereblyékkel várniuk arra, míg kisz- nelt áldozatuk, K. Jancsi a közönség felé fo- rdulva elénekli búcsudalát. (Aztán ráadásul

egy agyafúrt cselled úgy egymásnak ugratja őket, hogy alighanem még a szünetben is a szerszámokat bogozzák.) Vigasztalódjunk az- zal, hogy ismerősként köszönhetjük a Mayá- ban látott foszforeszkáló ruhákat. És hatód- junk meg azon, amikor túllós táncuk végén a tündérek kara egy idős társuk köré fon gló- riát (taps). Iluska mint tündérr királynő ügyis részület elég dicsőségesben.

De nem. Változtassunk értetlenkedő ma- gatartásunkon, hegesseggük el az irónia kísé- rőt ördögét. Adjuk át inkább magunkat lazán a mozgalmas kezdesnek, a fülbízsergető ze- nének, a magyaros hangulatnak, és remény- kedjünk abban, hogy a díszletek a végén tényleg helyükön maradnak és Jancsinak si- kerül megalálnia Iluskát. Vegyük észre a színpad két oldalán felállított mézeskalács huszárokat, mert azt hivatottak jelezni, hogy mesét látunk. Idézőjelben.

Higgyük el, hogy O. Szabó István igazán kackiás Kukorica Jancsi, aki egy juhászati brigádvezető optimizmusával száll szembe a magas hangokkal és az egyéb veszelékekkel. Választhatunk, melyik Iluska tetszik jobban: Pallos Gyöngyi szüziessen szárnyaló szopránja vagy Iván Ildikó érzelmdús, teltebb éneke. Bólintunk elismerően Martin János karakteres Bagójának, Krémer József jó svadáji strázsamesterének, Pelle Erzsébet bravúros királykisasszony-áriájának, s elégedetlenked- jünk Kecskés Sándor francia királyának tú- zott pipogyasága miatt. Tapsojlik meg Kiss László részeges csőszét, még jobban Hegedűs Erzi nagyorru, rémisztő, de picit túljátszott boszorkáját, a csökkent létszámmal kísé- rő MÁV Filharmonikus Zenekart és az apróbb ingadozókat legyűrő karmestereket, Tarnay Györgyöt és Pazár Istvánt.

Ha mindezt megtettük, igazán nem marad olyan érzésünk, hogy tétlenül töltöttük el az estét. S ha hazafelé sétálva van még energi- giánk, félénken feltehetjük magunknak a kérdést, hogy Kertész Gyula, annyi jeles ope- raelőadás érdemes rendezője, vajon mit akar- hatott ezzel a János vitézzel?

Turi Gábor

GRATULÁCIÓ

(SZILÁGYI IMRE METSZET)

Filmnapló

Hírünk a nagyvilágban

Kovács András művészi munkásságát az esetek többségében a tényközlő, dokumentarizmusba hajló stílus jellemezte. Legújabb filmje, az Ideiglenes paradicsom alapjaiban különbö- zik korábbi alkotásaitól: a francia hadifogoly, Jacques és az elhagyott magyar-zsi- dó asszony, Klári szerelmi története erősen lírai színe- zett, pontosabban végig érezhető a film jelenetein az alkotók ilyen irányú tö- rekvése. De úgy tűnik, az érzelmi vonal előtérbe állí- tása nem sikerült követke- zetesén, s Kovács András rendezői alkata felülkerek- kedett a szándékon és az alapötleten.

A francia menekültek magyarországi tartózkodá- sával, itteni életük elmé- nyeivel, örömeikkel és ke- serű emlékeikkel, a magya- rokról kialakított vélemé- nyükről nem először fog- lalkozott Kovács András: a közelmúltban a televízió számára már készített egy egyórás dokumentumfil- met, amelyet Franciaor- szágból forgotott, s olyan- már nyugdíjkorban levő férfiakat szólaltatott meg, akik hosszabb-rövidebb időt töltöttek hazánkban menekülteként a második világháború alatt. Sajnála- tos módon a rendező nem elégedett meg e film tele- vízióbeli bemutatójával, a

két alkotás azonos témája ürügyén kísérőműsoroként — rövidített változatban — beiktatta az Ideiglenes pa- radicsom elé. Kár volt! De ha már elképzeléséhez fel- tétlenül ragaszkodott, még érsebben le kellett volna rövidítenie a dokumentum- filmet, így, ilyen változat- ban ugyanis túlságosan hosszúnak, részletezőnek, itt-ott erősen didaktikus jellegűnek tűnt. S ami a legnagyobb baj, zavaróan hatott még a játékfilm so- rán is: annak nézése köz- ben képzeltünkben időn- ként ismét feltűnik egy-egy francia arca, akik a cselek- ménybe beágyazott epizód- kat nyomasztó vagy kedves emlékként elmesélték, s így akarna-akaratlanul is ösz- seghasonlítgatásokat vég- zünk az eredeti történet és a művészi változat között.

Ez a bántó párhuzamos- ság legerősebben a film végén nyilvánult meg: hő- sünk, Jacques a francia fo- golytáborban levő magyar katonáknak azt mondja (nem szó szerint idézem): „minden körülmények kö- zött elintézzük, hogy haza- kerüljete. Ennyivel tarto- zunk a magyaroknak.” S a kinek nem jut eszébe ekkor a dokumentumfilm vége, amikor a kép elsötétül, s csak a riportalanysokat hall- juk, akik többször is meg- köszönik a magyarok ré-

téről megnyilvánult em- beriséget, a tőlük kapott se- gítségét. Ha mindez az ér- zelmi töltet, a franciákban felhalmozódott hála a tör- ténetben és a színészek já- tékában nem nyilvánult volna meg, akkor komoly hiányosságot kellene az al- kotók szemére vetni.

De mindez, szerencsére, így kategorikusan nem je- lenthető ki. Hiszen a fősze- replő, André Dussollier egész játékán érezhető mindaz, ami a francia me- nyekülteket a második vi- lágháború ideje alatt Ma- gyarországhoz fűzte. Az alak hiteles megformálásá- ban jelentős szerepet ját- szik a francia színész egyé- niségéből áradó kedvesség, őszinteség és határozottság. S bár tudatosan és beval- lottan nem tervezgeti ket- tőjük közös jövőjét, mégis el tudja hitetni a nézőkkel, hogy őszinte érzelmei köti Klárhoz, s hogy egyre job- ban aggódik annak éle- téért.

Frajt Edit sajnos nem volt méltó partnere André Dussollier-nek. A fiatal színésznő — úgy tűnik — lélekben túlságosan távol maradt a Klári életében le- játszódott tragédiától, csak szenvedett annak szomorú sorsán, de érzéseit, gondo- latvilágát átélni nem tud- ta.

A fenti hiányosságok el- lenére sem nevezhető sike- rületlen alkotásnak az Ideiglenes paradicsom, Kovács András ugyanis ismé- telten bebizonyította, hogy tökéletesen érti a történe- lem és az emberi jellem összetettségének árnyalt ábrázolását. A második vi- lágháború alatt Magyaror- szági paradicsomi körülmé- nyeket biztosított egy szim- patikus, baráti múltú nem- zet menekültjeinek, miköz- ben a magyarok közül na- gyon sokan érzéketlenül túrték, sőt segítették az ö- magukat magyaroknak valló zsidók tömeges kiir- tását. Ezzel a gondolatme- nettel Kovács András egy korábbi folyamathoz kap- csolt vissza, az 1960-as évek megváltozott történelem- szemléletéhez, az akkor ki- alakult és nagy port fel- kavart vitájához. Ahhoz az eszmecserehez Kovács András egy magas színvo- nálú művészi alkotással, a Hideg napokkal kapcsoló- dott hozzá. Most, másfél évtized múltán, ismételtén visszanyúlt ehhez a kérdés- hez, s az Ideiglenes paradi- csom elkészítésével még ár- nyaltabbá tette nemzetünk történelméről, a magyarság erkölcsi magatartásáról meglevő ismereteinket.

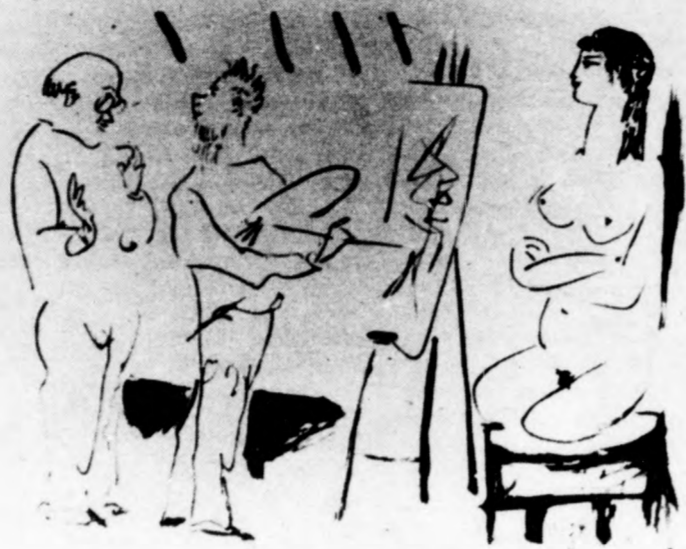
Sümei Anikó

Művészetében korunk filozófiája

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT PICASSO

Barcelonában a Picasso Múzeumot kerestük. Idegenvezetőnk nem hallott róla, az útikalauz szerzője sem. Kiszemeltünk egy értelmiséginek látszó házaspárt. Spanyolok voltak, több nyelven beszéltek, de Picasso Múzeumról ők sem tudtak. Felfigyelt tévováságunkra a szabad jelzésen átívekvő munkás. Megállt a járdaszegeten, visszafordult, s intett, menjünk utána. Csak annyit értett beszélgetésünkéből: Picasso. A múzeum akkortájt nyílt meg — most alig tíz éve, ez a két zubbonyos „fizikai dolgozó” már ismerte.

Lehet ez az epizód jelképes is, nem is. Példáhatja azt az értetlenséget, amely Picassót még ma is éri, s jelezheti a vonzalom, a megértés növekvő mélységeit. A lebecsülő, fitymáló kézlegintésekre, fintorgásokra maga ez a múzeum válaszol. Megsemmisíti azok érveit, akik Picasso rajztudását vonják kétségbe, hiszen kiállított tankönyveiben már tízéves korában pompás illusztrációkat készített a szövegek mellé, maga kedvére, fegyelmelzeten, helyenvalón, a később oly gyakran megismételt galambal is. Hangsúlyozom, hogy a maga kedvére, mert Picasso világa belülről épült, öntörvényei szerint, nem csupán benne élt korában, de ő volt kora is egyben: a huszadik század nagyobbika fele.

Rajz az Ihet című sorozatból (1954)

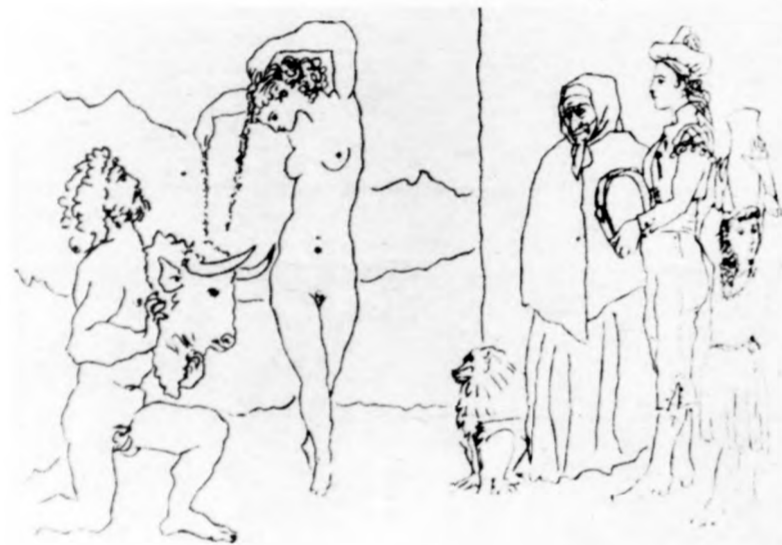
dő, és az első, a sokat emlegetett kék és rózsaszín korakban, a figurális megfogalmazásban hisz. De hát, ha ilyen komolyan veszi az embert, mért fest „bohóckodik”, mért fest hatujjú kezét, fül alá szemet, ló torkából kimeredő kést? — kérdezi ugyanekkor. Ne felejtjük el a latin mondást: Mundus vult decipi, ergo decipiatur — a világ azt akarja, hogy megcsalassék, nosza csapjuk be hát! Kétségtelenül ez is Picasso. Nagy tréfásnáló, nincs még egy művész, ha nem karikatúrista, akinek ilyen humora lenne. Rajzaiban még az

zó új értékrenddel és ziláltsággal, nyugtalansággal, saját régi talaját vesztett világgal, s kereste a tegnapiokban vélt harmóniát, a kiegyensúlyozott nyugalmat.

Ne feledjük, hogy 1897 óta, amikor először részesült egy madridi kiállításon elismerésben, mi mindennel találkoztunk. Megismertük a kőkorszaki kultikus szobrocskáit, melyek a természetet hangszíjlozva, bizony erősen megváltoztatták a női test arányait, megismertük a sziklarajzok végtelenül leegyszerűsítő, stilizáló vonásainak szépségeit, a monumentális szobrászat első csodálatos emlékeit, a kőszobrokból álló lenyűgöző irországi menhireket. Felismertük a primitív népek művészetének a megformált alak általuk lényegesen tartott részére helyezett hangsúlyát, annak felmagasztalását a valóságos arányokkal szemben, szemekét, ajkakat, mellékét. És megszerettük a gyermekrajzok perspektíváját nem ismerő, a fontosat kiemelő, a lényegtelen elhagyó közvetlenségét, a naív művészet részletekre kiterjedő figyelmét, a népművészet egyetemes gazdagságát. Középkori szobrok torzításairól tudjuk, hogy nem tanulatlanság tükröi, s a közélet közül Henri Rousseau. Csontváry megtanított a látomások becslésére.

Ne is soroljuk tovább. Picasso művészetében együtt van, amit történelmi korok művészei üzennek számunkra, s ott van a festészet, szobrászat, rajz nyelvére áttürelve korunk filozófiája. Lélektana, erkölcsé, ott a nép és művésze, ott a polgár és környezete. Ott van fiatal évei nyomorúságának emléke, s ott a sokszoros milliómos művészt körülölelő kritikátlan szobok kifigurázása. Ember maradt akkor is, amikor a keveseket illető tisztelettel megbecsülték. Michelangelo nyolcvankilenc évét élt, Picasso kilencvenkettőt. És szüntelen alkotásban, kifogyhatatlan életkedvvel az élet apró és nagy dolgainak szeretetével, kitárulkozással és önmaga felé fordulással, mestersége bámulatos, sokoldalú tudásával, a kivetettek és esesettek melletti hitvallással. „Nem a természetet másolom, hanem a természettel együtt dolgozom” — mondta.

Koczogh Akos

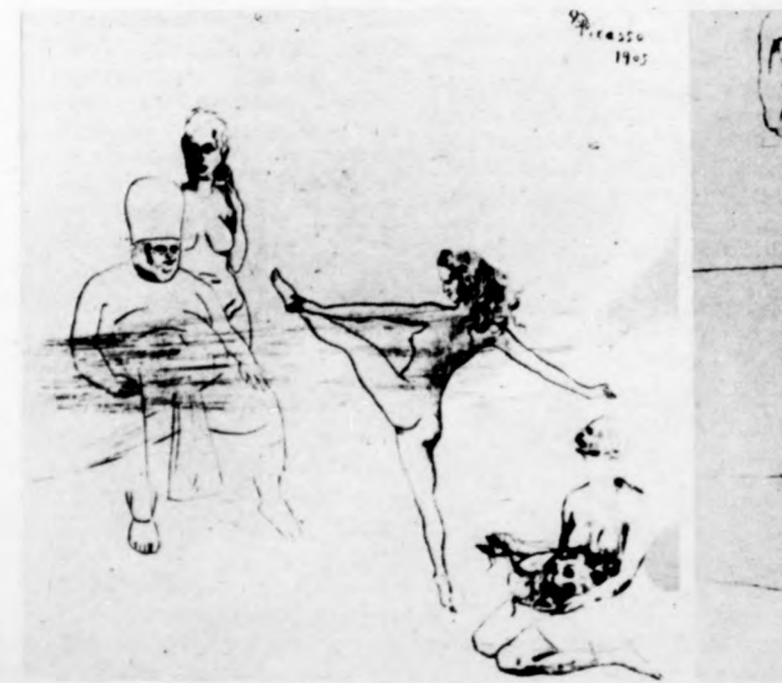
Banderilla tánc

Ott láthatók a múzeumban a fiatal akadémista rajzai (nár tizenöt éves korában felvették!), ahogy az akkor szokás volt: gipszfejek, -kezek után készült tanulmányok. Minden festőnövendék számára az unalom, a keserves kötelesség rossz emlékevel. De Picasso grafitja, rajzszene még ezekből az élettelen, színtelen feladatokból is remeket varázsolt.

Picasso szétrobbantja a megszokottá váló formákat, a színek, vonalak vonzó melegségével közelíti meg a magára maradó embert, végtelen szeretettel festi a két háború veszedelmeiben veszendő gyermeket, az elárvult nőket. A lomrá érték-telenített leggyeszerűbb tárgyat, a dugót, szilánkot, rongyot a művészet magasára emeli kollázsaiiban, megértőn fordul a társadalom szélére vetett földművesek, cirkuszosok, négerok, koldusok felé, máskor meg riasztó idegességgel, megtört vonalakkal, egymásnak feszülő színekkel, formákkal mondja ki a rettenetet. Jó, legyint a kétké-

absztrakcióit is megneveti. De itt nem csupán humorról, polgárt hőkentő gyűről van szó. A torz, az elcsúszott forma: vonalak, színek keresztútján figyelmeztető jel is egyben az elisekelyesedés, a megszokott, a sablon, a közhelyek ellen, sokszor igen mély tragikum jegyében.

Ma, születésének századik, halálának nyolcadik évfordulóján, nem is tűnnek olyan abszurdnak még az „érthetetlenek” mondott munkái sem. De hiszen a madárdalt sem értjük, mégis természetesen benne, s a természet szépségét sem tudjuk megmagyarázni, miért akarának éppen Picassót, s éppen a vállalkozókedvében, divatos szóval „kísérletezéseiben” kifogyhatatlant, a világ minden örömet és kínját befogadó, a kitárulkozott és kifejezőt valamilyen rendszerbe gyömöszölni?! Természetesen nem volt könnyű századunk emberének, aki ha nem is előzmények nélkül, de egyszerűen falátta szemben magát Picassók művészetében önmagával, a kibontako-

Salome (1905)

Halász (1918)

ÚJ KÖNYVEK

Koronánk könyve

„Ennek a történelmi és egyházi kincsnek, amely csaknem ezer évig központi szerepet játszott a nemzet történelmében, Magyarországon a helye, ahol az ország népe tisztelettel adózhat neki. Carter elnök levelet intézett az önk elnökehez, amelyben megállapítja: A büszkeség őszi érzésével tölt el, hogy visszaadhatom Magyarországnak népének ezt a felbecsülhetetlen értékű kincset, amelyet megővni a II. világháború szörnyű pusztítása óta az Egyesült Államok számára megfizetés volt.” Nem nehéz rájönni, hogy ezeket a szavakat Cyrus Vance amerikai külügyminiszter mondotta el a Parlamentben 1978. január 6-án. Ősi és valóban szent ereklyénk annyi megpróbáltatás után végre hazakerkezett, s annak tulajdonában van, akit illet. Kalandos, szomorú út, melyet megtett II. Szilveszter pápától Fort Knoxon át a Magyar Népköztársaságig. Többször ellopták, majdnem elvesztették — rejtették, fényes kísérettel hordták végig az országban, elzalogosították; pihent szigorú és kakastollas őrség állandó őrzete mellett, lapult porhanyós földben, anyagi természetű érték volt idegen udvarokban, piszkolódott és rongálódott olajos-hordóban — nemrégiben hazatért. Ennek a sokat hányódó koronának a történetét írta meg rendkívül izgalmasan és szépen Ruffy Péter a Koronánk könyve című legújabb művében. A Magyar Nemzet neves újságírója az ifjúságnak szánta, de bárki felnőtt belelapoz, elragadja a szöveg érzelmeitől sem mentes nemessége. A gazdag képanyag főként azokat a helyeket mutatja be, ahol a korona megfordult; a koronázási jelvények színes fotókönvő bemutatását a Corvina Kiadó már elvégezte az elmúlt évben. S hogy mennyire érintett szinte minden magyar honfit a korona hazatérése, elég, ha a Nemzeti Múzeum előtt ki-gyózó sorokra gondolunk. De arra is, hogy a Corvina Kiadó Magyar koronázási jelvények című kötete elnyerte a Szép Magyar Könyv 1980. évi közönségdíját.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Az Édes Anyanyelvünk új számáról

Az Édes Anyanyelvünk legújabb száma címlapjával még a nyarat idézi: külföldi „kismagyarok” vitorláznak a Balatonon. Gyerekek, akik visszatértek az óhazába, hogy szüleit nyelvét elsajátítsák vagy jobban megtanulják az e célból szervezett táborkban. A hátulpon Debrecen és Sárospatak jellegzetes épületei, a külföldön magyar nyelvet oktatók és hallgatók egy-egy csoportjával. A folyóirat több cikke azonban arra vall, hogy érdemes a saját házunk táján is szétnézni. Az otthon élő magyar is kerülhet olyan helyzetbe, mintha külföldön járna. Valószínűleg nem csak dr. Galiotti Csaba állatorvos áll értelemül a következő nyelvjárási szavak hallatán: *gabornya, vakabula, bacaforma, böszme*. Az állatorvos saját kárán (bordatörés árán) tanulta meg e szinonimasor jelentését: „bolondos, nyugtalan állat”.

Nemcsak a népnyelv, hanem az ifjúság nyelve is nehéz helyzetbe hozhatja a korral lépést nem tartó idősebbeket. A *Nyelv és iskola* című rovatban Koltói Ádám tanár tapasztalataival ismerkedhetünk meg, aki középiskoláisi segítségével „kis mai magyar szerelmi szótárt” állított össze. Úgy tűnik — írja —, a hajdanvolt udvarlást, társalgást felváltja a pusztán „információcsere” (Műszerelem).

Két cikk is emlékezik Kazinczy Ferencre, a magyar szellemi élet 150 évvel ezelőtt elhunyt géniuszára. Ruzsiczky Éva írása felidéri Kazinczy nyelvújító törekvéseit, szervező munkáját, és bemutatja azon szavak listáját, amelyek úgy beépültek nyelvünkbe, hogy „létezni sem tudnánk nélkülük”.

A *Nyelvünk világa* című rovatban több szöveftő cikket olvashatunk, így Kovalovszky Miklós a *vasárnap* és a *vasárnap* összefüggéseiről elmélkedik, míg Szilágyi Ferenc a rokon hangulatú, de nem közös eredetű költői *andalg* és *mereng* szavaink titkát fejti meg a nyelvtörténet századiba „merülve”.

Minden megszólaló célja és vágya az, hogy stílusosan, hatáson beszéljen és írjon. Mint Perényi József szellemes írásából kiderül, az izlések és pofonok (jelen esetben az olvasószervezőtől törlek, az ún. „gyalulások”) különbözőek. A *Nyelvünk*ről — néhány percben című új rádiós nyelv-művelő műsorra hívja fel a figyelmet Szathmári István bevezetője. A kedd délutánonként elhangzó adások „a beszéd és írás legkirívóbb hibáit, az erősödő káros változásokat” tűzik tollhegyre, s a lehetséges megfelelő megoldásokra is javaslatokat tesznek.

Nem maradhat ki egyetlen nyelv-művelő folyóirattól sem az irodalmi művek stilisztikai elemzése. Most *Fehér Erzsébet Weöres Sándor* Talizán című versének „rejtélyes egyszerűségét” kísérel meg feltárni, sikerrel.

A *Nevek világa* mindig is foglalkoztatta a közvéleményt. Miért éppen ez vagy az a család-, illetve utónév terjedt el; a hagyományok vagy a divatnak van-e nagyobb szerepe, illetve a hangtani szempontok milyen mértékben érvényesülnek a névadásban?

A rádióból is jól ismert „Beszélni nehéz” sorozat címét és témáit is kölcsönvette a folyóirat következő rovat. *Deme László* a beszédtempó és a szünet helyes arányaira és összefüggéseire hívja fel a figyelmet. Az adott témához jól illeszkedik *Dallos Jenő* és *Kaján Tibor* karikatúrái. A *Ludas Matyiból* is közkedvel, az olvasókat kutatómunkára ösztönző újságkivágások gyűjteménye illesztése egyben jövődó sorsukat is előrevetíti (Eber szemmel, füllel).

Az Édes Anyanyelvünk utolsó lapjain nyelvi játékokat, keresztrejtvényt és eseményjelzőt találhatunk. A szerkesztők a legérdekesebb egyéni levelekre válaszolnak a *Postaláda* rovatban.

Aki eddig még nem fedezte fel az Édes Anyanyelvünkét a folyóiratdömpingben, ezúttal ne mulassa el az ismerkedést, mert igen szellemes, és egyúttal a vitás nyelvi kérdésekre megoldást kereső és adó fórumhoz juthat.

Kovács Eva

PALÁDI JÓZSEF:

Újpest császára

A budapesti taxik az azt nevezik császárnak, aki számolatlanul szórja a pénzt. Ritka az ilyen ember. A császárok feltűnése kiszámíthatatlan. Tündöklésük rendszerint hajnalig tart. Hangulatuk gyorsan változik. A császárok tűnének, mint a szivárvány.

A felüljáró előtt hevesen integető férfi tűnt fel a lámpák fényében. A taxi megállt. A férfi ügyetlenül, ám erőszakosan cibálta az ajtót. Nem boldogult vele.

— Mit óhajt? — csapta ki az ajtót a sofőr.

— Taxini.
— Ne mondj!
— Van pénzem.
— De törkrézem.
— Vigyen el, főnök úr.
— Na, pattanjon be!

A sofőr nem szerette az agrórszakadt, részeg utasokat. Nemrég érettségizett, s csupán kényszerűségből és a jó kereset reményében vállalta ezt a munkát. Néha felkavarodott a gymra az efféle alakoktól; mégis, fogadalma ellenére, újra és újra megszánta őket.

— Hová? — kérdezte.
— A Vén Matrózba. Engem ott mindenki ismer.

A presszóban egy palack szürkebarátot rendelt a férfi. Zsiros, zöld kalapját a fején hagyta. Kopott kabátját kibombolta, szétárt a hasán. Hátradől a széken, a lábát keresztbe vetette, mint valami főúr. Ábrázatán titkos, fölényes mosoly bujkált.

— Igyon — mondta a szőzörnek.
— Nem lehet.
— Akkor egyen. Rendeljen, amit akar. Mindent fizetek. Tudja, mennyit nyertem a lóversenyen?

— Nem.
— Találja ki! Most voltam életemben először, és nyertem. A sógorom meg vesztett. Pedig őt mindig ott eszi a fene.

— Így szokott lenni.
— Mit gondol? Mennyit?
— Nem tudom.

A sofőr türelmetlen volt. Kényelmetlenül érezte magát a sötétszürke egyenruhában. Mindenki tudja róla, hogy taxis. Nem szerette nézni, hogy mások szórakoznak, amikor neki dolgoznia kell. Nem szerette hallgatni mások szerencsetörténeteit.

— Nagyon ketyeg odakint a taxióra — jegyezte meg.

A férfi előhúzott nyűtt tárcájából egy ropogós százast.

— Tegye el — nyújtotta. — Maga anynyi pénzt meg nem látott, amennyit én nyertem. Ilyen magas volt.

Tenyerével az asztal lapja fölé mutatva, meddig ért a pénzhalmoz. A boros üveg nyakánál megállapodott a keze, és töltött. Aztán kurjantat a felszolgálónak.

— Nem volt még elég? — termett az asztalnál a nő.

— Mindjárt megyünk — szeppent meg a férfi.

— Minden este itt rontod a levegőt.
— Ez az ember a sofőröm...
— Ne röhögtess!

— Hozzon nekí virsli, kávét, colát!
A férfi újabb, friss bankjegyet vett elő, s a nő kezébe nyomta. Hangyulag intett, hogy emelhet.

— Rád szakadt az OTP? Kassza-fűró let-tél? — firtatta a pincérnő.

— Ne törődjön vele! Szolgálja ki a sofőröt!

A taxinak nevetnénekje támadt. Kezde érdekelni a dolog.

— Kassza-fűró? En? — dohogott a férfi.
— Tudja, mi vagyok én? Kazánkovács. Úgy, ahogy mondom. Kőnkovács voltam. Valamikor...

— Egy szavát se higgye! — tért vissza a felszolgálónő. — Lókött volt világeletemben. Alkalmi munkás. A felesége is otthagya.

— Uhh! — horkant fel a férfi. — Úr vagyok, tudja meg!
Kivágott egy százast a boráztatta asztalra. A nő felkapta. A taxis megette a virsli, felhajtotta a kávét.

— Mennem kell — mondta. — Ebből nem élek meg.
— Menjünk — hagyta helyben a férfi.

OSZTOJKÁ

Sok béka...
teli van...
nagy nag...
nyarat s...
arcuk ha...
nagy nag...

ALV

Nem ol...
olyan e...
ha láza...
Nem a...
szurony...
Szépek...
Olyano...
Valaha...

Mik...
vald...
hog...
haj...
ap...
ap...
ap...

Azután, hogy...
s te menté...
mondjam, tal...
egy hallgatag...
olvasott arról...
szépség és ho...
vonatok, hol...
a sorompó...
hogy füst és...
akár a végáll...
egyre meg...
só a cukor és...
a száj és a gy...
fátyolát, bizon...
a szürke függ...
miként libgett...
a szél az egyk...
solygott, furcs...
öniróniával p...
szemei is csak...
— csöndes nő...
műanyag-har...
a szóval; von...
lombbal, azt...
mert a hid k...

— Imádok taxizni...
de nem tudok v...
nyertem?
— Mennyit?
— Megsügom. E...
árulja!
— Dehogy.
— Hetvenhateze...
nem kerestem ent...
félóra, és hopp. A...
ütést kapott. De n...
Ok se adtak. Ros...
Nem. Frici bácsi...
azok telebeszélte...
vannak... Irigye...
van dohánnyal. E...
— Mire költi?
— A férfi megütö...
— Nem kell ne...
som, ruhám, min...
Maga nem isme...
tudták, mi az élet...
— Ketyeg az ór...
— Menjünk tax...
átadott egy száza...
— Gyere holna...
felszolgálónő.

Az utca már k...
televízióban krim...
szabad jelzéssel...
belvárosba vitette...
tak a Váci út k...
taxis munkája ér...
— Gyorsabban!
Szeretem a szágu...
Mire a Nyugat...
férfi elszunnyadt...
visszahajtott az...
rázta a férfi váll...
— Otthon csuc...
A férfi megmo...
előtt álltak meg...
hagytott. Sehöl...
— Ne hagyjon...
— Dolgoznom...
— Adok ötszáz...
tára.

Kotorászott a...
volt.
— Várjon, hoz...
— És ha elfele...
— Jöjjön maga...
A taxis kisegít...
megfogta a karj...
kákön bukdácsol...
épülethez ragaszt...

KORALL

Korallt hoz a tenger
aráját a partnak
rív még bús királylány
tőled mit akarnak
atlanti fák alatt
lilaszín hajnalok
zúzmócsillagokat
sírnak az angyalok
úszom Zsuzska úszom
zörgetnek a szelek
sírálók sokolyát
arcomba véreselek

DUDOLÓ

Sok békával
teli van a
nagy nagy berek,
nyarat sírnak
arcuk hasuk
nagy nagy kerek.
Sej ha nékem
kerek volna
arcom hasam,
nem sírnék én
csak tükörbe
nézném magam.

ALVÓ VADVIRÁGOK

Nem olyan ez már, Istenem;
olyan ez a fiú, mint a lány,
ha lázas. A vadvirágok alsznak.
Nem a szó, nem a szív, nem a száj:
szurony, szigony, sziklásír.
Szépek ezek a versek.
Olyanok, mint a holtak.
Valaha tiszták voltak.

ESKÜ

Miközben szájadhoz halok
valamit megfogadok
hogy gyönyörűbb légy édes
hajdabá ékszer
apró forradalmak rakok

HÍDON

Azután, hogy szépszerével búcsút vettünk
s te mentél erre, én arra, el kell hogy
mondjam, találkoztam a neonlámpák alatt
egy halgatag apáccával, ki éppen verset
olvasott arról, hogy lassan elcsitul a
szépség és hogy közben tűnnek el a karcsú
vonatok, hol nem kérik már a jegyeket sem
a sorompón innen, sem a sorompón túl, egyszóval,
hogy füst és korom, selyem és bársony-hajfonat
akár a végállomás előtt a kezeletlen jegyek,
egyre megy már: a birodalomban cukor a só,
a só a cukor és erősen esetet ereszt a szem,
a száj és a gyenge fejbőr is. Fölemelte
fátyolát, bizonyoságképpen elhúzta arca elől
a szürke függönyt, elhúzta, hogy láthassam,
miként libegteti rancias szája-szögletében
a szél az egykori leány-pelyheket. Nem mo-
solygott, furcsa, de nem mosolygott; keserű
öniróniával picit sem húzta föl a száját,
szemei is csak tompák voltak s mikor szólt
— csönDES nőiességgel szólt —, távolról puha
műanyag-harang szintelen kondulása vegyült
a szóval; vonuló rózsákert, pergő rózsalevél-
lombbal, azt mondta: Ne sírjak olyan nagyon,
mert a híd középen hihetetlenül gyöngé.

— Imádok taxizni. Utazni. Vehetnék autót,
de nem tudok vezetni. Tudja, mennyit
nyertem?

— Mennyit?
— Megsúlyom. Ezeknek itt nehogy el-
árulja!

— Dehogy.
— Hetvenhatezer forintot. Két év alatt
nem kerestem ennyit. Most elég volt egy
félóra, és hopp. A sógorom majdnem guta-
ütést kapott. De nem adok nekik semmit.
Ők se adtak. Rossz ember vagyok én?
Nem. Frici bácsi mindig rendes volt. De
azok telebeszéltek a feleségem fejét. Le
vannak... Irigykedjenek! Frici bácsi tele
van dohánnyal. Egyszer neki is lehet.
— Mire költi? — érdeklődött a sofőr.

A férfi megütözve nézett rá.
— Nem kell nekem semmi. Van laká-
som, ruhám, minden. Élek belőle. Urasan.
Maga nem ismerte a régi urakat. Azok
tudták, mi az élet.

— Ketyeg az óra.
— Menjünk taxizni — mondta a férfi, és
átadott egy százaszt.

— Gyere holnap is! — szolt utánuk a
felszolgálóló.
Az utca már kezdett elnéptelenedni. A
televízióban krimik adtak, a taxik üresen,
szabad jelzéssel szaladgáltak. A férfi a
belvárosba vitte magát. Ráérsen kocog-
tak a Váci út kockakövein, nézelődtek. A
taxis munkája értelmét veszítette.

— Gyorsabban! — ösztökölte a férfi. —
Szeretem a száguldást.
Mire a Nyugati pályaudvarhoz értek, a
férfi elszunnyadt. A taxis megfordult, és
visszahajtott az újpesti áruházhoz. Ott meg-
rázta a férfi vállát.

— Otthon csucsizzon, papa! Hol lakik?
A férfi mecsmondta. Magas téglakerítés
előtt álltak meg. Az utca sötét volt és el-
hagyott. Sehol egy lélek.

— Ne hagyjon itt — mondta a férfi.
— Dolgoznom kell.
— Adok ötszáz forintot. Vigyen el Palo-
tára.

Kotorászott a tárcájában, de már üres
volt.
— Várjon, hozok pénzt.
— És ha elfelejt visszajönni?

— Jöjjön maga is.
A taxis kisegítette utasát a kocsiból, s
megfogta a karját, el ne essék. Betonkoc-
kákon bukácsoltak az udvar végére, az
épülethez ragasztott sutfnikhoz. A férfi ki-

nyitotta az ajtót, felkattintotta a villanyt.
A vékony dróton függő, piszkos egéből hal-
vány, sárga fény áradt. Az asztalon zsír-
papírban egy grillcsirke csontjai heverték,
kiürült üvegekkel körülbástyázva.

— Forduljon el! — mondta a férfi.
Felemelte a reklamé felét, Fehér toll-
píhék szálltak fel, és kergetőztek az ápo-
rodott levegőben. A pókok sötét hasadé-
kokba menekültek. Lenn kesze-kuszán,
odavetve pihentek a bankjegyek. A férfi
gyanakvóan hátrasandított.

— Mit les?! — villant meg a szeme.
Lecsapta a reklamét, s fordultában meg-
tántorodott. Nekiesett az asztalnak, az üve-
gek lehullottak és összetörték a köveze-
ten.

— Feküdjön le! — mondta a taxis. —
Pihenjen.
— Várjon!
— Jobban tenné, ha aludna.
— El kell mennem Palotára. Van ott egy
asszony...

A sofőr zsebreavágta az ötszázast, és ki-
fordult. A férfi égvé felejtette a lámpát,
egy ideig a zárral vesződött, aztán legyin-
tett. A kulcsot az ajtóban hagyta. Meg-
szokta, hogy hozzá legfeljebb csak vinni
lehet.

Újpalotán jó félórát bolyongtak. Nem
tudtak eligazodni az egyforma panelházak
labirintusában. Végül a férfi rábókolt egy
lépcsőházra:

— Ez az?
— Biztos?
— Most már megismerem. Felmegyek,
várjon meg!

— Nincs időm.
— Ne tegye ezt velem.
— Lassan letelik a műszakom, és még
mindig magát ajánrozzom. Unom már.

— Adok egy ötöst, várjon meg. Mert le-
het, hogy nincs itthon. Akkor hazavisz. Jó?
— Rendben.
— Az ötödik emeleten figyelje azt az
ablakot — mutatta a férfi.

Imbolygó alakját elnyelte a lépcsőház
homálya. A sofőr hátradöntötte az ülést,
kinyújtózott s miközben halkan duruzsolt
a motor, meleg levegőt fújva az utasterbe,
elszenderedett. Eltelt háromnegyed óra.
Felébredve az ablakot kémlelte. Mind sötét
volt.

A taxis elhajtott.
A császár dermedten feküdt egy tizedik
emeleti ajtó előtt.

MAGYAR ÍRÓK PEREI

33

Az elsodort ember

Legtöbb pöre talán Szabó Dezsőnek, Az elsodort falu sokat vitatott írójának volt a magyar irodalom jeles alakjai közül. Jelentéktelen személyi ügyekben, politikai kérdésekben, becsületsértés dolgaiban, adósság miatt, s ki tudja mennyi más okból állandó összeütközésben állott a világgal, hatóságokkal. Az egyik esetben dicsérhet-

jük a bátor publicistát, a harcos tanárt, a másik eset-
ben viszont szánivalóan ki-
csinyesnek, jelentéktelennek,
vagy gógósnak, pózosnak
tarthatjuk az igazságtalan
hadakozást. Még a felsorolás
is meghaladná a sorozat le-
hetőségeit, említsünk hát né-
hányat csupán a legjellem-
zőbb peres háborúskodások-
ból.

Nevezett tanár úr

Szabó Dezső 1907-ben vé-
gezte el az egyetemet, s Szé-
kesfehérvárról lett tanár. Egy
ünnepségen mondott beszé-
dében fogalmazta meg elő-
ször antiszemita nézeteit,
majd cikksorozatot írt e té-
máról a konzervatív Fejér
megyei Napló hasábjain. A helyi
liberális lap szembe-
fordult a sorozattal; botrányai,
sejtegetései miatt pedig tanártársai küldöttségben
kérték felfüggesztését. Ez
megtörtént, Bornemissza Je-
nő nevű kollégájával azon-
ban ellentéte mégis párbajig
fokozódott. E párbaj miatt
ült először fogházban. A két
napot — már váradai tanár-
ként — Nyíregyházán ülte le.
S már ekkor, székesfehérvári
botrányai idején felfigyelt rá
Ady is. s A szolidárisak cí-
mű (Budapesti Napló, 1908.
április 12.) című cikkében
így ír róla: „Aki mást vallás-
os meggyőződésében meg-
bánt, mást felekezeti szem-
pontból támad, az durva, ne-
veletlen és sötéttagyú em-
ber.”

Kiegyensúlyozott, nyugodt
nagyváradi tanárkodás után
Székelyudvarhelyre neveztek
ki, ahol egy politikai és egy
közbotrányának lett részese.
1910-ben országos mozgalom
indult a tanárok között, mert
a minisztérium fel akarta
emelni szolgálati idejüket és
óraszámukat. A tanestület
álláspontját Szabó Dezső fo-
galmazta meg, benne a ké-
sőbb szállóigévé vált mon-
datot: „Meg kell gondolni,
hogy a Himnuszt éhes hassal
csak egy bizonyos ideig lehet
énekelni.” Az országos tanár-
kongresszuson is igen ke-
mény hangon szólalt fel,
már-már sztrájkkal fenyege-
tözött. Emiatt állásából fel-
mentették, a tanárság azon-
ban felzúdult, s miután isko-
lája is mellé állt, végül nem
lett bántódása.

Pereskedett viszont a bu-
dapesti Sámson Jakab és Tsa
céggel 3600 korona ruha-
számla miatt. S pereskedett
a kollégiumi eljárással. A
református gimnázium
igazgatótanácsa ugyanis meg-
rótta egy névnap részeg gal-
dolás miatt, mire ő levelben
az eljárásomat „ártatlan
bornitoknak” nevezte, s ki-
jelentette róluk: „vagy na-
gyon ostobák, vagy tisztés-
ségtelenül rosszakaratúak”.
A kollégiumi eljárás meg-
perelte becsületsértésért, s el
is ítéltek 100 korona bünte-
tésre. S áthelyezték megint,
ezúttal Sümegre.

Ahol egy szerény fejelem-
vel megúsza. Részeg mulat-
ás közben ugyanis állítólag
azt a megjegyzést tette az
Istenanya érdem levő képe-
re: „Ki ez a néni, nem a be-
lellemi gyermek anyja?”
Mondotta volt állítólag azt
is, hogy „az egyik vallás két
krajcár, a másik vallás két
krajcár.” Ezt blaszfemiának
minősítették, s büntetésül át-
helyezték Ungvárra.

Ahó! Bódis Ferenc nevű ta-
nártársával keveredett be-
csületsértés perbe. A kollé-
ga bocsánatot kért ugyan
Szabótól, de feljelentette
a katonai parancsnokságnál,
mert becsmérelte a franciá-
kat. A bíróság azonban az
író felmentette.

Perből perbe

Izgága, nyugtalan, vezér-
kedésre és pózokra hajló ter-
mésze a Tanácsköztársaság
bukása után is perek soka-
ságába hajszolta. Roppant el-
foglaltsággal állt 1919 nyarán
az ellenforradalom mellé, szó-
ban és írásban egyaránt. 1919
végén mégis kezdek kétség-
bevonni „igazi” ellenforrad-
almiságát, 1920 márciusá-
ban összehívott hát egy tár-
sadalmi bíróságot, amely hi-
telesítette: igazi ellenforrad-
almár.

Kell a kereszt című elbe-
szélésért (Új Magyar Szemle,
1920. június) vallásgyalászás
miatt jelentették fel. A vádat
az ügyészség nem vállalta,
de a Magyar Nemzeti Szó-
vetségéből kizárták emiatt.
A gyilkosság című cikkéért
(Egyenlőség, 1921. február 5.)
rágalmozási sajtópert indít-
ottak ellene, kimenetelét
nem ismerjük.

Pert indított ellene az áll-
laminctár is, követelte tőle
a Tanácsköztársaság alatt a
Szellemi Termékek Országos
Tanácsától két kiadandó kö-
tetére felvett 28 000 korona
előleg visszafizetését. A bírósá-
g első fokon 50 000 korona
kártérítésre, a tanulmányko-
tetek lefoglalására ítélte. A
tábla 1922 májusában a
könyvek lefoglalását felol-
dította. Mielőtt azonban a kú-
ria a végső döntést meghozta
volna, elrendelték a végre-
hajtást összes ingóságaira.
Igazi a kúria végül — 1923
derekán! — elejtette a vádat,
az események azonban na-
gyon megviselték az örökre
harcban álló író és embert.

Kezdődött ráadásul új pe-
re is. Élet és Irodalom című
lapjának 1923. márciusi szá-

mába cikket írt Levél a tiszt-
viselőkérdésről címen. A
cikkből keményen — és va-
lóban haladó gondolatokat is
hangoztatva — fordult szem-
be a magyar közeposztály,
értelmiség hatalmat kiszolgáló
lojális mentalitásával.
Ilyesmiket írt: „Van olyan
korlátolttság, mely már gaz-
telt, van olyan nemlátás,
mely már gyilkosság.” Vagy:
„Mi lett volna az önök teen-
dője? Megteremteni az összes
dolgozó kéz és dolgozó agy
egyetemes szolidaritását az
országban.”

A cikk után eljárás indult
ellene. A vád: sajtó útján el-
követett igazgató és nemzet-
gyalászás. Nem érezte bünsé-
nek magát, a Török-féle bírósá-
g azonban két évi börtönrre, 10 évi politikai s hiva-
tali jogvesztésre s 100 ezer
korona bírságra ítélte, a „ma-
gyar nemzet megbecsülése el-
len elkövetett” vétségért. Az

Botrány Debrecenben

Szabó Dezső 1924-ben el-
határozta, hogy kivándorol.
Addig írt műveinek minden
szerzői jogát eladta hát örök
áron 400 dollárért a kiadó-
nak. Jó négy évvel később —
megmondolván a kivándor-
lást — perbe fogta a kiadót
azzal az igényvel, hogy szer-
zői jogát ítéljék vissza, mert
ő a szerződést csak szorult
helyzetben írta alá s a kiadó
nyilvánvalóan kizsákmányol-
ta. Hiába állt mellé két íro-
dalmi szakértő, a bíróság
minden szinten elutasította a
keresetet, mondván: a szer-
ződést szabad elhatározásból
kötötte és különben is négy
év telt el. Szabó Dezsőt újabb
sértés érte, úgy érezte, az or-
szág tagadta meg, a társada-
lom közönséte ki.

Volt 1931-ben egy másik
hasonló pere is. A Bartha
Miklós Társaság pár évvel
előtt megvette Megered az
eső című regényének kézira-
tát és most elhatározta ki-
adását. Az író — hogy a ki-
adást megakadályozza — ki-
emelt a kéziratból néhány ol-
dalt, s azt visszatartotta. A
pert a társaság indította, vé-
gül kiegyezéssel végződött, az
író a kiemelt lapokat vissza-
adta, a könyv megjelent.

1934-ben a debreceni Turul
szövetség előadás-sorozatra
hívta meg a fiatalok között
igen népszerű Szabó Dezsőt.
Az önmagáról tartott előadá-
son — Oláh Gábor kéziratosa-
naplójának szavai szerint
„megtámadta a gondolatait
elferdítve népszerűsítő Zsi-
linszky-Bajcsy Endrét, a kép-
viselőt... hogy a Vass József
miniszterrel neki, Szabó De-

itélet után az író így nyilat-
kozott az Esti Kurírban: „Ez
az ítélet a magyarság büszke-
sége... A külföld most már
igazán hiheti, hogy Magyar-
országon ösztintén a kultúra
és demokrácia uralkodik.”

Az ítélet ellen a magyar
írók közül csak Kosztolányi
emelte fel a szavát, s maga
Szabó Dezső próbált egy per-
törzési kérvényre aláírástokat
gyűjteni. Sikertelenül.
Horthyhoz is bejelentkezett,
ő azonban nem fogadta. A
tábla másodfokon mégis je-
lentősen csökkentette az íté-
letet 1924. február 5-én: hat
hónapot hagyott meg és a
mellékbüntetéseket. Sőt, a
kúria 1924. június 11—17-én
összesen egy hónap felfüg-
gesztett börtönrre s 50 ezer
korona pénzbírságra ítélte. A
börtöntudat, az attól való fé-
lelem azonban benne maradt
haláláig, s az új perekkel
csak erősödött.

zsőnek kiutalt összegből 2000
pengőt elcsaklított és csak
négy év múlva fizette ki.” Az
ülés viharossá vált a közbe-
kiabálások miatt; Szabó De-
zső ezután az est rendezőt is
megtámadta: elisksáztották
a bevétel egy részét. (Igaz,
tőlük később bocsánatot
kért.)

Az író a debreceni bot-
rány után Bajcsy-Zsilinszky
Endre beperelte és pert indít-
ott ellene hivatalból az ál-
lamügyészség is, miután az
ügyészeket, bírákat azzal vá-
dolta, hogy Zsilinszkyvel egy
titkos társaság tagjai. Az ezt
valló tanúk azonban később
vallomásukat visszavonták,
így a pernek ez az ága lezá-
rult. A másik azonban folyt
tovább.

Vass József kultuszminisz-
ter korábban valóban támo-
gatta Szabó Dezsőt is, s köz-
vetve Zsilinszky lapját, az
Előőrsöt is. Zsilinszky azon-
ban többszörösét fizette ki
Szabó Dezsőnek, mint ameny-
nyi támogatást az a minisz-
tertől kapott, Féja Géza szer-
int kölcsön és egyéb formá-
ban körülbelül 24 ezer pen-
gőt. Ugyancsak Félától tud-
juk, hogy Szabó Dezső több-
szöri zsarolási kísérlete után
kiegyeztek, s ugyanígy tudja
ezt Talpassy Tibor is. Szabó
tehát önző, pénzvőrván mód-
váltotta meg Zsilinszkyt. A
bírósg el is ítélte, első fokon
két havi fogházra és 500 pen-
gőre, másodfokon 300 pengő
pénzbüntetésre. Az író egyre
ígérgette a Szabó Dezső Fü-
zetekben bizonyítékai feltár-
ását, erre azonban sose ke-
rült sor. Nem is igen kerül-
hetett.

A szélsőségek

1937-ben a Szabó Dezső
Füzetek 27. számában jelent
meg a Szélsőségek rendszere
című írás, amely miatt az
ügyészség osztály és feleke-
zet elleni igazgató miatt vádat
emelt az író ellen. Október-
ben a büntető törvényszék
egy hónapra ítélte. A cikk a
zsidó sajtó ellen íródott, de
ugyanakkor túrhetetlennek
igazgatónak és szélsőségesnek
nevezte a fennálló rendet. Az
ítélőtábla helybenhagyta az
elsőfokú ítéletet, de végre-
hajtását három évre felfüg-
gesztette, s ezt hagyta jóvá a
kúria is. (1940-ben emiatt tö-
rölték Szabó Dezsőt a válas-
tói névjegyzékből.)

Utolsó komoly pere 1939-
ben zajlott le. A Magyar Élet
augusztusi számában Az ör-
toronyból I. címen nagy ta-
nulmány-sorozatot indított,
amelyben a németbarát poli-
tikával kívánt leszámolni.
Perbe fogták sajtó útján el-
követett igazgató címén, a fo-
lyóirat szerkesztőjével és az
előállító nyomdával együtt.
A vizsgálat során azonban

(Folytatjuk)

Bényei József

SZEPESI ATTILA:

Gyermekrajzok

HÖSCINCÉR

Talán emberré kéne lennem, ezen töprengök napra nap. Akác kérégebe ezért rejtem csápjaimat.

TULIPÁN

Növök toronynál magasabbra, piros tulipán. Hegyek gyűlhetnek körém és városok épülhetnek alám.

LABDÁZÓK

Dobok hajnalban arany labdát, ezüstöt éjszaka, és gurigatja ágain mindkettőt a jegenyefa.

TÜZIJÁTEK

Az ég és föld csillagait ki választja külön? Várj, majd az aláhulló szikra hamu lesz az utcakövön.

Földrajzból irodalom

Az alább felsorolt városneveket rakjátok olyan sorrendbe, hogy kezdőbetűik egy magyar ifjúsági író vezetékes személynevével adják:

ANKARA
CSONGRÁD
EGER
ESZTERGOM
FRANKFURT
MOSZKVA
NAGYKÖRÖS
ÓZD
RIJEKA
RÓMA

Ki az író?

Megfejtés: Móra Ferenc

Iskolába indulunk

„Ne mindig farmerben” — ezt a címet is adhatnánk rajzainknak. Tanév kezdetekor nemcsak a tanszerek, hanem az öltözködés helyes, célszerű és esztétikus kiválasztása is kellemes kötelességet jelent szülőknak, gyerekeknek.

Rajzainkon — az első osztályosoktól a főiskolák hallgatóinak — egyaránt az új divat szerint válogattunk.

1. Pelerin és poncsó nagy divat, lóden vagy posztó anyagból. A rajzunkon látható modell díszítés emeli, a csizma és színes esernyő a kiegészítő.

2. A kord- vagy simabársony-szoknya fodros batiszt

blúzzal romantikus stílusú. Iskolai ünnepélyekre 8—10 éves kislányoknak ajánljuk.

3. Kisfiúk az első osztályban pamutpulóvert és farmernadrágot viselhetnek. Tegyük a nadrágra és a blúzra is rávarrható foltokat, ezzel kopásálló lesz!

4. Megint nagy divat az „ingruha”; egyetemi hallgatóknak ajánljuk. A rajzon látható modell könnyű jerseyből vagy műszál szövetből elkészíthető.

5. Kislányoknak, tinédzsereknek a színes ballon- vagy orkáncabátka, derékban húzva, raglánujjakkal, rakott szoknyához igen divatos.

6. Praktikus kicsiknek-nagyoknak a kötényruha blúzzal, pulóverrel.

7. Szakközépiskolába járó fiúknak dzsekit, a munkaköpeny alá színes pulóvert és kihajtott nyakú inget ajánljuk. Nyakba — de lehet galér alá is helyezni — kössünk színes sálát.

8. Elegáns, sima vonalú — válltól bővülő — ballon- vagy szövetkabát. Raglán vonalú ujj, masnival összekötött bőség. Kosztüm vagy kétrészes ruha felett is hordható.

9. A dublé (kétoldalas) szövetkabát, a térd alatt 10 cm-rel végződik. Hozzá szűk szárú „keleti” nadrág hordható.

10. Divat a 7/8-os kabát, amely alól kilátszik a szoknya vagy a nadrág. A „nosztalgia” divattendenciát követi e modell.

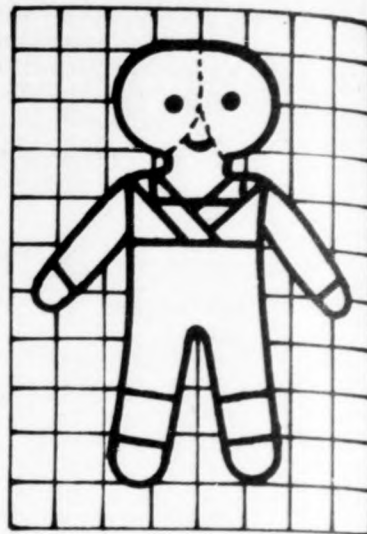
11. Csikos vagy mintás anyagból rakott szoknás ingruhát mutatunk be. A szoknya belső rakásai idegen, de színben harmonizáló anyaggal kombináltak. Érdekes a hosszú kézelős ujjmegoldás is.

Nádor Vera

Párizsból érkezett...

Kabala-baba a kislányok pulóverén? ... Divat? — Hóbort? ... Ez is, az is, de kedves, vidám ötlet! Igaz, az iskolában tilos a játékbabát a tanulóknak előhúzni a táská mélyéről, de reméljük, hogy a pulóverre applikált kis kedvenc biztatni fogja a tulajdonost felelős közben, és nem akadályozza, vonja el a figyelmét a tanulásról.

Munkamenet: elsősorban a vastag, téli sporthoz használatos, sima felületű pulóverre ajánljuk a rátéttaplakációt. A szabásmintát, 1 kocka 2 cm nagyságú, kockás papírra ábrázoljuk, felrajzoltuk. Ábránkon az eleje, háta belsővonalak egymásra vannak rajzolva. Az anyagkiválasztásnál figyelembe kell venni, hogy a pulóver mosása, tisztítása közben a babafigura, ruhástul együtt az alapanyagot marad! Legmegfelelőbb a színes műszál trikóanyag (test, pulóver, zokni, cipő). A hajrést vastagabb műszál fonalból készíthetjük. A szoknyaréset az oldal és felső részben varrjuk a pulóverhez, ha vékony selyem vagy karton anyagból szabjuk, a pulóver mosása után szükséges a

vasalás. Természetesen a bemutatott modell más motívumra is ötletet ad. A formarész (test) alábélelni nem szabad, mert az ötlet megvalósításánál mindig elsőlegesen a munkadarab, pulóver tisztán tartására kell gondolni.

A szabásminta felnagyításával, két azonos testlap kitömött összevarrásával, körbe felöltöztetésével kézbe vehető játékbabát is készíthetünk.

P. V.

Őrsi tisztségviselő

A társadalmimunka-felelős

A társadalmi munka fogalma ismert előttek. Bizonyára részt vesztek a környezet-építő mozgalomban, segítettek a helyi szövetkezetben, vagy a patronáló szocialista brigáddal részt vesztek a gyárban a kommunista szombaton. A társadalmi munka akkor lehet eredményes, ha minden feltétel, szerszám stb. biztosítva van. Például hiába mentek ki parkot rendezni, ha nincs elég ásó, kapa, lapát. Nos, az eredmény biztosítása a jó előkészítés. Ez pedig az őrs társadalmimunka-felelősének a feladata.

Elsőször is meg kell tudni, hol van szükség az őrs munkájára. Az iskolában is sok feladatot találhatok: a csapatotthon, a könyvtár, a raktár rendezése, az iskolaudvar, a sportpálya karbantartása. A patronáló brigáddal vagy a KISZ-alapszervezettel is beszél meg, miben segíthettek. Mikor a felderítő munkával végeztél, a lehetőségeket mondd el az őrsi összejövete-

len, s egyeztetek meg abban, hogy mit tudtok nyugodt lelkiismerettel elvállalni. Ezután az időpontokat kell egyeztetni, s az elvállalt feladatokat pontosan be kell vezetni az őrsi naptárba. A munka elvégzése előtti nap ismét keress fel azt a megbízottat, akivel az akciót megbeszélte. Kérdezd meg, nem merült-e fel valamilyen akadály, biztosítottak-e a szerszámok.

A papír, rongy, vas hulladékanyag összegyűjtése szintén fontos feladatuk az úttörőknek. Az alkalmankénti gyűjtőakciókat megszervezni, ez szintén a te feladatod. Az úttörőszekciónyben neked kell igazolni a társadalmi munka próbakövetelmény teljesítését, te javasold jutalomra, dicsőretra a kiemelkedő munkát végzőket. Arra is ügyelj, hogy a befolyt pénz felhasználásáról a közösség döntsön.

— átnyí —

Szójáték

A bal oldali ábra ötbetűs szavaiban találtak egy-egy hárombetűs értelmes szót is. Ezeket a hárombetűs szavakat írdátok a jobb oldali tábla megfelelő sorába. Ha helyesen odottátok meg a feadatot, az új szavak kezdőbetűi összeolvassa Arany János egyik hőseinek nevét adják eredményül.

Megfejtés: Toldi. (Az új szavak sorrendben: tőr, ort, lrp, díó, íga.)

T	Ö	R	P	E	=	○		
F	O	R	R	Ó	=	○		
L	A	P	Á	T	=	○		
R	Á	D	I	Ó	=	○		
A	L	I	G	A	=	○		

PÁTKAI TIVADAR:

Mióta barátom a pók?

Először is; illenék nektek bemutatkoznom, no de olyan furcsa és hosszú nevem van, hogy úgysem tudnátok megjegyezni. Így hát maradjunk anyiban, hogy táskairógép vagyok. Ha érdekel a személyi számom — nem bánom —, ideírom: 1 471101 1654. Azt akarom elmondani, pontosabban leköpögni, mióta lett barátom a pók?

Valahol a rusnya-brusnya betonerdő kellős közepén, ott, ahol már madarak sem járnak, egy pizsamaszínűre pingált toronymagas OTP betonkocka nyolcadik emeletén nagy-nagy magányosan éldegelt a pöttömnyi pók. De olyan magányosan ám, hogy még hálót fonnai sem szottyant kedve. Ezért aztán nem kedvelte őt a sarokban búslakodó öreg Singer varrógép, a villanyos falióra sem, és valahányszor szűrésabbnál szűrésabb tekintettel vetett rá a foghíjas kendertiloló is. De, hogy ki ne felejtsem, a képkertet, ő aztán igazán nem sokat számít, még ő sem állt szóba a pókkal. Megmondom őszintén, így voltam vele én is.

Mígnem egy szép napon — ahogyan a mesében mondani szokás — új lakótárs érkezett a szobába. — Szintén albérlet? — kérdezte a pöttömnyi pók újonnan érkezett társától, szűnyog úrtól. — Drága, drága az albérlet, de valahol mégiscsak lakni kell a szűnyog fiának! — válaszolta a szűnyog. — Meglepő volt ez az előbbi kérdés a pók szájából, mert köztudomású, hogy a pókok esküdj ellenségei a szűnyogoknak. Ha náluk

nagyobb ellenség létezik, az már csak a légy lehet. Ott vetik ki rájuk a hálójukat, ahol éppen tudják. Egy-egy serényebb pók naponként két tucat szűnyogot is képes megfogni, persze nem a nyolcadik emeleten, mert ide ritkán vetődik két tucat szűnyog.

Elsőször gyanakodott a pókra, hátha valami cselvétséféle ez a barátságos hang. No de a pók tovább kérdezgetett. Hol lakott azelőtt? Miért költözött ilyen slány helyre? Mi a tisztes foglalkozása, meg aztán egyéb ilyeneket.

— Jaj, jaj, pók pajtás! — bátorodott neki a szűnyog. — Nagyon jó sorom volt nekem. Sokáig egy kertes családi házban laktam, míg nem egy szép napon — mint ahogy a mesében mondani szokás — jöttek a nagy-fene bulldózerék és fuccs! Szóval szanálták a gazdiékat. Pedig ott aztán mondhatom, hogy kedvemre gyakorolhattam a hegedűmön, mert én amolyan másodhegedűs volnék egy híres réti filharmonikus zenekarban. Ezután kezdődött az én igazi kálváriám — mint ahogy a mesében mondani szokás —, se éjjelem, se nappalom. Kaptunk ugyanis egy második emeleti tanácsi bérlakást az utca neve sincs utcában. No, hogy mást ne mondjak;

megszűnt az én gyöngyéletem, még csak gyakorolni sem gyakorolhattam, annyit kergetett az én gazdám abban a picurka-icurka szobában. Szedtem hát a sátorfám, és irány a nagyvilág. Napokig röpdöstem erre meg amarra, de hát az emberek úgy bezárkóznak az ilyen telepeken, hogy még ablakot sem nyitnak, pedig az nem sok. No aztán láttam, itt mindig nyitva van valamelyik ablak. Hát így kerültem ide. Bizony mondom, abban a második emeleti házban még a lépcsőházi szűnyogokat sem ismerem. Hiába zümmögtem nekik, zümmögés nélkül röpdültek el mellettem. Mit mondjak még? Ma már az embernek sem árto, nem csipkedem magam, hogy csipkedhessem őket.

Egyre szomorúbban és megértőbben hallgatta a pók a szűnyog történetét, s igazánidőből kezdte megsajnálani. Hiszen ő is hasonló cipőben járt. Töltött már ő is négy órát az elromlott liftben.

Eppen vigasztalni akarta a szűnyogot, amikor a szokásos nyolcadik emeleti huztat megérkezett, és lesodorta őt az ablakpárkányról. Zsipsz meg zsupsz, neki az erkélynek nevezett porfogó színes üvegének, onnan meg egyenest a hetedik emelet

erkélyének nevezett porfogójára, csak úgy nyekkent! Még a lába is kificamodott.

Nagy ijedségében majdnem utána ugrott a pók, de aztán fogta magát, és menten nekilátott a munkának. Jó erős póklétrát font, azon ereszkedett le a hetedikre. Hátára vette a szűnyogot, és megfontolt pókléptekkel fölhozta nyolcadik emeleti szobájába. Meg sem állt a legbiztonságosabb helyig; a szoba jobb felső sarkáig erőkönyvespolc tetejéig. Ott aztán pókfonalas borogatást tett a szerencsétlenül járt szűnyog kificamodott bokájára, hogy mielőbb meggyógyuljon. Tegnap óta már hegedűjét is elkapta a szűnyog, és halálból egész éjjel muzsikált a póknak.

Ettől a perctől kezdve barátságosan szól a póknak az öreg Singer varrógép és a villanyos falióra. A fogaltan kendertiloló sem tekintett már szűrés szemekkel rá, s megbékélt a képkertet is, aki ugyan nem sokat számít, de mégiscsak szent a béke vele. Mi több, azóta békésen lengedez rajtuk a pókzástló, és boldogan élnek — mint ahogy a mesékben mondani szokás — addig, amíg meg nem halnak.

En meg olyannyira megörültem a sok barátságom, hogy menten nekiláttam és lekopogtam erre a papírra a színigaz történetet. Egyedül csak azért vagyok szomorú, hogy rajtam nem lenghet a pókzástló, mert mindig kitálnak valamilyen csintalanságot újdonsült barátaim, s hogy azt el ne felejtsem, állandóan és azonnal lekopogom.

SZEPESI ATTILA:

Gyermekrajzok

HÖSCINCÉR

Talán emberré kéne lennem, ezen töpregek napra nap. Akác kérgebe ezért rejtem csápjaimat.

TULIPÁN

Növök toronynál magasabba, piros tulipán. Hegyek gyűlhetnek körém és városok épülhetnek alám.

LABDÁZÓK

Dobok hajnalban arany labdát, ezüstöt éjszaka, és gurigatja ágain mindkettőt a jegenyefa.

TÜZIJÁTÉK

Az ég és föld csillagait ki választja külön? Várj, majd az aláhulló szikra hamu lesz az utcakövön.

Földrajzból irodalom

Az alább felsorolt városneveket rakjátok olyan sorrendbe, hogy kezdőbetűik egy magyar ifjúsági író vezeték- és személynévét adják:

ANKARA
CSONGRÁD
EGER
ESZTERGOM
FRANKFURT
MOSZKVA
NAGYKÖRÖS
ÓZD
RIJEKA
RÓMA

Ki az író?

Megjegyzés: Móra Ferenc

Iskolába indulunk

„Ne mindig farmerben” — ezt a címet is adhatnánk rajzainknak. Tanév kezdetekor nemcsak a tanszerek, hanem az öltözködés helyes, célszerű és esztétikus kiválasztása is kellemes kötelességet jelent szülőinknek, gyerekeknek.

Rajzainkon — az első osztályosoktól a főiskolák hallgatóinak — egyaránt az új divat szerint válogattunk.

1. Pelerin és poncsó nagy divat, lóden vagy posztó anyagból. A rajzunkon látható modellt díszítés emeli, a csizma és színes esernyő a kiegészítő.

2. A kord- vagy simabárosny-szoknya fodros batisz

blúzzal romantikus stílusú. Iskolai ünnepélyekre 8—10 éves kislányoknak ajánljuk.

3. Kislányok az első osztályban pamutpulóvert és farmernadrágot viselhetnek. Tegyük a nadrágra és a blúzra is rávarrható foltokat, ezzel kopásálló lesz!

4. Megint nagy divat az „ingruha”; egyetemi hallgatóknak ajánljuk. A rajzon látható modell könnyű jerseyből vagy műszál szövetből elkészíthető.

5. Kislányoknak, tinédzsereknek a színes ballon- vagy orkáncabátka, derékban húzva, raglánujjakkal, rakott szoknyához igen divatos.

6. Praktikus kicsiknek-nagyoknak a kőtenyruha blúzzal, pulóverrel.

7. Szakközépiskolába járó fiúknak dzseki, a munkaköpeny alá színes pulóvert és kihajtott nyakú inget ajánlunk. Nyakba — de lehet gallér alá is helyezni — kössünk színes sálát.

8. Elegáns, sima vonalú — váltóló bővülő — ballon- vagy szövetkabát. Raglánvonalú ujj, masnival összekötött bőséggel. Kosztüm vagy kétrészes ruha felett is hordható.

9. A dublé (kétoldalas) szövetkabát, a térd alatt 10 cm-rel végződik. Hozzá szűk szárú „keleti” nadrág hordható.

10. Divat a 7/8-os kabát, amely alól kilátszik a szoknya vagy a nadrág. A „nosztalgia” divattendenciát követi e modell.

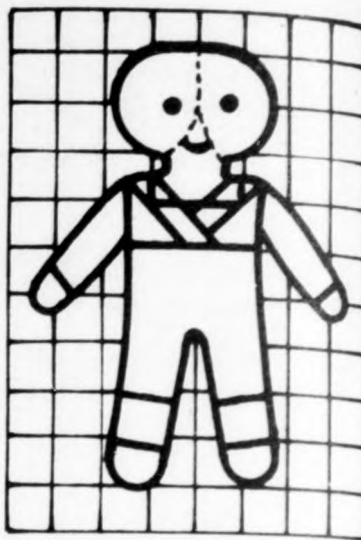
11. Csíkos vagy mintás anyagból rakott szoknyás ingruhát mutatunk be. A szoknya belső rakásai idegen, de színben harmonizáló anyaggal kombináltak. Érdekes a hosszú kézelős ujjmegoldás is.

Nádor Vera

Párizsból érkezett...

Kabala-baba a kislányok pulóverén? ... Divat? — Hóbort? ... Ez is, az is, de kedves, vidám ötlet! Igaz, az iskolában tilos a játékbabát a tanulóknak előhúzni a táská mélyéről, de reméljük, hogy a pulóverre applikált kis kedvenc biztatni fogja a tulajdonost felelés közben, és nem akadályozza, vonja el a figyelmét a tanulásról.

Munkamenet: elsősorban a vastag, téli sporthoz használatos, sima felületű pulóverre ajánljuk a rátéttaplakációt. A szabásmintát, 1 kocka 2 cm nagyságú, kockás papírra ábrázoljuk, felnagyítjuk. Ábránkon az eleje, háta belsővonalak egymásra vannak rajzolva. Az anyagkiválasztásnál figyelembe kell venni, hogy a pulóver mosása, tisztítása közben a babafigura, ruhástul együtt az alapanyagon marad! Legmegfelelőbb a színes műszál trikóanyag (test, pulóver, zokni, cipő). A hajrész vastagabb műszál fonalból készíthetjük. A szoknyarészt az oldal, és felsőrészen varrjuk a pulóverhez, ha vékony selyem vagy karton anyagból szabjuk, a pulóver mosása után szükséges a

vasalás. Természetesen a bemutatott modell más motívumra is ötletet ad. A formarészt (test) alábelezni nem szabad, mert az ötlet megvalósításánál mindig elsődlegesen a munkadarab, pulóver tisztán tartására kell gondolni. A szabásminta felnagyításával, két azonos testlap kitömött összevarrásával, körbe felöltöztetésével kézbe vehető játékbabát is készíthetünk.

P. V.

Őrsi tisztségviselők

A társadalmimunka-felelős

A társadalmi munka fogalma ismert előttek. Bizonyára részt vesztek a környezet-szépítő mozgalomban, segítettek a helyi szövetkezetben, vagy a patronáló szocialista brigáddal részt vesztek a gyárban a kommunista szombatban. A társadalmi munka akkor lehet eredményes, ha minden feltétel, szerszám stb. biztosítva van. Például hiába mentek ki parkot rendezni, ha nincs elég ásó, kapa, lapát. Nos, az eredmény biztosítása a jó előkészítés. Ez pedig az őrsi társadalmimunka-felelősének a feladata.

Először is meg kell tudni, hol van szükség az őrs munkájára. Az iskolában is sok feladatot találhatok: a csapatotthon, a könyvtár, a raktár rendezése, az iskolaudvar, a sportpálya karbantartása. A KISZ-alapszervezettel is beszél meg, miben segíthettek. Mikor a felderítő munkával végeztél, a lehetőségeket mondd el az őrsi összefüggés-

len, s egyeztetek meg abban, hogy mit tudtok nyugodt lelkiismerettel elvállalni. Ezután az időpontokat kell egyeztetni, s az elvállalt feladatokat pontosan be kell vezetni az őrsi naptárba. A munka elvégzése előtti nap ismét keress fel azt a megbízottat, akivel az akciót megbeszélte. Kérdezd meg, nem merült-e fel valamilyen akadály, biztosítottak-e a szerszámok.

A papír, rongy, vas hulladékanyag összegyűjtése szintén fontos feladatuk az úttörőknek. Az alkalmankénti gyűjtőakciókat megszervezni, ez szintén a te feladatod. Az úttörőszekciónyben neked kell igazolni a társadalmi munka próbakövetelmény teljesítését, te javasold a sportpályát karbantartásra. A társadalmi munka, dicséretre a kiemelkedő munkát végzőket. Arra is ügyelj, hogy a befolyt pénz felhasználásáról a közösség döntsön.

— átnyil —

Szójáték

A bal oldali ábra ötbetűs szavaiban találtak egy-egy hárombetűs értelmes szót is. Ezeket a hárombetűs szavakat írjátok a jobb oldali tábla megfelelő sorába. Ha helyesen odátűzöltek meg a feadatot, az új szavak kezdőbetűi összeolvasva Arany János egyik hőseinek nevét adják eredményül.

Megjegyzés: Toldi. (Az új szavak sorrendben: tör, ort, lap, díó, lga.)

T	Ö	R	P	E	=	○		
F	O	R	R	Ó	=	○		
L	A	P	Á	T	=	○		
R	Á	D	I	Ó	=	○		
A	L	I	G	A	=	○		

PÁTKAI TIVADAR:

Mióta barátom a pók?

Először is; illenék nektek bemutatkoznom, no de olyan furcsa és hosszú nevem van, hogy úgysem tudnátok megjegyezni. Így hát maradjunk annyiban, hogy táskairógép vagyok. Ha érdekel a személyné számom — nem bánom —, ideírom: 1 471101 1654. Azt akarom elmondani, pontosabban leköpögni, mióta lett barátom a pók?

Valahol a rusnya-brusnya betonerdő kellős közepén, ott, ahol már madarak sem járnak, egy pizmaszínű pingált toronny magas OTP betonkocka nyolcadik emeletén nagy-nagy magányosan éldegelt a pöttömnyi pók. De olyan magányosan ám, hogy még hálót fonnai sem szottyant kedve. Ezért aztán nem kedvelte őt a sarokban búslakodó öreg Singer varrógép, a villanyos falióra sem, és valahány-szor szűrősbabnál szűrősbab tekintetű vetett rá a foghíjas kenderitől is. De, hogy ki ne felejtsem, a képkertet, ő aztán igazán nem sokat számít, még ő sem állt szoba a pókkal. Megmondom őszintén, így voltam vele én is.

Mígnem egy szép napon — ahogyan a mesében mondani szokás — új lakótárs érkezett a szobába. — Szintén albéret? — kérdezte a pöttömnyi pók újonnan érkezett társától, szünyog úrtól. — Drága, drága az albéret, de valahol mégiscsak lakni kell a szünyog fiának! — válaszolta a szünyog. — Meglepő volt ez az előbbi kérdés a pók szájából, mert köztudomású, hogy a pókok esküdtek ellenségnek a szünyogoknak. Ha náluk

nagyobb ellenség létezik, az már csak a légy lehet. Ott vetik ki rájuk a hálójukat, ahol éppen tudják. Egy-egy serényebb pók naponta két tucat szünyogot is képes megfogni, persze nem a nyolcadik emeleten, mert ide ritkán vetődik két tucat szünyog.

Először gyanakodott a pókra, hátha valami cselvetésféle ez a barátságos hang. No de a pók tovább kérdezgetett. Hol lakott azelőtt? Miért költözött ilyen silány helyre? Mi a tisztaság foglalkozása, meg aztán egyéb ilyeneket.

— Jaj, jaj, pók pajtás! — bátorodott neki a szünyog. — Nagyon jó sorom volt nekem. Sokáig egy kertes családi házban laktam, míg nem egy szép napon — mint ahogy a mesében mondani szokás — jöttek a nagy-fene bulldozerek és fuccs! Szóval ott aztán mondhatom, hogy kedvemre gyakorolhattam a hegedűmön, mert én amolyan másodhegedűs volnék egy híres réti filharmonikus zenekarban. Ezután kezdődött az én igazán kávbárium — mint ahogy a mesében mondani szokás —, se éjjelem, se nappalom. Kaptunk ugyanis egy második emeleti tanácsú bérlakást az utca-neve stícs utca. No, hogy mást ne mondjak;

megszűnt az én gyöngyéletem. Még csak gyakorolni sem gyakorolhattam, annyit kergetett az én gazdám abban a picurka-icurka szobában. Szedtem hát a sátorfám, és irány a nagyvilág. Napokig röpdöstem erre meg amarra, de hát az emberek úgy bezárkóznak az ilyen telepeken, hogy még ablakot sem nyitnak, pedig az nem sok. No aztán látam, itt mindig nyitva van valamelyik ablak. Hát így kerültem ide. Bizony mondom, abban a második emeleti házban még a lépcsőházi szünyogokat sem ismerem. Hiába zümmögtem nekik, zümmögés nélkül röpdültek el mellettem. Mit mondjak még? Ma már az embernek sem ártok, nem csipkedem magam, hogy csipkedhessem őket.

Egyre szomorúbban és megértőbben hallgatta a pók a szünyog történetét, s igazán kiből kezdte megsajnálni. Hiszen ő is hasonló cipőben járt. Töltött már ő is négy órát az elromlott liftben.

Eppen vigasztalni akarta a szünyogot, amikor a szokásos nyolcadik emeleti huztat megérkezett, és lesodorta őt az ablakpárkányról. Zsipsz meg zsupsz, neki az erkélynek nevezett porfogó színes üvegének, onnan meg egyenest a hetedik emelet

erkélyének nevezett porfogójára, csak úgy nyekkent! Még a lába is kifcamodott.

Nagy ijedségében majdnem utána ugrott a pók, de aztán fogta magát, és menten nekilátott a munkának. Jó erős póklétrát font, azon ereszkedett le a hetedikre. Hátára vette a szünyogot, és megfontolt pókléptekkel fölhozta nyolcadik emeleti szobájába. Meg sem állt a legbiztonságosabb helyig; a szoba jobb felső sarkáig erőkönyvespólc tetejéig. Ott aztán pókfonalas borogatást tett a szerencsétlenül járt szünyog kifcamodott bokájára, hogy mielőbb meggyógyuljon. Tegnap óta már hegedűjét is előkapta a szünyog, és hálából egész éjjel muzsikált a póknak.

Ettől a perctől kezdve barátságosan szólt a póknak az öreg Singer varrógép és a villanyos falióra. A fogatlan kenderitől sem tekintett már szűrősbab szemekkel rá, s megbékélt a képkertet is, aki ugyan nem sokat számított, de mégiscsak szent a béke vele. Mi több, azóta békésen lengedez rajtuk a pókzászló, és boldogan élnek — mint ahogy a mesében mondani szokás — addig, amíg meg nem halnak.

Én meg olyannyira megörültem a sok barátságomnak, hogy menten nekiláttam és leköpögtem erre a papírra a szinigaz történetet. Eggedül csak azért vagyok szomorú, hogy rajtam nem lenghet a pókzászló, mert mindig kitálnak valamilyen csintalanságot újdonsült barátaim, s hogy azt el ne felejtsem, állandóan és azonnal leköpögöm.

PAVLO SZTOROZSENKO:

A művészet hívó szava

Eppen elkezdődött a tévében a Filmművészeti Klub adása, amikor Szerafim Putrja megszólalt:

— Barátaim, észrevettétek, hogy mennyire elsekélyesedtünk?

— Igen, észrevettük — mondtam jóváhagyólag, és felhőrpinttettem a kávé.

— Milyen primitívek lettek a szokásaink. Ha a tévében nincs foci- vagy hokiközvetítés, már oda a hangulatunk.

— Így igaz — sóhajtott fel Muszja, Szerafim felesége. — Azelőtt többször is előfordult, hogy tettünk egy-egy természetjáró-túrát, elslattyogtunk egy-egy színházba. Most meg... mást se tudunk, csak a rongyot rázni, meg a tévét nézni.

— Csakugyan, már egy örökkévalóság óta nem voltunk színházban! — kiáltott fel Lilja. — Oh, a színház! Az valami csoda!

Rögtön tudtam, hogy a klub adását ma már nem nézhetjük nyugodtan végig. Ha Lilja valamibe belefog, azt végig is csinálja.

— Mikor megyünk? — kiáltott fel Lilja. — Mára! Most rögtön! Színházba!

Az igazat megvallva homályos emlékem volt a színházról. Még valamikor kiskoromban koromban kollektív színházlátogatásra vitték az osztályunkat. Hogy milyen darab ment, nem tudnám megmondani, de emlékszem, hogy a színészek hangosan kiabáltak a színen, egymás szavába vágtak, a szünetekben pedig nagy sürgés-forgás volt a színpadon. Egyébként elég érdekes volt.

megmondani, de emlékszem, hogy a színészek hangosan kiabáltak a színen, egymás szavába vágtak, a szünetekben pedig nagy sürgés-forgás volt a színpadon. Egyébként elég érdekes volt.

Attól tartottam, útközben megeshet, hogy Liljának kedves szóttyan rázendíteni egy indulóra. De ezt szerencsére megúsztam.

Az első veszteség a cipőbolt előtt érte menetoszlopunkat. Muszja, Szerafim felesége, halkán feljajdult, és ékesszólását vesztvén, húzta a féréjt az üzletbe.

— Hová mentek? — kezdett nyugtalanodni Lilja. — És a színház?

— Ilyet még a színházban sem látsz — Muszja a kirakatra mutatott. — Ilyenek csak a negyedév végén szoktak lenni.

Mi mentünk tovább.

Egyszer csak Vitya Brunyko, a homlokára csapott és felkiáltott:

— Elfelejtettem, hogy nekem ruhaprobám van. Már egy hete megállapodtunk.

Csak most vettük észre, hogy egy méret utáni ruhaszalon előtt vagyunk.

— Talán éppen miattam nem tudják majd az embe-

rek hozni a tervet. Ugorhat a mester negyedévi prémie-ma — mondta leverten Vitya, és berohant a szalonba.

A hallgatag Spakov házaspár a Gasztronóm előtti vonalszakasznál szállt ki.

— Teljesen kiment a fejünkbe! — kezdtek el duóban hadarni —, hogy be kell vásárolnunk.

— Megvárunk benneteket! — ajánlotta tapintatlanul Lilja.

— Ugyan, hová gondoltok! Minek! — integetett a kezével a házaspár. — Hiszen nekünk meg ebédet és vacsorát is kell főznünk holnapra... Menjetekek nélkülnk.

— Boldog emberek — gondoltam búsan. — Nemsokára már otthon nézhetik a Filmművészeti Klub következő adását.

Lilját a fodrászat előtt gáncsolta el a sors...

Egyedül maradtam.

Ne gondolják, hogy megfutamodtam. Nem, elindultam a színház felé. Eszembe jutott, hogy az ismerős segédrendező külföldi vendégszereplésről első osztályú farmeröltönyöket hozott, és célozgatott rá, hogy van még neki egy rám való.

(Juhász László fordítása a Krokogyilból)

Bodó János:

SZÜRET '81...

Igen magas elismerés!

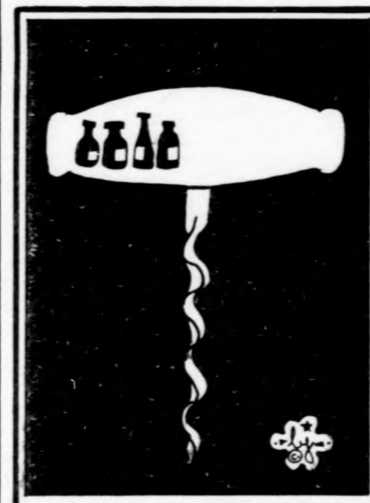
Bő termés

Szöveg nélkül!

Abszurd!

Szöveg nélkül!

... De kevesebbet sem!

Aforizmák

Munkaidőben ne olvassatok unalmas könyveket!

...

Szürkeség, milyen változatosak lehetnek gazdag színárnyalataid!

...

Amikor a farkas megpillantotta a bárányt, így kiáltott fel: „Hordd el magad! Ne ébredsz fel bennem az állati ösztönt!”

...

„Emberré lenni vagy nem lenni — ez itt a kérdés” — tűnődött el a majom.

...

— Hányszor kallódott már el bennem a jó családapa! — mondogatta a poligám hajlamú férfi.

...

Aki hamarabb tűzbe jön — azt gyorsabban lehűti az élet.

...

A sikamlós gondolatok maximális súrlódással haladnak előre.

...

A víz volt az éltető eleme: részeg fejjel állandóan a pocsolyába pottyant.

Fantasztikus hírek

A DIVAT IRÁNYZATAI

Mint a Dekoltázs című folyóirat közli, a közeljövőben népszerűek lesznek az... izlésesen varrott és megfizethető árú ruhák és öltönyök.

SZÍNHÁZI FURCSASÁGOK

Paréj K. Drámaíró új, négyfelvonásos darabot alkotott, a mucsai színház pedig bemutatta. A színmű első felvonásában látható szoba falán puska lóg. És ez a puska már a második felvonás elején magától elsült... és a drámaíró találta el.

KÜLFÖLDI KALEIDOSZKÓP

Kuroszivo-szan, felesége Kimono bosszantására érdekes harakirit követett el. Mivel nem volt elege éles kardja, elment egy diétás étkezdébe, és bátran menüt rendelt.

(Ford.: Gellért György)

JEVGENYIJ LENYEONKO:

Késői reváns

Sütött a nap. Dagadtak a rügyek az öreg moszkvai ház udvarának terebélyesedő fái. Az ágak alig fértek el az udvar szűkösében. Vovka Krjukov a szemeteslapattal bajmólódott az egyik oszlopnál. Egyszer csak gondolt egyet, és a személtáppal fültövön csapott. Az ütés fájt, és sirva fakadtam. Vovka nagypapája nem hitte el, hogy unokája lapattal verekedett.

— No várj csak, Vovka — mondtam neki. — Bejössz te még az én utcámba.

A tény az, hogy nem akartam vele huzakodni a nagypapa jelenlétében. Elhatároztam, hogy kivárom az alkalmas időpontot.

Telt-múlt az idő. És vártam. Vártam türelmesen. Végre aztán kínálkozott a lehetőség a revánstra... Igaz, lapátom nem volt. De az alkalom mégiscsak kapóra jött.

Miközben Vovka Krjukov az udvaron magába mélyedten olvasta az újságot, észrevétlen odalopakodtam mellé. Mielőtt valamit is észre vett volna, csak úgy tenyérrrel, de istenigazából fültövön csaptam. Engem természetesen az önkéntes rendőrök ott nyomban letartóztattak.

Igy hát az újabb kellemetlenség ismét Vovka miatt ért. Amikor a lapátal esett nekem, annak nem

volt folytatása semmiféle örszobán...

A rendőrségen az ügyeletes hadnagy felvette az adataimat. Felírta a nevet, a foglalkozásomat, a munkahelyemet.

Ezalatt Vovka Krjukov ott ült az örszoba másik

— Ne-eem... Nem! Nincs szerencsém ismer-ni...

— Hazudik! Ő akkor vaslapattal taszított engem fültövön. Mindez a kiszlovski kerületben, a nagypapa házának udvarán történt...

Vovka Krjukovval bementünk a Gorkij utcában a kávéházba. Gyermekkorunkat idéztük, az udvar, gyermekkorunk udvarának akkori életét elevenítettük fel...

Távózásunkkor a ruhatárban Vovka Krjukov kanyarintva magára a felöltőjét, annak az ujjával a szemembe csapott. Lehet, hogy véletlenül!

A ruhatáros látva az esetet, egészen a tér közepéig, Jurij Dolgorukij szobraig kísért bennünket. Itt barátságos váltunk el egymástól, leszámítva azt, hogy a bal szemem éktelenül sajgott, könnyezett...

„No, várj csak, Vovka Krjukov, jössz még te az én utcámba” — gondoltam, miközben mentem lefelé az aluljáró lépcsőjén...

Fordította: Siger Imre (Megjelent a Literaturnaja Gazeta 1981. május 27-1 számában.)

— Ne-eem... Nem! Nincs szerencsém ismer-ni...

— Hazudik! Ő akkor vaslapattal taszított engem fültövön. Mindez a kiszlovski kerületben, a nagypapa házának udvarán történt...

Vovka Krjukovval bementünk a Gorkij utcában a kávéházba. Gyermekkorunkat idéztük, az udvar, gyermekkorunk udvarának akkori életét elevenítettük fel...

Távózásunkkor a ruhatárban Vovka Krjukov kanyarintva magára a felöltőjét, annak az ujjával a szemembe csapott. Lehet, hogy véletlenül!

A ruhatáros látva az esetet, egészen a tér közepéig, Jurij Dolgorukij szobraig kísért bennünket. Itt barátságos váltunk el egymástól, leszámítva azt, hogy a bal szemem éktelenül sajgott, könnyezett...

„No, várj csak, Vovka Krjukov, jössz még te az én utcámba” — gondoltam, miközben mentem lefelé az aluljáró lépcsőjén...

Fordította: Siger Imre (Megjelent a Literaturnaja Gazeta 1981. május 27-1 számában.)

Hallottuk róla!

Az egyik kis skót faluban a következő szövegű hirdmény lógott: „Angus MacPhorlan, egyházközségünk egyik köztisztviselője álló tagja, ma délelőtt 10 óra 45 perckor eltávozott a földről és a mennyországba indult”.

Estére valaki ezzel a megjegyzéssel egészítette ki a szöveget: „Mennyország, 19 óra. Mindenki rendkívül izgatott. Angus MacPhorlan még nem érkezett meg”.

— Ma aztán jól kitolok az ügyéssel! — mondta ügyvédjének a vádlott, és a rá váró gyönyörűség örömet előre élvezve, a kezét dörzsölte.

— De hogyan? — kérdezte az ügyvéd.

— Ez a csodabogár három hónapot fecsért arra, hogy bizonyítékokat gyűjtsön a bűnösségem igazolására, 35 tanút idézett be a tárgyalásra. De mielőtt az első kinyitná a száját — én mindent bevallok!

A fiatal olasz, amint esküvéje után kilép a templomból, megpillant egy cigányasszonyt, és odanyújtja a kezét, hogy az jósljon neki. A cigányasszony, alighogy a fiatalember tenyerére pillant, máris ezt dűnynyögi:

— Csak ezt az egyet mondhatom neked: késő!

Két hegymászó ballag egymás után a gleccser oldalán. Az egyik hirtelen megcsúszik és egy szakadékba zuhan. A másik lehajol és utána kiált:

— Megütöted magad?!

— Nem tudom — hangzik a válasz a mélyből, még nem értem le az aljára!

— Mit csináltál ma az iskolában Hans?

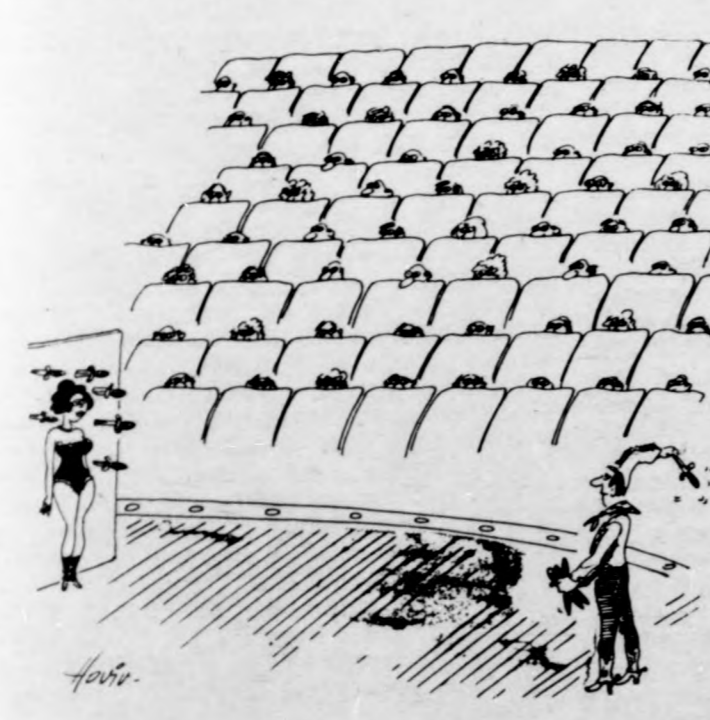
— Robbanóanyagot készítettem a kémiai szertárban.

— És mit adtak fel holnapra?

— Arra már nem volt idejük...

Miután a divatos sebész plasztikai műtétet végzett a hölgy arcán, eltávolította a tokáját, és klasszikus formával ruházta fel az orrát, a páciens még azt is kérte, hogy egy kisse tágabbra formálja a keskeny vágású szemét.

— Teljesen fölösleges asszonyom — állította a sebész —, az ön szeme amúgy is tágra nyílik, amint megpillantja azt a számlát, amelyet az első két műtétért kap!

átányi —

4kiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Perényi

Debrecenben nem véletlenül kapott utcát, hiszen a család a 16. században komoly érdemeket szerzett a reformáció magyarországi terjesztésében, a magyar iskola-kultúra pártfogolásában. Egyik tagja — Perényi Zsigmond — pedig 1849-ben a Debrecenben ülésező országgyűlés felsőházának elnökeként szorosabban is kapcsolódott a városhoz. Debreceni szálláshelye a főrendiház akkori épületében, az ún. Bárczy-házban volt. (A mai Vörös Hadsereg és a Szechenyi utca sarkán.)

A Perényi család eredetét az oklevelek a 13. század végéig vezetik vissza. Nevüket a Kassa közeli Perény nevű adománybirtokuktól vették. A család Zsigmond király alatt „emelkedett fel”. Országos jelentőségű tisztségeket töltöttek be: Abaúj, Sáros, Zemplén, Ugocsa stb. vármegyék főispánjai voltak, s zászlósrúri méltóságokat is viseltek. Így például Perényi Imre, aki 1504-től az ország nádora. Felsetése, a sokat emlegetett „hősielkü asszony”, Kanizsai Dorottya, aki a mohácsi csata halottait — köztük fiát, Perényi Ferenc váradi püspököt — összeszedte és eltemette.

A történelemből talán még ismertebb másik fia, Perényi Péter, aki a Mohács utáni idők tipikus alakja. Erények és hibák egyaránt keverednek egységében. Nevét mégis inkább az előbbi tulajdonságai miatt őrizte meg az emlékezet. Mint a reformáció buzgó híve országgyűlési területen — a Tisza, a Bodrog, a Sajó által határolt térségen — járult hozzá a maga korában igen haladó irányzat terjesztéséhez. Sárospatakon 1531-ben iskolát alapított, amely később országos hírű főiskolává fejlődött. Az említett terület sok más protestáns iskoláját és egyházát gazdag adományokkal támogatta. Hozzájárult a magyar nyelvű egyházi irodalom kibontakozásához a környezetében élő prédikátorok — Dévai Bíró Mátyás, Benczédi Székely István, Sztárai Mihály, Gálszácsi István és mások — műveinek felkarolásával. A reneszánsz építőművészetet pártoló tevékenységét ma is megcsodálhatjuk a sárospataki, a siklósi várakban.

A család a későbbi századokban kisebb szerepet játszott hazánk történetében, de a haladó erők sorában ekkor is találunk közöttük említésre méltót: így egy főtitkár, II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában, s a már említett Perényi Zsigmondot az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején. Perényi Zsigmond a szabadságharc vértanúja. 1849. október 24-én végezték ki a hírhedt pesti „Újépületben”.

A Perényi utca — bár talán a város legrövidebb utcája, mégis méltó helyen emlékeztet névadóira. Ma is igen fontos épületek határolják, hiszen a Déri Múzeum és a Református Kollégium között található.

Dr. Varga Gábor

SZABADIDŐ * SZABADIDŐ * SZABADIDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA

Gyermek és a sport

Amikor a gyermek testnevelésével foglalkozunk, ez a régi bölcs mondás jár az eszünkben: „Ép testben ép lélek”. A gondos szülők gyakran már azt megkérdézik a gyermekorvosot, milyen tornát javasol a csecsemőknek. Válaszunk erre a kérdésre: biztosítsák a feltételeket a gyermek szabad mozgásához megfelelő ruházattal, tágas ágyval és járókával, s ez elegendő. A csecsemő mozgásfejlesztésének megvan a maga — jellemző, egyéni — menete, ami igen sok változatos mutat teljesen egészséges gyermekek között is. Hátról hasra fordulni, majd vissza, azután mászni, ülni, térdelni és járni minden gyermek megtanul magától, amikor erre a funkcióra biológiailag érett lesz. A hátán fekvő csecsemő azonban nem használja a háti és tarkói izmait. Ezért ajánljuk, hogy mielőbb fektessék a hasára a kisít mind hosszabb és hosszabb időre, hogy ezeket az izmokat is fejleszthesse. Am csak amikor meggyőződünk, hogy fejét jól és sokáig tudja tartani, akkor hagyjuk magára ebben a helyzetben, és semmi esetre se legyen a feje alatt párna.

A passzív tornáztatásnak — a végtagok hajlításának és nyújtásának — ami egy időben divatos volt, mindössze játékként van jelentősége, s mint ilyen a személyi kapcsolat kiépítésében hasznos. A rendszeres testgyakorlásban további lépés a séta, a kötetlen szabadgátlás a játszótéren, s a későbbiekben a játszótéri sporteszközök, a hinta, a létra stb. használata. Az iskolai kötelező testnevelést a gyermekorvosok annyira szűkségesnek tartják, hogy csak feltétlenül indokolt esetben javasolnak könnyített tornát, esetleg szertorna alóli mentesítést, s azt is inkább csak meghatározott időre. Az iskolai testnevelés különösen nagy jelentőségű a városi

gyermek számára, aki alig jut szabad mozgási lehetőséghez. A testnevelés alóli felmentés nagyon ritkán szolgálja a gyermek érdekét, ha más megoldás nincs, akkor valami célszerű gyógytorna az, ami megfelel.

Tegyük hozzá az előbb elmondottakhoz, hogy köztudottan más a megjelenése a mozgásának a harmóniája a rendszeresen tornázó gyermeknek. A mozgási körben elnyert magabiztosság és a mindenkinek szükséges önbizalom közt pedig tagadhatatlanul van összefüggés.

Egyre közelebb kerülünk ahhoz a célhoz, hogy gyermekeink még az általános iskola befejezése előtt megtanuljanak úszni. Ott, ahol az iskola nem tudja biztosítani erre a lehetőséget, a szülő kötelessége mindent megtenni annak érdekében, hogy gyermeke minél előbb otthonos legyen a vízben. Az úszás igen sokoldalú mozgási tevékenység, rendkívül hasznos a fejlődő szervezetnek. Ne feledkezünk meg arról sem, hogy nyaranta a folyók és tavak hány úszni nem tudó gyermeke életét követelik! Igen hasznos egyébként minden gyermek számára mindenfajta olyan sport, amit szabad levegőn, kedvteléként lehet ülni. A lehetőségek persze különbözőek. A sízés, tenisz, vízkezelés még ma is csak keveseknek adatik meg, korsorolyapályánk sincs elegendő.

A rendszeres testmozgás jó hatása nemcsak a fizikai fejlődésben érvényesül.

Az életben elég gyakran találkozunk túlságosan mozgékony gyermekekkel, akikkel nehézségek vannak otthon és az iskolában egyaránt. Nyugtalanok az osztályban, s nem elég, hogy ők maguk nem figyelnek, társaikat is zavarják. Sokat segítünk ezeken a gyermekeken, ha sok mozgást igénylő, rendszeres sportolásra fogjuk őket. Fo-

kozott mozgási igényüket sokkal helyesebb és ráadásul eredményesebb futással, úgrással, úszással kielégíteni, mint nyugtató tablettákkal féken tartani őket.

Vannak agresszív gyermekek, akiknél e magatartási rendellenesség lelki hátterét vagy nem tudjuk tisztázni, vagy éppenséggel nincs módunkban a környezeti tényezőket kedvezően befolyásolni. Ezeknek is sok értékes segítséget tudunk nyújtani, ha alkalmat adunk nekik arra, hogy agresszív indulataikat valamilyen alkalmas sportban kiélhessék. A birkózás, az ökölvívás, a vívás pl. olyan sportágak, amelyekben a támadó magatartást szolgáló mozgásokat éppen a sport szabályai korlátozzák, fékezik. Azzal, hogy a kérdéses gyermek magáévá teszi ezeket a szabályokat, egyre jobban halványodik az agresszív tartalom, és megmarad most már társadalmi keretek közé terelt formája, a nemes versengés. Ahogyan létezik a testi fogatkozással járó gyógytorna, úgy vannak magatartási rendellenességeket kedvezően befolyásoló sportágak is. Vegyük igénybe őket!

Amikor a rendszeres testgyakorlás (vagy ha úgy tesszük: a sportserű életmód) hasznos voltára hívjuk fel a figyelmet, szeretnénk hangsúlyozni, hogy a magunk részéről sem akrobatákat, sem bajnokokat nem akarunk nevelni, csak testileg egészséges, lelkileg kiegyensúlyozott és életigenlő embereket. Orvosként nem lelkesedünk a mindenáron eredményeket hajszoló versenyekért, különösen akkor nem, amikor hiányzik a gondos sportorvosi ellenőrzés. Nem mindegy ugyanis, hogy egy bizonyos — kimagasló — eredményt az egyik gyermek erőteljesen csaknem egészének mozgósítása útján ér el, míg a másik ehhez erőteljesen csak egy kis töredékét vette igénybe. Az eredmények további hajszolása közben az első gyermek összeroppan, kiemel, míg a másik egészségesen fejlődik. Itt is tudomásul kell venni, hogy egyének vagyunk és mindnyájunk teljesítményének megvan az egyéni felső határa, amit nem lehet büntetlenül túllépn.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

ZUMSTEIN

Hazánkban jelenleg a Bernben megjelenő Zumstein katalógust használják legtöbbször az európai bélyeggyűjtők értékek meghatározására. Az 1982. évi kiadás új nyomdai megoldása és valószínűleg ennek következtében sok számszerével ismerteti a magyar bélyegkeket. Ez a kiadvány — a főbb világbélyeggyűjtőkhöz hasonlóan — kedvezően ítéli meg bélyegkeinket, főleg az utolsó évtized kibocsátásait. Néhány ár felfelé (zárójelben a tavalyi értékelés): 1980. Bélyegmúzeum 2,25 (6,50), 1979. Gyermekmúzeum blokk 37,50 (9), GySEV blokk 14 (9), 1977. Duna blokk 32,50 (23), 1971. Mona Lisa 20 (12) svájci frank. Igen jól szerepelnek a vágottak is: 1980. Magyar—szovjet közös ürréplés blokk 6 (37,50), 1979. Téli olimpia blokk 90 (47,50), 1978. Bélyegnap 60 (37,50), 1977. Lőversenyés 22,50 (9,50).

RÖVID HÍREK

Az Egyetemes Postaegyesület (UPU) tagjainak száma 163-ra emelkedett. A posták világszervezete legutóbb St. Vincent, Grenadines és Tuvalu államokat vette fel tagjai sorába. Az UPU-ba törzsi országok kivétel más területet (szarnakok stb.) is adnak ki bélyegkeket, így az újdonságok több mint 200 bélyegkiadó névben jelennek meg.

Az 1982. évi Michel katalógus első ízben értékeli a magyar első-napi borítékokat, 10—30 százalékkal magasabb az FDC (= az első-napi boríték angol elnevezésének rövidítése) ára, mint a használatlan soroké.

Portugália postája az egyes kiadásokból mintegy 200 ezer sorozatot értékesít előjegyzésben, ez a szám valamivel magasabb a gyűjtők hazai vásárlásánál. A bélyegkekre nézve rövid idő óta külön bélyegkeket készítenek Madeira és az Azori-szigetek névben. A norvég posta a filatelistáktól 150 millió forintnak megfelelő bevételre tesz szert, ez az összeg közel esik a Magyar Posta gyűjtőktől származó jövedelméhez.

ÚJDONSÁGOK

Az afrikai népzene különleges ritmusát és dallamát ősi hangszerrel adják. Ezekből egyedi példákat mutat be Zambia.

A nyár még alig múlt el, már itt vannak az első karácsonyi bélyegke. Igaz Új-Zélandból hosszú utat tesz meg a jókívánság, amíg az európai címzethez ér. A távo-

li országban az ünnep a meleg időszakok esik, 40 centes bélyegükön ezért mutatnak be virágzó cserjét. A 14 centes értékes Madonna-képből, a 30 centesen egy régi angol templom épületében gyönyörködhetünk.

Kuba földjére 1511-ben lépett az első lo. Azóta ez az állat a mezőgazdaságban jelentős szerepet kapott. Kiváló példányokat, szilaj méneket jelögtattak bemutatásra Kuba 6 értékű sorozatára.

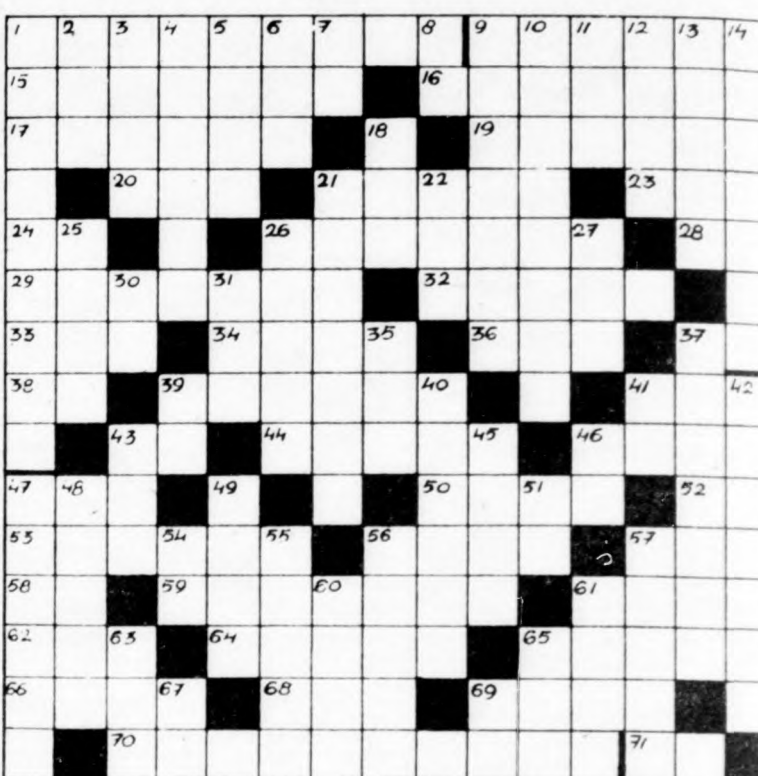
Népszokásokat, táncokat és játékokat ábrázol Brazília új 3 értékű tarka sorozata.

Ausztrália antarktiszi területén hajókat ábrázoló formái sorozatot használnak. Kiegészítésként újabb hat címetet bocsátottak ki.

KERESZTREJTVÉNY

ASZKLÉPIOSZ NYOMDOKÁN

VIZSZINTES: 1. Német orvos, a hasonszervi gyógyászmód megalapítója. 2. Nobel-díjas orosz—szovjet fiziológus, vizsgálataiból fejlődik ki tanítása a feltételes reflexiókról. 3. Tudományos fejtegetés. 4. Neves olasz zeneszerző (Antonio, 1750—1823). 5. Kükucs-kálnak. 6. Angol orvos, a vakcináció bevezetője. 7. Piston páros betűi. 8. Perjel. 9. Közégső a balatoni útvonal mentén. 10. A 10-órás jelle. 11. Nobel-díjas francia orvos, a malária kórokozójának felfedezője. 12. NSZK és magyar gépkocsik jelzése. 13. Felix Weingartner operája. 14. Mulató. 15. Házisárnyas. 16. Részlet. 17. Kallória rövidítése. 18. Az urán és a volfrám vegyjele. 19. A múlt idő jelle. 20. Befeliskál. 21. Osztrák tévétársaság. 22. Az energia egykiváltás. 23. NSZK és magyar hírszolgálati iroda. 24. Nobel-díjas német patológus, aki Saha-chihiro Hata japán bakteriológussal együtt felfedezte a salvarsant. 25. Adá... lengyel operanékesnő. 26. Házaaska. 27. Unnepest művész (névelővel). 28. Amerikai tudós, a járványos gyermekbénulás elleni védőoltás kidolgozója. 29. Algériai kikötő. 30. Menet részlet. 31. Spulni. 32. Az „anyák megmentője”, a gyermekágyi láz, okának és megelőzés módjának felfedezője. 33. Sporteszköz.

4. Francia város és labdarúgócsapat. 5. Angol politikus, kiróli kapot neveztek el. 6. Eteségnyelv. 7. Régi római pénz és súlymérték. 8. Newton—secundum rövidítése. 9. Cserébogárlárvák. 10. „A” depó. 11. VIN. 12. Alul. 13. Hegyi nimfa a görög mitológiában. 14. Berlini köröncnök és antropológus. 15. Első hirdetője annak, hogy a betegségek a sejtek megváltozására vezethetők vissza. 16. Argumentum. 21. Francia vegyész és biológus, aki a védőoltások bevezetésével új irányt adott az orvostudományoknak. 22. Rómán pénz többszáma (ford.). 23. A Duna mellékveze a szovjet—román határon. 24. Mikódésés hírtelen abbahagyja. 25. Helyhatározó rag. 30. Anonymus szerint a hét vezér egyike. 31. Három — a zenében. 35. Fordított vetített bese. 46. Fafajta. 47. Közégső Kórmárom megyében. 50. Szovjet autonóm köztársaság. 52. Kelmegítő. 53. Szórákozató intézmény. 56. Női becenév. 57. Ismert moszkvai nagyrúhá. 58. Amerikai hírszolgálati iroda. 59. Nobel-díjas német patológus, aki Saha-chihiro Hata japán bakteriológussal együtt felfedezte a salvarsant. 61. Adá... lengyel operanékesnő. 62. Házaaska. 64. Unnepest művész (névelővel). 65. Amerikai tudós, a járványos gyermekbénulás elleni védőoltás kidolgozója. 66. Algériai kikötő. 68. Menet részlet. 69. Spulni. 70. Az „anyák megmentője”, a gyermekágyi láz, okának és megelőzés módjának felfedezője. 71. Sporteszköz.

FÜGGŐLEGES: 1. Német fizikus, és fiziológus, a szemtökér felfedezője (záró betűk: M, Z). 2. Angol sör. 3. ... siraot. 4. Lízst Ferenc szimfonikus költeménye.

Beküldendő: a vízszintes 1., 9., 19., 26., 59. és 70. illetve a függőleges 1., 14., 21., 42. és 45. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: 1981. október 7.

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Kardán az autóban

Az olyan gépkocsi, amelynek elől van a motorja és a hátsó kerekeket hajtja meg, kardános autónak is szokás nevezni. Az elnevezés onnan ered, hogy a kardáncsukló és a kardántengely viszi át a motorteljesítményt a rugózott hátsó kerékpárra. Elvileg a kardántengelyl egy szerűbb — bár a maga nemében igazán zseniális — alkatrészt aligha lehetne elképzelni. Kell hozzá a váltómű és a differenciálból kijövő két rövid kis tengely, a végükön villával, egy szintén villás végű hosszú tengely a kettő között, valamint természetesen a hosszúságváltozást kiegyenlítő rész, egymásba csúsztató bordás kialakítással.

Mivel direkt sebességfokozatban a kardán a motorral megegyező fordulatszámú forog, a kardánkereszteket jól kell csapágyazni, és az egész forgó tömeget jól ki kell egyensúlyozni. Am még így is előfordul, hogy a percenkénti 5—6000 körüli fordulatszámok a hosszú tengely hajlító és csavaró lengésekre jön, ami egyrészt töréseket okozhat, másrészt kellemetlen drummogó hangokkal tölti meg az autót. Ezen úgy lehet segíteni, hogy már eleve két rövidebb részre osztani a tengelyt, akkor nem lesz olyan hajlamos a lengésekre. Középre kerül tehát egy csapágó, a fenéklemezhez rögzítve (két oldalán természetesen újabb csuklókkal). Így viszont újabb bosszantó tünet jelentkezik, amennyiben a fenéklemez, mint egy membrán veszi fel a rezgéseket és adja tovább felerősítve az utastérnek.

Hosszas kutatómunkával megállapították, hogy a tengely középső iránytorése jelölhető meg a zaj okozójaként. Jött tehát a kardántengely harmadik generációja, középen két csukló helyett csak egyvel, az is zajtalan, ún. kulisszas rendszerű. Kiderült azonban, hogy nagyobb teljesítményű és gyorsabb kocsiokon ez sem elég. Ezek részére fejlesztették ki az ún. Giubo-tengelyt, amelynek mellősi kardáncsuklója rezgécscsaplópó és rugalmas alakváltozásra képes gumiból ké-

szítik. Ez a változat igen költséges ugyan, de valójában zajtalanul működik.

Jóval olcsóbb és majdnem ilyen jó tulajdonságokkal rendelkezik a „tube in tube” konstrukció, azaz a „cső a csőben” tengely. A két egymásba dugott acélső között ennél is gumikapcsolat van. Meglepetések azonban még így is előfordulhatnak. Minden autót és minden kardántengely másképpen működik együtt, más kölcsönhatások érvényesülnek és még a legjobb tengely is válhat zajok forrásává. Ilyenkor már csak az egyedül fogságok segítenek. Az Egyesült Államokban egy időben próbálkoztak hajlékony kardántengellyel is. A gondolat csábító, hiszen ki lehetne hagyni a csuklókat, amelyek eljutottak ugyan a fejlődésnek arra a fokára, hogy kenést nem igényeljenek, és rendkívül ritkán romlanak el, de mégsem olyan egyszerű, mint a flexibilis tengely. Sajnos az ötlet nem vált be. A három vékony acélrúdból kialakított tengelyt lengéstani szempontból nem sikerült megnyugtatóan „összehangolni”, így az óceánon túl is visszatértek a szokásos szerkezeti elemekhez.

Kardánrendszer szét- és összeszereléskor vigyázni kell rá, hogy a nagyon kényes alkatrészek tönkre ne menjenek. Eppen ezért kerülni kell az ütést és a feszítést, hogy sérülés ne érje és ne deformálódjon. Sajnos a kardántengelyek egynemelyike nincs jól kiegyensúlyozva, ám e hiányosságon házilág segíteni nem lehet, a műhelyek pedig nem foglalkoznak e „nem kifizetődő” művellettel.

Van újabban egy másik alkalmazási helye is a kardántengelynek a gépkocsiban. A kormányrudat szokták megtrónni egy kardáncsukló közbeiktatásával. Ezzel eléri, hogy ütközéskor a karosszéria bármilyen mértékű deformációjának hatására se mozdulhasson el hátra, a vezető felé az egyébként a felnyársalás veszélyével fenyegető kormányoszlop.

Keleti motívum
Pár

Párizsban ret...
ipar. Mitől? Tajv...
kongtől, Szingapú...
beszélünk. Az et...
ne venné meg? —
magnetofont, inge...
pet, selymet, ruhá...
csomagot, látja a...
legfeljelmesebb...
Miközben az Ard...
ben egymás után...
gyárak, miközben...
képtelen árban v...
termékeivel és J...
erősebben hangz...
lés, nem tud ellen...
lektanának; mind...
De miért olcsók...
kongban néhány...
vagy inkább ame...
lodanegyedtől a le...
században, az eu...
korszakában. A v...
helyül szolgáló...
miszterületekkel...
gyárakban és ma...
üzemekben pedig...
napi tíz órát dolgo...
idő és szociális b...
helyekben pedig...
rognak a gépek...
amerikai és Japá...
ma már a világ...
10 helyét foglal...
önti az olcsó kon...

DIV
9 m

A BNV A...
minden fél órába...
ta 1-től 3-ig —...
vatbemutató szől...
séget a BFK...
Finomkötőtáru...
lonja elé. A vá...
mú bemutatón...
vonul fel — teli...
seleket, női, bakf...
és férfiöltözé...
BFK-modell a B...
Intézet központi...
is szerepel.)

A BFK, amely...
első kötöttár...
nyolcvan évvel...
a hazai könnyű...
vállalata 1,5 mill...
forgalmát kötött...
ső-, divat köt...
méterárú, je...
torkelméből éri...
Anyagaik egy...
ruhágyárak és...
dolgozzák fel, m...
guk konfekcion...
szét méterár...
forgalomba.

A gyárból egy...
millió konfekció...
fi-, és gyermek...
ki. Majd minden...
jutna egy BFK...
valamennyit itt...
tenék. De a B...
nyainak kéthár...
a hazai fogyaszt...
harmadát expo...
nagyobb vásárl...

Szüreti előkészületek

A szüreti előkészületek közé tartozik minden olyan munka, mely ahhoz szükséges, hogy szőlőtermésünk-ből kellemes illatú és finom zamatú bort készítsünk.

A szüreti előkészületeket mindenkor gondosan végezzük el, mert már ez meghatározza a szőlő borszávalását és a bor minőségét. Már néhány tőke terméséből is készíthetünk kellemes illatú, finom zamatú bort. A különféle kisebb mennyiségű szőlőt is érdemes külön-külön feldolgozni és demizonokban elkülöníteni.

Az eredményes, jó munkához megfelelő felszerelés szükséges. Ezekről természetesen a szüret megkezdése előtt kell gondoskodnunk. Amennyiben nagyobb szőlőterülettel rendelkezünk, végezzünk terméscsemlést. 100 négyzetméterenként két-három tőkének számoljuk meg a fűszereket. Természetesen egymástól távol eső átlagfűrtszámot szorozzuk meg a fűrtáglagsúllyal és a területünkön található tőkeszámmal. Általában a kistűrtű nagyságúak 10-15 dkg, a nagyfűrtűek 18-25 dkg súlyúak. A termésbecslés után tudjuk megállapítani a szükséges borászati segédanyagok mennyiségét. Idejében szerezzük be a káliummetabiszulfidot (kén-tabletta, borkén), azbesztkénlapot és a fajlesztőt. A mennyiségek kiszámításánál vegyük figyelembe, hogy általában egy mázsa szőlőből 65-70 liter must lesz. Egy hektoliter musthoz és az ebből nyert borhoz 50-70 gramm káliummetabiszulfit szükséges. A pincék légtérének fertőtlenítéséhez tíz liter kőbméterenként egy kén-szeletet számítsunk. Kézenézni a tokaji pincékben nem szabad, mert a nemes penész a kénezzel elpusztul. A másik igen fontos borászati segédanyag a fajlesztő tenyésztés. Előnye, hogy ismert és jó tulajdonságú borlesztő végzi az erjesztést. Ezáltal tisztább ízű és kellemesebb illatú bort nyerünk. Szükséges gondoskodni még bentonitról, a must cukorkórák megállapítására szolgáló mustfokológól és a szakszerű erjesztéshez kotyogóról. A kotyogó rendeltetése, hogy a keletkező széndioxid (mustgáz) eltávolítható, és az oxigénnek az erjesztőtartályba való bekerülését megakadályozza.

A szüreti edényeket, fadákat először hideg, majd forró szódás vízzel sűröljük ki, azután hideg vízzel alaposan öblítsük ki. Az új faedényeket három-négy napig áztassuk hideg vízben, majd szódás vízzel alaposan sikáljuk ki, azután ismét hideg vízzel alaposan mossuk át.

Nagyon fontos munka még a hordók kénezése. A hordókat tiszta vízzel addig mossuk, míg az aknanyílás át tiszta víz folyik ki. Forró vízzel csak azután szabad mosni. A piszkos hordóba öntött víz ugyanis kitérít a hordó apró lyukait, és a piszkos beszívódik a fa anyagába. A mosás után aknanyílással lefelé fordítsuk - kétoldalt megtámasztva -, egy-két napig hagyjuk alaposan kiszáradni. A teljes szikkadás után kénezzük. (Üres hordóban havonta egy-két napig tegyünk el. Így megelőzhetjük a bor betegségeit: az ecetesedést, dohos-ságot és penészesedést.)

A szüreteléshez használt gépeket alaposan dörzsöljük át, a rozsdát távolítsuk el. A szőlő szedéséhez használjunk műanyag edényeket. Jobbak, mint a fémes felületűek, mert az ilyen edényekről könnyen fém kerülhet a mustba, mely a későbbiek során borbetegségeket okozhat. Fehértörést, feketetörést és oxidációt.

Kalocsay Klári

Érdemes eltenni

FÜSZERES BAB

Hozzávalók: fél kg zöldbab, 20 dkg cukor, 2,5 dl borecet, fahéj, 3 szegfűszeg, 1 kávéskanálnyi mustármag, 1 dkg só.

A babot feldaraboljuk és megtisztítjuk 7 percig sós vízben főzzük, majd leszűrjük és leöntjük hideg vízzel. A borecetet a fűszerekkel együtt felforraljuk. A babot beletesszük, és kétszer felforraljuk. Majd a babot üvegekbe rakjuk, és a folyadékot is hozzáöntjük. Egy hét múlva a levét leöntjük, és felforraljuk, majd lehűtjük, és ismét a babra öntjük. Az üvegeket légmentesen befedjük és hűvös helyen tároljuk.

Az így elített bab ízletes például fasírozott mellé körtésnek.

SÓZOTT LEVEZŐDSÉG

Hozzávalók: fél sárgarépa, paradicsom, apróhagyma, zeller, 1 fehérrépa, 3 csomag petrezselyem, fél kg só.

A zöldségeket alaposan megtisztítjuk és húsdarálón ledaráljuk. Sóval elkeverjük. Üvegekbe tesszük, és jól lezárujuk. Hűvös és száraz helyen tároljuk. Leveseket, szószt készíthetünk belőle. Vigyázzunk a fűszerezésnél a magas sótartalom miatt.

KÖRTEBEFŐTT

Hozzávalók: 2 kg érett körte, 1 liter száraz fehérbor, 1 kg cukor, 1 evőkanál ecet, 4 db gyömbér, 2 kávéskanál fahéj, 1 csipet só.

A körtét megmossuk, meghámozzuk, és a magházát eltávolítjuk. A bort cukorral és fűszerekkel felforraljuk. A körtét beletesszük és még 2 percig forraljuk. A körtét kivesszük a folyadékból, és egyliteres befőttesüvegekbe tesszük. A folyadékot ráöntjük, az üveget légmentesen befedjük, és fél óra hosszat sterilizáljuk.

Az így elített körte tejszínnel desszertként fogyasztható, vagy vadételekhez körítésként igen izletes.

Keleti motívumok nyugati öltözékeken

Made in Hongkong

Párizs dömpingrettegése

Párizsban retteg a kereskedelem és az ipar. Mitől? Tajvantól, Dél-Koreától, Hongkongtól, Szingapúrtól - hogy Japánról ne is beszéljünk. Az ember megveszi - miért is ne venné meg? - az olcsó cipőt, retikült, magnetofont, inget, esernyőt, zsebszámítógépet, selymet, ruhát, aztán otthon, kibontva a csomagot, látja a márkát és tudja, hogy a legfélelmetesebb konkurrencia csábította el. Miközben az Ardenneknben és Lyon körzetében egymás után zárnak be a textil- és cipőgyárak, miközben a francia elektronikai ipar képtelen árban versenyezni a kisországok termékeivel és Japánnal, miközben egyre erősebben hangzik a protekcionista követelés, nem tud ellenállni az inflációs ország lélektanának: mindenki az olcsóbb árut keresi.

De miért olcsóbb? Nyilvánvaló: Hongkongban néhány száz méterre az európai - vagy inkább amerikai - külsejű szállodanegyedtetől a lakosság úgy él, mint a XIX. században, az európai fejlődő kapitalizmus korszakában. A város körül van véve alvóhelyül szolgáló, zsúfolt lakónegyeddel, élelmiszerüzletekkel és mozikkal. A bekerített gyárakban és manufaktúrákhoz hasonlatos üzemekben pedig férfiak, nők, gyermekek napi tíz órát dolgoznak, általában szabadságidő és szociális biztonság nélkül. A textilműhelyekben pedig olcsó bérért napi 24 órát forognak a gépek. Dél-Korea lemásolta az amerikai és Japán elektronikai cikkeket, és ma már a világ elektronikai termelésében a 10. helyet foglalják el. Szingapúr és Macao önti az olcsó konfekcióárut, Hongkong pedig

az idén már megkezdte versenyét a francia divatiparral. Igen, nem tévedés, divatipart mondtam. Például az ideai párizsi készruhaszalonn Hongkong ötezer négyzetméter területet, az egész kiállítás huszadrészét foglalta el több száz francia és harmincnégy külföldi kiállító között. S Hongkong ezúttal nem a bér munka hazájaként, hanem saját divattervezőivel, saját modelljeivel és saját anyagaival vonult fel, így a kihívás méretei is világhosszúak. E csarnokban a nyolcvannégy hongkongi vállalatot tömörítő „Mode de Hongkong”-nak káprázatos szervezése volt. Művészi nyomtatású meghívói, fényes estélyei, apró ajándékaik és a nyugati divatot távol-keleti motívumokkal színező ötletei nem tévesztették el hatásukat: tolongott a szakma bemutatójukon. Persze nemcsak Párizs a cél: huszonnégy irodájuk működik már Európa, Amerika nagyvárosaiban. Miközben Franciaország exportja a távol-keleti országok irányába 79 százalékkal csökkent az elmúlt tíz évben, importja 1,7 milliárd frank értékére nőtt.

Mi lesz a folytatás? A kérdés komplex, mert gazdasági és politikai elemeket egyaránt tartalmaz. A gazdasági háború ma már elismert tény, de a nyugati szövetségen belül, politikai okokból mérsékelni igyekeznek a következményeket. A kérdés csak az, hogy meddig tudja ezt tenni a huszonhárom milliós munkanélküli számláló Nyugat?

R. Sz. I.

DIVAT, KÖTÖTT, JERSEY

9 millió öltözék - Kétévenként új kollekció

A BNV A pavilonjában minden fél órában - naponként 1-től 3-ig - 20 perces divatbemutató szolgált a közönségnek a BFK, a Budapesti Finomkötöttáru-gyár pavilonja elé. A változó tartalomú bemutatókon 90 modell vonult fel - téli és nyári viseletek, női, bakfis-, gyermek- és férfioltozések. (Néhány BFK-modell a Magyar Divat Intézet központi bemutatóján is szerepel.)

A BFK, amely a főváros első kötöttáru gyára volt vagy nyolcvan évvel ezelőtt - ma a hazai könnyűipar jelentős vállalata 1,5 milliárd forintos forgalmát kötött alsó- és felső-, divat kötöttáruházból, méteráruból, jerseyből és bútorakélméből éri el.

Anyagai egy részét a nagy ruhagyárak és szövetezetek dolgozzák fel, más részét maguk konfekcionálják, kis részét méteráruként hozzák forgalomba.

A gyárból egy évben 9 millió konfekcionált női, férfi-, és gyermeköltözék kerül ki. Majd minden hazánkfiára jutna egy BFK-termék, ha valamennyit itthon értékesítenék. De a BFK gyártmányainak kétharmada jut csak a hazai fogyasztóhoz. Egyharmadát exportálják. Legnagyobb vásárlójuk a Szov-

jetunió. Nyugati forgalmuk számottevő, sok kötöttáru szállítanak az NSZK-ba, Hollandiába, a skandináv államokba és a tengerentúltra is. Az NSZK-val bér munka kapcsolatai is vannak a gyárak. Ennek előnye a divat gyors átvételében és bizonyos berendezések, kisgépek kölcsönzésében, illetve beszerzésében rejlik.

Kovács Sándortól, a gyártmányfejlesztési főosztályvezetőtől tudom meg, hogy a vállalat a divat és korszerűség jegyében állítja elő termékeit. Kollekciónak általában kétévenként teljesen kicserélik, 1500-1700 új modellt hoznak ki egy évben.

Az alapanyag, amelyekkel dolgoznak 70 százalékban szintetikus, 30 százalékban pamut, gyapjú, viszkóz keveréke.

A vásár jó alkalom, hogy közönség elé tárják újdonságaikat. Ezek között is figyelmet érdemelnek a kötött szendvicskéméből készült sportos női, férfi- és gyermeköltözések, valamint valamint ugyanabból az anyagból konfekcionált alkalmi öltözékek is. A kelme kötéstechológiájának hazai vonatkozásban teljesen új, nemzetközileg is elismert, töltőanyagában (polipropilén vágat), pedig

minden szempontból merész kezdeményezés. A modellek a legutolsó divatirányzat szerint készültek. A szendvicském könnyű, meleg tulajdonságai miatt a felsőruházat széles területén alkalmazható.

Sportos szabadidő-ruházat kategóriában elsősorban dzsekik készülnek a Grapoplast díjnyertes LIVIANO vízhatlan hordozókélméjével kombinált speciális kötött plüssből. Nemcsak a hideg ellen véd, de mozgásfiziológiailag is előnyös viselőjének.

Extra könnyű selyem jerseyből női ruhákat kínál a BFK. A nemzetközi divatigényeknek megfelelő igen finom kelméket kikészítésük, sűrűségük teszi könnyen kezelhetővé, kellemes viseleté.

Minden évben kiállítottak olyan BFK-terméket, amely BNV-díjat nyert. Az idén is. Nairobi fantáziánévű pamutpoliszter keverék alapanyagú női, bakfis összeállítású nyert díjat. A ruhákból, szoknyákból, trikókból, overallból álló együttesek jövőre kerülnek az üzletkebe. De a Centrum áruházakban már a BNV idején vásárolhatnak belőlük.

k. m.

Budapest. Az Intercontinental Szálló báltermében bemutatták az idei őszi és téli divatújdonságokat. (MTI Foto-Pólya Zoltán)

Ismét a hajó Tata

(Tudósítónktól)
Tatabánya, 4000
Tatabánya: Kiss
mer, Csapo, Herma
DMVSC: Szücs I.
— Sallai, Menyhart
Csere: Sallai hely
Wiemper—Tamás.
Sárga lap: Feledi
Göllő: Fejes (3
Hermann (85. p.).

Tatabányai tám
kezdődött a találko
hazaiaknak nem si
helyezet kialak
DMVSC kapuja elő
percek lendület
cíói után többnyire
zenhatos között hul
jatek. Az első izgal
zet a 27. percben a
Debrecen kapuja
Nagy szögletét Kov
a bal felső sarok f
azonban a levegő
bravúrral hárított
tartó labdát. A más
néhány perccel kés
hárt indította a job
felfutó Szücs János
65 pontosan tála
elé, aki átmetelt
föli a labdát, de
meterről kecsegtet
ben csúnyán föle
percben Feledi s
kapott Hermann
miatt. A 39. percb
hez jutott a Tatab
pó vezetett támadá
te a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Foruldas után
egyenlíftett a Debre
percben Tóth E. je
röl ivelt be szöglet
előrehúzó Szücs
terrel a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

Debrecenben
a labdát az öt t
geti fölött, amely e
jatekteret. A j
nagy meglepetés
helyett szögletet
Nagy ivelt be a la
pó fejelt kapura, az
ról visszapatant P
ő újra közre p
es 8 méterről a jo
mellett a hálóba fej
dét. 1—0.

CENTRUMHÉTFŐ

FÉRFI ÉS FIÚ
ÁTMENETI,
BALLONKABÁTOK

20%

Értesítjük kedves vendégeinket,

HOGY A KEREKESTELEPI FÜRDŐ
TELI ÜZEMIDEJE MEGVÁLTOZIK.
NYITVA TARTÁS:
1981. október 1-től 1982. április 30-ig
10 órától délután 17 óráig.
Hétfői nap szünnap.
Szolgáltatásaink változtatlanok.
Vendégeinket továbbra is szeretettel várjuk.
Debreceni Vízmű és Gyógyfürdő Vállalat

és az összes
dísznövények,
díszfák,
cserjék
ismeretű,
legújabb,
szines nagy
árjegyzéke
megjelent. Kérje!
Díjmentesen megküldjük!
Vidéki növény-
megrendeléseket, postán,
pontosan teljesítjük.
Szalkai Rózsakertészet,
Diszfaiskola
1061 Budapest,
Népköztársaság u. 8.

ön is
látogassa meg
a bábolnai napok '81
bemutatóit!

BÁBOLNAI
NAPOK
81

Tekintse meg a kukorica- és a hüstermelés
legmodernebb, energiatakarékos technológiáinak,
gépeinek, hibridjeinek és vegyi termékeinek
gyakorlati bemutatóját!

NYITVA:
október 1-e és 3-a között,
mindennap 9-től 16 óráig.
Vásárolhat a neves Tetra baromfi, sertés és nyúl
tenyésztőktől!

Nyitott kapuk várják Önt
a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinátban,
az IKR Közös Vállalatnál és a BCR Műveknél.
Bővebb felvilágosítás:

IKR
Bábolna, 2943

HÁZ

Eladó Debrecen, Ju
hász Géza u. 19. alatti
egy szoba, konyha, spájz,
meléképületekkel álló
ház, azonnal beköltözhe
tően, 130 négyzetű tel
ekkel. Érdeklődni szomb
at, vasárnap.

Két szoba, fűrdőszob
a, kertes családi ház-rész
részt eszerünk megegyez
éssel két- vagy három-
szobás, étkező, liftes taná
csái bérlakásért. Dugovics
utca 16. (Szabadság ut
jából).

Nyíregyháza, Szegfű u.
5. szám alatti családi ház
sürgősen eladó. Érdeklő
dni: Debrecen, Poroszl
ay út 78. II. 9. 19 óra
után.

2 családnak is alkalmas
ház eladó. Debrecen,
Partizán u. 7. sz. Érdekl
ődni: Debrecen, Lehel u.
20. VIII. 60. Irányár 250
ezer.

Kétfő és fél szobás,
központi fűtéses OTP-
családi ház azonnal be
költözéssel eladó vagy
cserélhető. Érdeklődni:
Hajdúbagas, Ötödör u. 4.
alatt, a lakásnál.

Kétszoba + étkező, 58
négyzetméteres társasház-
részt a Nagyerdőn azonnal
beköltözhető eladó, 600
ezer Ft kp-ért + 65 ezer
Ft OTP. Érdeklődni: nap
közben 252-816 Nagyné,
esti órákban 367-727-es
telefonon. Leveletet

Eladó Mester utca 37,
szám alatti 1 szoba,
konyha hátrész azonnal
beköltözéssel. Érdekl
ődni: Vig Dezső.

Beköltözhető 2 szobás
családi ház eladó, Deb
recen, Pesti u. 21. É
rdeklődni: hétfőnap 16-
18 óra között, szombaton
és vasárnap 9-14 óráig
a helyszínen.

Sürgősen eladom vagy
elcserélem alsó-józsa i
2 szobás, fűrdőszobás csalá
di házam, 2 szobás taná
csai ház. Újkert, vénkert
előnyben. Jerrikó u. 30.
III. 28.

Utca hátrész eladó.
Bujdosó u. 9.

APRÓHIRDETESEK

Nyírbéltek nagy lak
ház meléképületekkel és
1400 négyzetű telkekkel,
gyümölcsfás, eladó vagy
debrecenre cserélhető.
Erdeklődni: Debr., Si
nai Miklós u. 1. VII.
21.

300 000 kp. + OTP-
átvállalással másfél, 2
szobás lakás keresek
megvételre. „Óz 81” jel
legre a kiadóba.

Vannak készpénzért
kétszobás, erkélyes, gará
rázsos, OTP-örökösítés
első emeletig, lehetőség
Nagyerdő környékén.
„Budakeszi” jellegre a
kiadóba.

Elcserélem 1. emeleti,
3 szoba, összkomfortos,
garázsos OTP-s lakásom,
kétszobás lakásam. „Vagy
háza” jellegre a kiadóba.

Elcserélem szabad ren
delkezési, 44 négyzetm
teres, másfél szobás,
gáztűzhelyes, földszinti sz
övetkezési örökösítésű
1 + 2 fél szobás szövet
keztetle vagy másfél sz
oba + étkező társasházi
ra, lehetőséggel garázssal,
telefonnal. A lakáson kb.
40 ezer OTP van, érték
különbözést félben na
gyobb összegű hiteit át
vállalok. Leveletet
„Akárhányadik emelet”
jellegre a kiadóba.

Elcserélem 1 + 2 fél
szobás, tanács lakáso
mat, kétszobás, vagy más
fél szobás tanács laká
sa. Boka Károly u. 7.
IX. cm. 39. ajtó.

KULTÚRCIKK

Jó állapotban levő pi
anót és irógépet vennék.
„Petrol” jellegre a ki
adóba.

JÁRMŰ

Jó állapotban levő UF-
es Trabant eladó. Szabó
Kálmán u. 35. Szímek.

Keritratort eladó pót
kocsival, ekével. Tóth
László, Bárán, Petőfi u.
11.

UD rendszámú 1200-as
Zsiguli jó állapotban el
adó. Érdeklődni 17 órá
tól. Böszörményi út 87.
IV. 13.

Lengyel lakókocsi hű
tőgéppel újszerű állapot
ban eladó. Telefon: 23-
656.

Simson 250 köbcentis
motorot vagy sok blokkot
keresek megvételre. Biha
ri Béla, 4242 Hajdúhad
ház, István király u. 14.

ZB-Trabant 601 Com
bi eladó. Irányár: 45 000
Ft. Érdeklődni Károlyi
Mihály u. I. III. 25. Te
lefon: 13-838. Újker.

ÁLLAT

Fajlisztára kivazs köl
lek eladók. Alsó-Józsa,
Felszabadulás u. 36. Vas
utátlomás mellett.

Sárga és mogyoró te
nyésznutri bakok eladók.
Erdeklődni lehet Hajdú
szoboszló, Almós u. 7. és
26. 17 óra után.

8 db süldő megfelelő
áron eladó. Csáthy utca
29/A.

EGYÉB

Eladó mély gyermeko
csi, sportkocsi, nagymé
retű kisgy. járóka, B 90-es
Testa magnó. Érdeklődni:
17 órától, Böszörményi út
87. IV. 13.

Panorámás, piros gyer
mekkocsi eladó. Csapó u.
I. II. 5.

Falbukolás, redőnyké
szítés lakosság és közület
résztvevő, garanciával. Val
da Péter, 4030 Debrecen,
Katoná Ferenc, Góhér u.
46. Bartóktól nyílik.

Vaszpasz fóliaátrak el
adók. Kaba, Táncsics u.
8.

Tapétázás, falfestés,
árendeménnyel készítek.
Monoki festőmester, Ár
pád tér 30.

50 darab anyajuh el
adó, részben is. Debre
cen, Nagycser, vadász-
ház.

Másfél éves kan sertés
eladó. Sólóyom u. 31.
Egész nap.

Szép nagy fikusz eladó.
Közületnek is alkalmas.
Boldogkert, Bárány u. 12.

Kerítésdrótonot a
legnagyobb árendeménnyel
nyel vásárolhat, díjmen
tesen házhoz szállítva.
Hatvan u. 34.

Műanyag redőnyök ké
szítés, felszereléssel, ga
rancival, Pörze Zoltán
redőnykészítő kispáron
nál, Debrecen, Ceglédi
út 11.

Nagy pálmá, agancs el
adó. Közületnek is, Kar
dos u. 32.

Garázs eladó a Dara
bos utcán. Érdeklődni te
lefonon, 12-747.

Almataróásra leszállí
tott áron ládák eladók.
Kishegyesi út 56.

Használt mély gyerek
kocsi sportrúzzal, jáherka
olcsón eladó. Széchenyi
u. 71/A II. 7.

Szeptember 23-án reg
gel a Komlóssy út 20.
szám előtti járdán maradt
egy kék színű utazótáska.
Kérjük a becsületos meg
találást, hogy Komlóssy út
20/B II. cm. 5. alá szí
veskedjen leadni.

Betongerenda 15 db, 4
és fél m, 3 db 3 és fél m
és hozzávaló betűek el
adók. Megtekinthető La
pály u. 19. Érdeklődni:
Luther u. 31. alatt.

ÚJ MŰSORÁVAL MUTATKOZIK BE DEBRECENBEN

KOVÁCS
APOLLÓNIA

az Aranybika Bartók termében,
szeptember 28-án, hétfőn
17.30 és 20 órakor.

Jegyek
a Kölcsény Művelődési Központban
és előadás előtt
a helyszínen válthatók.

A Hajdú-Bihar megyei Elélm
szer-kiskereskedelmi Vállalat
Debrecen területén üzemelő bolt
jaiba husos eladó szakmunkáso
kat és segédmunkásokat keres.
Jelenléti lehet a vállalat mun
kaügyi osztályán, Debrecen, Vör
ös Hadsereg útja 54.

A Hortobágyi Állami Gazdaság
épitőüzeme jó kereseti lehetősé
get felvez géplakatos, könnyű-,
és nehézipari, bádogos, kő
műves, mg-i gépszerelő, hegesz
tő, víz- és központi fűtés-szerelő
szakmunkásokat, és segédmunk
ásokat. Jelenkezés: a gazdaság
épitőüzemében, Hortobágy.

A hajdúszoványi Lenin Mgtz
felvez géplakatos és jó építész
technikust.

A Hajdú megyei Állami Épités
ipari Vállalat felvez kereset
műves, ács, festő, vasbetonszer
elő, hegesztő, szigetelő, villanszer
elő, bádogos szakmunkásokat,
valamint betonozókat, kubikos
kat és segédmunkásokat. Mun
kásszállás, főtekezés, biztosítva.
Jelenkezés: a munkaadó-gazdál
kodáson, Debrecen, Kálvin tér 11.

Az Orvostudományi Egyetem
műszaki főosztálya felvez keres
hegesztővezeték- és gyakor
lati rendelkező géplakatos, kő
műves, mg-i gépszerelő, hegesz
tő, víz- és központi fűtés-szerelő
szakmunkásokat, valamint betanított
munkásokat. Jelenkezés a főge
pésznel.

Kezdi és gyakorlott csúszes
tergályos, géplakatos, szerkezeti
lakatos, CO-hegesztő, szerkezeti
készítő, tmk-géplakatos, tmk-
villanszerelő, kőműves szak
munkásokat, E kategóriás gépkö
csivezetőket, betanított forgá
csológépek, öntvénytisztítókat, anyag
mozgató és kőműves segédmu
nksókat felvez a Fémfeldolgozó
és Javító Szövetkezet, Debrecen,
Városhíd utca 3/A.

A Debreceni Közlekedési Vállal
lat felvez asztalos, elektromos
szerelő, hegesztő, lakatos, vil
lanszerelő, kőműves szak- és be
tanított munkásokat, pályamu
nksókat, 1 fő anyagmozgatót és
nyugdíjasokat parkolóhelyi új
beszórónak. Jelenkezés: Blahá
né u. 2. I. 12.

Dolgozókat alkalmaznak

A nádudvari Vörös Csillag
Mgtz KITE nádudvari javítómu
helye felvez keres egy fő
elektronikai műszerész, magas
szakmai felkészültséget igénylő
munkára. Az elektromos szak
munkaügyi nagyteljesítményű eré
gek járművillamosági javítását,
valamint a mezőgazdaságban
használatos digitális elektronika,
automatikai szervizelését végzi.
Dolgozóinkat folyamatos szakmai
továbbképzésben részesítjük.

A Debreceni Munkügyi Bir
óság (Debrecen, Béke útja 57. sz.)
meghatározott időre alkalmaz fi
atal érettségizett gépjáró adminisz
trátort.

Cukrászt, önálló szakácsot és
konyhai kisegítő dolgozót felvez
az Alföldi Vendéglátó Vállalat.
Jelenkezés a munkaügyi osztá
lyon, Kossuth utca 21. szám.

Vegyí áruk vására

a
Centrum Áruházban
szeptember 28.—
október 3.
Naponta
más-más vegyi áruk
vásárolhatók
30%-kal olcsóbban
csak a
Centrum Áruházban!

A DEBRECENI PARKERDÉSZET SZEPTEMBER HÓ 23-TÓL MEGKEZDTE AZ EGÉSZSÉGES, ÉRETT tölgyfák begyűjtését

Az éretlen zöld makk levezése TILOS!
Átvétele munkanapokon 8—16 óráig.

1. Debrecen, Kartács u. 13., gazdasági udvarban;
2. P. Szabó Imre erdősz lakásánál,
3. Varga Balint erdősz lakásánál,
4. Alsó-Józsa, Szentgyörgy erdő;
5. Alsó-Józsa, Monostori erdőszlakásánál

október 5-től

ÁTVÉTELI EGYSÉGÁRAK:
Egészséges, érett kocsanys tölgyfák 30 Ft/kg
Egészséges, érett vörös tölgyfák 8 Ft/kg

KIFIZETÉS:
az átvétel követő második munkanaptól 9—15 óráig
az Erdészeti pénztárban, Kartács u. 13. szám alatt.

GYÁSZHÍREK

Mély fájdalommal tudatjuk,
hogy drága jó férjem, édes-
apánk, papánk, kereszt-
apánk, sógorunk, nászunk,
rokonunk és jó ismerősünk,
DOB I JÁNOS,
a DOTE Szemklinikára nyug
díjasa 71 éves korában
hosszan tartó, súlyos szenve
dés után örökre litthagott
bennünket. Szerettünk 1981.
szeptember 28-án, hétfőn
délután 13 órakor a Köztemet
ő I. o. ravatalozójában pol
gári gyászszertartással he
lyezzük örök nyugalomra.
A gyászoló család Debrecen,
Tanácsköztársaság útja 40 B.

Ertesítjük mindazokat, akik
ismerték és szerették, hogy
férjem,
BOROCZKI DEZSŐ
rokkantnyugdíjas, 1981.
szeptember 19-én elhunyt.
Szeretett halottunk temet
ése 1981. szeptember 28-án,
hétfőn dé. 11 órakor lesz a
Köztemető I. o. ravatalozó
jából egyházi szertartás sz
rint. Gyászolják: felesége,
lányja, fia és unokái, a gyá
szoló család. Lakás: Petőfi
tér 17. II. 5. Debrecen. El
őző lakás: Fűst Sándor u.
51.

Szomorú szívvel, fájdalom
mal tudatjuk, hogy felejthe
tellen drága feleségem, test
vérem, unokatestvérünk, só
gorunk, keresztanyánk és jó
rokonunk,
SZABÓ FERENC
MÁV-nyugdíjas felesége;
TALLODI ESZTER
1981. szeptember 14-én, 71 éves
korában, hosszan tartó, súlyos
betegségben, 46 évi boldog há
zasság után örökre litthagott
bennünket. Drága jó halot
tunk hamvainak búcsúztatása
1981. szeptember 29-én, ked
den délelőtt 9 órakor lesz a
Köztemető I. o. 2. sz. ravat
lozó termében egyházi szertar
tás szerint a gyászoló család.
Lakás: Debrecen, Vécsei u. 37.

Mély fájdalommal tudatjuk,
hogy szeretett édesapám, élet
társam, nagyapánk és jó ro
konunk,
PAPP GYULA
életének 72. évében rövid, de
súlyos szenvedés után esende
sen elhunyt. Temetése 1981.
szept. 29-én, kedden du. 2 óra
kor lesz a Köztemető I. o. 2.
sz. ravatalozójából polgári
szertartás szerint. Bánatos
családja. Lakás: Debrecen,
Mester u. 39. Előző lakás: Kar
u. 42.

Mély megrendüléssel és ősz
szertört szívvel tudatjuk mind
azokkal, akik ismerték és sze
rettek, hogy imádásig szeret
tettem férjem, a drága jó édes
apánk és nagyapánk, szeretett
apósnk, testvérünk, sógo
runk, nászunk, valamint a jó
rokonunk,
NAGY JÁNOS,
a Hajdúszoványi Iparművek nyug
díjas autóbüszvetője, a Ma
gyar Honvédelmi Szöveteg
KRESZ-előadója, a mindenki
által szeretett János bácsi,
1981. szeptember 21-én, 72 éves
korában, rövid szenvedés után
örökre litthagott bennünket.
Drága halottunkat 1981. szept
ember 29-én, kedden de. 11
órákor helyezzük örök nyu
galomra polgári szertartás
szertartás szerint a Köztemet
ő I. o. 2. számú ravatalozó terméből.
Bánatos özevnye, gyermekei
és a gyászoló család. Lakás:
Debrecen, Pacsirta u. 18.

Köszönetet mondunk mind
azoknak, akik felejthetetlen
halottunk,
BOROS JOZSEF
temetésén megjelentek, ravat
alára koszorút, virágot he
lyeztek és mélységes bánat
unkban részvételt osztot
tak. A gyászoló család.

Bukares napj

Oltványi Ottó, a
dósítója jelenti:
Tovább tart a
tóban a szerdai V
mérkőzés elemz
kebbe mind több k
kerül.

A Saptamina cí
szombati számába
rohanást intéz a
ellen és követeli
kat. „A szakvezet
sa — Kovács Ist
tin Stancu és V
culescu — Camat
két érdektelen
Crisannal és Beld
pontot ajándékoz
restben a magy
írja a Saptamina
azzal, hogy csak
vége felé küldték p
leaut, sikerült fé
szurkolókat, tula
port hintettek a
Meggyőződésünk,
vetség gyors és fé
kedéseket hoz, le
logatot csapat ve
sát, amely szerd
stadion közönsége
nyitotta, hogy se
az edzői mestersé
Ezek a személye
nak bennünket h
sürgősen adják át
olyan hozzáértő
hátralevő rövid
rendbehozhatják
tat. A játékosok
mondhatunk sem
űgy harcoltak, ah
igaz, minden tak
zels nélküli, de t
pen bocsássuk is

AUTÓSOK, FIGYELMI

a téglási Nívó Áruházban
1981. szeptember 28-tól
végkiarúsítást tartunk autókalktrézekből
20—50 százaléki engedmény,
amíg a készlet tart.
HAJDÚHADHÁZ—TÉGLÁS ÁFÉSZ

COOPTOURIST

jó utazás, jó pihenés

A COOPTOURIST
RENDKÍVÜLI AJÁNLATA

BÉCS:
3 nap utazás autóbusszal
Debrecenről Debrecenig.
Ellátás: félpánzió.
Elhelyezés: szállodai szobákban.
Időpont: 1981. december 2—4.,
1981. december 9—11.
Résztvételi díj: kb. 2550 Ft.
Részletes felvilágosítás és jelentkezés:
COOPTOURIST UTAZÁSI IRODA,
Debrecen, Holló János u. 4.
Telefon: 10-770

Ismét a hajrában veszített a Debrecen

Tatabánya-DMVSC 3-1 (1-0)

(Tudósítónktól)

Tatabánya, 4000 néző, vezette Nagy M. Tatabánya: Kiss — Szabó, Lakatos, Fejes, Fischer — Emmer, Csapó, Hermann — P. Nagy, Kovács, Weimper. DMVSC: Szűcs I. — Garamvölgyi, Szigeti, Szűcs J., Fodor — Sallai, Menyhárt, Czikora — Tímár, Kerekes, Feledi. Csere: Sallai helyett Tóth E. (46. p.), Emmer—Barabás, Weimper—Tamás.

Sárga lap: Feledi (31. p.), Csapó (49. p.). Góllövő: Fejes (39. p.), Szűcs J. (49. p.), Csapó (75. p.), Hermann (85. p.).

Tatabányai támadásokkal kezdődött a találkozó, de a hazaiaknak nem sikerült góllétrehozniuk a találkozó kezdetén. A DMVSC kapuja előtt. Az első percek lendületes hazai akciói után többnyire a két tizenhatos között hullámzott a játék. Az első izgalmas helyzetet a 27. percben adódott a Debrecen kapuja előtt. P. Nagy szögletét Kovács fejelte a bal felső sarok felé, Szűcs azonban a levegőben úszva bravúrral hátrította a gólbátartó labdát. A másik oldalon néhány perccel később Menyhárt indította a jobb oldalon futó Szűcs Jánost. A beálló pontosan talált Czikora elé, aki áttemelte egy védő fölé a labdát, de aztán 17 méterről kecsesgőz helyzetben csúnyán fölé lött. A 31. percben Feledi sárga lapot kapott. Hermann lerántása miatt. A 39. percben vezetéshez jutott a Tatabánya. Csapó vezetett támadást, áttemelte a labdát az öt támadó Szigeti fölé, amely elhagyta a játéktérrel. A játékezőt nagy meglepetésre kirúgás helyett szögletet ítélt. P. Nagy ivelt be a labdát, Csapó fejt kapura, az a védőről visszapattant P. Nagy elé, ő újra középre emelt, és Fejes 8 méterről a jobb kapufa mellett a hálóba fejelte a labdát. 1-0.

Fordulás után gyorsan egyenlített a Debrecen. A 49. percben Tóth E. jobb oldalról ívelt be szögletet, és az előrehúzó Szűcs J. 14 méterről a hálóba fejt. 1-1. Az 51. percben Csapó reklamásiért sárga lapot kapott. Többet támadtak a hazaiak, de Szűcs kapuja ritkán került veszélybe. A 65. percben Kerekes egy legurított szabadrúgás után 20 méterről alig lött mellé. A 76. percben vezetéshez jutott újra a hazai csapat. P. Nagy ivelt be jobb oldalról egy labdát a hálóba felé. A hálóba jutott labda eldöntötte a két pont sorsát.

81. percben Tóth E. 22 méteres szabadrúgását Kiss a bal alsó sarok elöl óriási bravúrral ütötte szögletre. A 85. percben megpecsételődt a DMVSC sorsa. Csapó nagy partdobása után az ötösön Kovács elfejelte a labdát a kapujából kimozduló Szűcs I. elé. A labda Hermann elé került, a középpályás lövése Garamvölgyin irányt változtatva került a hálóba. 3-1.

A lelkesen és szervezeten játszó DMVSC a labdát többet birtokoló hazaiakkal szemben eredményesen vette fel a harcot 75 percen keresztül. A tatabányaiak ritkán kerültek helyzetbe, két egyenlő erejű csapat játszott a pályán. A debreceniek azonban elkövették azt a hibát, hogy az egyenlítő gól után az eredmény tartására törekedtek és ez, mint annyiszor, ezúttal is megbosszulta magát. Így végül egy 11-esből elért góllal vezetést szereztek újra a hazaiak, majd a Garamvölgyin megpattant és hálóba jutott labda eldöntötte a két pont sorsát.

A DMVSC kapujában Szűcs a gólokról nem tehetett. A háttérnégyesből a Kovácsot jól semlegesítő és a gólt is elérő Szűcs J. játéka emelkedett az átlag fölé. A középpályások sokat dolgoztak, Sallai hamar megsérült, és már nem volt teljes értékű harcos az első féldő második részében. E sorból a csereként beállt Tóth E. dicsérhető pontos átadásaiért és veszélyes pont-rúgásaiért. A támadósorból egyedül Kerekes igyekezete tűnt ki.

A Tatabánya kapusa Kiss egy ízben biztos gólt mentette meg kapuját. A védelemből a veterán Szabó és Fejes játszott a legjobban. A középpályások közül Hermann nyújtotta a legjobb teljesítményt, míg a támadóhármashoz P. Nagy játéka emelkedett ki.

Ífjúsági mérkőzés: DMVSC—Tatabánya 2-1 (1-0).
TOVÁBBI EREDMÉNYEK
Haladás VSE—Diósgyőr 3-2 (3-1). G.: Szabó (2).

Bukarestben nem tudnak napirendre térni...

Oltványi Ottó, az MTI tudósítója jelenti:

Tovább tart a román sajtóban a szerdai VB-selejtező mérkőzés elemzése s a cikkekbe mind több kritikai rész kerül.

A Saptamina című hetilap szombati számában éles kirohantást intéz a szakvezetés ellen és követeli leváltását. „A szakvezetés harmasza — Kovács István, Valentin Stanescu és Victor Stanulescu — Camataruval és két érdektelen játékoskal, Crisannal és Beldeanuval egy pontot ajándékozott Bukarestben a magyaroknak — írja a Saptamina. Úgy tűnik, azzal, hogy csak a mérkőzés vége felé küldték pályára Ticleanu, sikerült félrevezetni a szurkolókat, tulajdonképpen pont hintettek a szemükbe. Meggyőződésünk, hogy a szövetség gyors és fontos intézkedéseket hoz, leváltja a válogatott csapat vezető hármását, amely szerdán az egész stadion közönsége előtt bizonyította, hogy semmi közük az edzői mesterséghez.

Ezek a személyek hagyjanak bennünk békében és sürgősen adják át a helyüket olyan hozzáértőknek, akik a hátralevő rövid idő alatt rendbehozhatják a válogatottat. A játékosokról nem mondhatunk semmit, mert ők úgy harcoltak, ahogy tudtak, igaz, minden taktikai elképzelés nélkül, de tulajdonképpen bocsásuk is meg nekik,

mert nem volt kiktől tanácsot kérnünk. Kovács István keze már nem hasznos számunkra, búcsúzzunk el tőle, de búcsúzzunk Valentin Stanescutól is anélkül, hogy köszönetet mondanánk nekik. Elegetünk van az ilyen csapatépítőkől és az olyan játékosokból, akiknek egyébként semmi keresnivalójuk a pályán...

A Sportul tovább kesereg az elvesztett egy pont miatt. „Hosszú idő után az első pontot veszítettük el itthon, bár az ellenfél sebezhető tizenegyet küldött pályára, amely láthatóan gyengébb együttes volt, mint Anglia és Jugoszlávia, amelyet tavaly ősszel az Augustus 23. stadionban legyőztünk. De miben is különbözött válogatottunk két idejében mutatott játéka? Míg tavaly ősszel összeforrott együttest láttunk a pályán, addig most a magyarok ellen teljesen irányt vesztett gárda volt a stadionban. Ez a csapat kiharcolt területi fölényt, de ezt nem tudta taktikai fölényre változtatni, pedig véleményünk szerint a magyar csapat védelmét át lehetett volna törni, hiszen ez a válogatott két gólt kapott Svájcától idegenben, három az angoloktól Budapest, egyet az oslói találkozóon, csak ezen a mérkőzésen úszta meg gól nélkül, akár csak a budapesti találkozónak.”

A DUSE elnökségi ülése

NB II

D. Kinizsi-Kazincbarcika, Bem SE-DUSE

A hét végén ülésezett a Debreceni Universitas SE elnöksége. A testület megvitatta a kosárlabda-szakosztály munkájáról készült jelentést. Jelenleg a DUSE férfi kosárlabdacsapata az NB II-ben szerepel, az egyesület azonban öt év alatt szeretné NB I-es együttest kialakítani. A kosárlabda igazgatókna tünik, hogy egy ilyen egyetemi városnak, mint Debrecen, a közeljövőben élvonalbeli kosárlabdacsapata legyen. Az elnökségi ülésen a technikai feltételek biztosításáról és a csapatépítésről hoztak határozatot.

A Debreceni Universitas SE elnöksége úgy határozott, hogy a klub csatlakozik az OTSH és az Országos Ifjúsági Bizottság felhívásához a sport népszerűsítése érdekében. Vasárnapról a diákigazolvány rendelkező fiatalok belépője váltása nélkül, diákigazolványuk felmutatásával tekinthetik meg a DUSE által rendezett versenyeket, mérkőzéseket.

Lovasverseny Hajdúszoboszlón

A hajdúk letelepítésének 375. évfordulója tiszteletére a lovashajdúk városában, Hajdúszoboszlón ma, vasárnap délután 2 órai kezdettel a repülőtérén lovasversenyt rendeznek. A megye öt szakosztályának lovasai versengenek majd a város által alapított értékes vándordíjért ugrószámokban. A város lovasai, az állami gazdaság, a Búzakalász Tsz, valamint az egyéni dolgozók fogatai teszik még színesebbé és hangulatosabbá a lovassünnepeket.

Bp. Honvéd—Pécsi MSC 2-0 (1-0). G.: Parócsa és Pál. A jó iramú találkozó a két gól és győzelme ellenére sem játszott jól a Bp. Honvéd. Vezető góljuk után értelmetlenül átengedték a kezdeményezést a pécsieknek, a második féldőre viszont valamelyest feljavultak, és végül is megérdemelten szereztek meg a két bajnoki pontot.

Vasas—Nyíregyháza 2-0. ZTE—Csepel 0-0, Békéscsaba—SZFOL 3-1.

Az Új. Dózsa—Rába ETO mérkőzést ma játsszák.

POLGÁR ZSUZSI A MAGYAR KASZPAROV?

Tizenkét éves világajnok. Ilyesmire alig van példa a sportvilágban. Pedig a közelmúltban ez a ritka eset is bekövetkezett: Polgár Zsuzsa, az MTK-VM 12 éves sakk mestere az angolai Westergateben megnyerte a 16 éven aluliak számára idén első ízben kiírt világajnokságot.

Aki azt mondja, hogy nem hallotta még a nevét, nem állít valótlan, hiszen teljesítménye, eddigi eredményei alapján még nem emlegethető együtt a jelenleg legjobb magyar élsakkosokkal, Portisch, Ivánka vagy Verőci bravúraival. Egy viszont biztos: meredekeken felívelő pályája alapján nem nehéz megjósolni, hogy rövidesen eljön az az idő, amikor senki sem mehet majd ellene biztosra.

— Már negy éves koromtól sakkozom rendszeresen — emlékeztet az idő múlására Budapest nyolcadik kerületében egy új lakótelepi ház kilencedik emeletén levő lakásukban. — Söt már három éves koromban kezeltébe vett édesapám, amikor beadott egy orosz nyelvű óvodába. Egy évvel később azután elkezdett velem foglalkozni: egyidejűleg kaptam a sakkleckéket és a számtalan alapismeretéről szóló kiselőadásokat. Négy és fél éves koromban megnyertem Budapest kisdobos-bajnokságát — ott tíz év a korhatár —, ekkor döntött úgy apu, hogy azután a sakkra koncentrálok az erőinket.

Az apa markáns, szigorú egyéniség, s bár elveivel és a gyakorlati kivitelezésével nem lehet mindenben egyetértetni vele, meg kell hagyni: rendkívül céltudatosan menedzseli legidősebb leányát. Pszichopedagógia szakos tanár, aki kemény iramot diktál Zsuzsinak. Az eredmények egyre inkább őt igazolják.

— Mindig azt vetik a szememre, hogy a férfiak között játszatom Zsuzsit — így Polgár László, az apa —, pedig a dolog egyszerű. A férfiaktól ugyanis sokkal többet tanulhat, keményebb ellenfélre talál, amikor velük csatázik. A nők között ezután is csak alkalomszerűen fog szerepelni. Megszerezte ugyan a nő sakk mesterei címet — 1979-ben, amikor hatodik lett a felnőtt nők országos bajnokságának döntőjében —, de a férfi mesterjelölti rangját sokkal többre tartom.

Nos, az 1981-es esztendő eddig eltelt hónapjai során Zsuzsi már kétszer is versenyzett a nők ellen. Előbb az áprilisban, a jugoszláviai Bácska Topolyán lebonyolított ifjúsági EB-n (a 20 éves korhatár mellett ott is ő volt a legfiatalabb, s végül az 5. helyen végzett), majd augusztus végén a 16 éven aluliak világajnokságán, amelyet fél pont előnnyel megnyert a hétfordulós, svájci rendszerben megrendezett tornán.

— Nagyon sokat számított, hogy a nyári hónapokban három, egymást követő bulgáriai nemzetközi versenyen vehettem részt — természetesen férfiak között —, ahol sikerült jó formába lendülnöm. Ezután jött az angol VB, majd az első hely elnyerését egy további sikerrel tudtam tetézni. A szervezők jóvoltából ugyanis párosmeccset vívhattam a 16 éven aluli fiú világajnoksákkal, Stuart Conquesttel, mégpedig az úgynevezett „Schnell”-partikban. Három döntetlen született, majd tíz-tíz perces játékidő mellett én nyertem a döntő játszmát.

A büszke világajnoki címmel és a fiú világajnok skalpjával az övében Zsuzsi most tovább tanul. Két edzője — Forgács Gyula és Kállai Gábor, az MTK-VM sakk mesterei — szerint szorgalmát bárki elé példaként lehet állítani. Ott-hon a könyvespolcokon is a sakk az úr: mintegy 1200 kötetes könyvtár és a legjelentősebb sakkfolyóiratok segítik a nagy célok felé haladó Zsuzsit.

— Évekkel ezelőtt sem csináltunk belőle titkot, hogy Zsuzsi a világajnoki cím elérését nem végecnek tekinti — jelenti ki határozottan az apa. — Szaklap irta le Angliában, hogy személyében a magyarok megtalálták az ő Kaszparovjukat. Remélem, nem kell majd visszavonniuk évek múltán ezt a kijelentést.

Kép és szöveg: Jochá Károly

SOROKBAN

A Debrecen városi labdarúgó-szövetség városunk felszabadulásának évfordulója tiszteletére férfi kispályás labdarúgó tornát rendez október 17-én a DMVSC Oláh Gábor utcai sporttelepén. A tornára a város és a megye üzemelő és intézményeinek csapatait várják. Nevezni a városi labdarúgó-szövetségben lehet.

Szeptember 19-én lakótelepi kispályás labdarúgó villám tornát rendeztek az 1. sz. Lakótelepi SE rendezésében. A győzelmet a Vénkert VIII. csapata szerezte meg, második a Lehel, harmadik Újkert I.

Szeptember 30-án 15 órakor rendezték meg a KISZÓV sporttelepén a városi labdarúgó mérkőzést a Széchenyi u. 8. szám alatt, ezt követően pedig tömegsportversenyekre került sor. Női és férfi kispályás csapatok, valamint férfi kézilabdások mérkőztek össze erejüket.

Október 4-én folytatódik a küzdelmek az országos sakkcsapatbajnokságban. A D. Universitas SE NB I-es csapata a bajnokságra törő Bp. Honvéddal mérkőzik Budapesten.

A Népstadion igazgatósága értesíti a szurkolókat, hogy a Magyarország—Svájc labdarúgó mérkőzés beépőjegyeinek árusítását október 8-án, csütörtökön kezdik meg a Népstadion pénztárainál.

A pénteki forduló után a D. Dózsa férficsapata a 6. a DMVSC női együttese a 10. helyen áll az NB I-ben.

Női kézilabda NB II-es mérkőzés: Szeghalom—D. Dózsa 16:11 (9-3).

Kiemelkedő sportesemények

Atlétika

Balmazújvárosi sporttelep, 9.30: A Járások közti CSB ötödik fordulója, és a debreceni járás soruló bajnoksága.

Kerékpár

Nagyerdő, Kardos utca, 9: Hátbőrkőrül nemzetközi kritérium verseny, öt kategóriában.

Kézilabda

MEDICOR-pálya, 9.30: D. MEDICOR—Derecske (női NB II.), — 11: D. MEDICOR—Nádudvari Vöröscsillag TSE (férfi NB II.), — Közüti pálya (Ispatóly u.), 10: D. Közútiépítők—Nyíregyházi Volán Dózsa (női NB II.), — Meteor-pálya (Vénkert), 10: D. Vörös Meteor—Hajdú Vasas (női megyei), — Dózsa kispályás, 10: D. Dózsa—Sajószentpéteri Úveggyár (női NB II.).

Videken: Balmazújváros—Hajdúfőcsanak (9. férfi megyei), Hajdúböszörmény—Hajdúszoboszlói Bocskaik (9.30. női megyei), Hajdúböszörmény—D. Spartacus (10.45. férfi megyei), Püspökkladányi MÁV Egyetértés—Földes (9.30. férfi megyei), Püspökkladányi Zöld Mező—D. Kinizsi (10.45. női megyei), Derecske—Hajdúdorog (10. férfi megyei), Polgár—Berettyóújfalui MSE (10. női megyei), Polgár—BMSE (11.15. férfi megyei), Földes—DMVSC II. (10. női megyei), Hajdúszámson—Biharkezes (10. női megyei).

Labdarúgás

DMVSC Vágóhid utcai sporttelep, 15: Debreceni Kinizsi—Kazincbarcikai Vegyész (Király), NB II-es bajnoki mérkőzés. — Gázvezeték utcai sporttelep, 15: D. Volán—Karcag SE. Területi bajnoki találkozó. — DMVSC nagyerdői pályája, 11: DMVSC—Újpesti Dózsa. Öregfiúk mérkőzése.

Videken: Területi bajnokság (15): Balmazújváros—Tiszavasvári, Hajdúböszörményi Bocskaik—Rákóczifalva. — Megyei bajnokság (15): Komádi—Létavértes, Polgár—Körörszegapáti, Báránd—Hajdúfőcsanak, Berettyóújfalva—Hajdúdorog, Csökmő—Derecske, Püspökkladány—Nádudvar, Sárrétudvari—Nagyvárad, Újszentmargita—Nyíradony.

Röplabda

Móricz Zsigmond úti pálya, 11: D. Universitas—Közép-tiszai MEDOSZ (férfi NB II.). — Landler Jenő utcai pálya, 11: D. Universitas—VOR SK (női NB II.).

Teke

Egyetemi pálya, 8: D. Universitas—Nyíregyházi Taurus (Budapest). — DMVSC (Oláh G. u.) pályája, 8: DMVSC II.—Nyíregyházi TTASZ. NB II-es csapatbajnoki mérkőzés.

Tömegsport

Kinizsi-sporttelep, 7.30: AZ EDOSZ megyei sportnapja.

Úszás

Püspökkladányi uszoda, 9: Járások úszóverseny.

Határőrkyta-bemutató, lakossági fórum

A belügyi napok programjából

A belügyi napok keretében szeptember 27-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a volt DMTE-pályán az Újpesti Dózsa-DVSC öregfiúk labdarúgó-mérkőzését rendezik meg; a mérkőzés bevételeit a mozgássérültek javára ajánlják fel. A labdarúgó-összeesapás szünetében határőrkyta-bemutató, határsértők elfogását imitáló jelenet szórakoztatja a nézőket. Délelőtt 10 órától — egy órán át — a határőrség zenekara ad műsort.

A Vörös Hadsereg útján, a felszabadulási emlékmű előtt ugyancsak 11 órakor rendezik meg a sorkatonai szolgáltatásokat nemrég megkezdett honvédek nyilvános eskütelét.

A Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ mellett parkolóban, a Lenin-szobor előtt délután 14 órától sárkányrepülő és az MHSZ könnyűbúvár-szakosztály hegymászóinak bemutatója kerül sor. Az érdeklődők láthatnak sportfegyver-bemutatót is. A Kőlcsey parkban a Vám- és

Pénzügyőrség Központi Zenekara szórakoztatja a közönséget. Szeptember 28-a, hétfő sem lesz szerényebb programokban. A művelődési központ előtt üttörő tüzőtorajók bemutatóját rendezik meg 11 órától, délután fél 4-től pedig a megyei tüzoltóság hivatásos állománya az izeltől e belügyi szerv tevékenységéből. 17 órakor a Tivódi zenekar ad műsort a Kőlcsey parkban, 18 órától Rendünk, biztonságunk címmel lakossági fórumot rendeznek a művelődési központ Bessenyei termében. A 27-390-es telefonszám szeptember 28-án délelőtt 10 órától hívható, és az érdeklődők előzetesen kérdéseket tehetnek fel a megyei rendőrség, a vám- és pénzügyőrség, a tüzoltóság, a határőrség, a bíróság, az ügyészség és a büntetés-végrehajtási intézet tevékenységével kapcsolatban. Este 19 órától a művelődési központ színháztermében belügyi dolgozókat köszöntő kulturális műsorra kerül sor.

27-390

A fenti telefonszám a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ információs szolgálatáé. Szeptember 28-án délelőtt 10 órától hívható, és az érdeklődők előzetesen feltehetik azokat a kérdéseket, amelyekre az este hat órakor kezdődő fórumon várják a választ. A rendőrség, a vám- és pénzügyőrség, a tüzoltóság, a határőrség, a bíróság, az ügyészség és a büntetés-végrehajtási intézet megyei szervezeteinek vezetői válaszolnak a művelődési központ Bessenyei termében az előzetesen és a helyszínen feltejt kérdésekre.

NYELVTANULÓK FÜGYELMÉBE. Kezdő, közép- és haladó és állami nyelvvizsgára készítő tanfolyamokat indít a TIT. Az orosz, angol, német, francia, olasz, spanyol és lengyel, valamint — orosz anyanyelvűek számára — magyar kurzusokra, illetve a gyermekek számára szervezett orosz, angol és német nyelv tanfolyamra szeptember 28-tól október 9-ig délután 3—6 óra között jelentkezhetnek az érdeklődők a TIT megyei titkárságán (Vörös Hadsereg u. 45—47., telefon: 12-283).

AZ IFJÚ NYELVBARÁTOK szeptember 28-án, hétfőn délután 5 órai kezdettel tartják következő foglalkozásukat a TIT Csokonai klubjában (Debrecen, Vörös Hadsereg útja 45—47.). A költői nyelv szépségei címmel Boda Istvánné dr. tart előadást.

Az orvosképzés pillanatai

Öt év kemény munkával, tanulásal. Előadások, farszti feltejtő, demonstrációk, fehér köpeny, laboratóriumok, körtérek. Vizsgaidőszak, funkcionális anatómia több kötetes tankönyvvel, gyógyszeres tananyagokkal és napi tíz kávéval, vérnyomásmérés előzőrin, injekciós szorongással, majd rutinnal, diagnosztikával. A kiváló állók csak sejtjei lehetnek a leendő orvosok képző intézmény munkájáról. A vidéki orvosképző egyetemek közül a debreceni a legnagyob. A szeptemberi ünnepi tanácsülésen 129 orvosdoktor vehette át friss diplomáját, jelenleg pedig ezerháromszázan tanulnak a hat évfolyamon. A Debreceni

Orvostudományi Egyetem hallgatóit hatszáz oktató kérészti fel leendő élethivatásuk elsajátítására. A DOTE klinikáin évről évre nő a körhízi ágyak száma, jelenleg 1785 fekvőbeteg számára van a rendszeres kezelés alapjait teletit biztosító kórházi hely. Az egyetem állandóan erősíti a tudományos műhely és az oktatási bázis jellegű is, a közelmúltban például a fogorvos-tanulmányok részére adtak át jól felszerelt oktatási épületet a DOTE elméleti tömbjének szomszédságában. Képünk az egyik műtőben készült, a felvételen dr. Háyer Gyula tanársegéd szigorító orvosokkal operáció közben. (Fotó: Lék Gábor)

ALTERNATÍVA

Ismét gondoltam a Hivatal. Felvillanyozódva nyitottam ki a postadőrmé. Akkor még nem tudtam, hogy nem lehet kaptam. Ha nem a Hivatal küldeményét. Ötven forint befizetésére köteleztek. Törképzési hozzájárulás címen. Nem szeretem inkább az időmet vesztegetni, ezért inkább kapásból fizetek, mintsem valami labirintusban utánajárjak, mire is kell a pénz kivevonom. Törképzési hozzájárulás... én ugyan nem kértem törképet, s azt sem bánom, ha engem lehagynak róla... de am legyen... fizetek.

HÍREK

1981. szeptember 27., vasárnap
Adalbert napja
A Nap kél 5.37 — nyugszik 17.32 órakor

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Kilencven évvel ezelőtt, 1891. szeptember 27-én halt meg — 73 éves korában — Ivan Goncsarov orosz író, a kritikai realizmus kiváló képviselője. Kereskedőcsaládból származott, s műveiben egy új társadalmi osztály, a tollasodó liberális polgárság művelti rétegét kapott hangot. 1846-tól szoros kapcsolatban állott Belinszkijel, s annak irodalmi körével. Az 1852 és 1855 között tett világjárásának élményeiből és tapasztalataiból született a Pallada fregetti című könyve. Az 1847-ben publikált Hétköznap történet, majd az 1869-ben megjelent Szakadék, de különösképpen az 1859-ben írt Oblomov című regénye átfogó képet festett az 1840-60-as évek cári Oroszországának életéről, az elmaradott, patiarakális nemesi vidék és a kapitalizáló városi szűk rétegei között. Híres regényfigurája, Oblomov, a hanyatló nemesi réteg meghasolított, teljes passzivitásba süllyedt képviselője, a tehetetlenség szimbolikus alakjává vált (oblomovizmus). Ezzel a típusal állította szembe Goncsarov a tettezős, gyakorlatias vállalkozót, s a haladós gondolatát iránt fogékony, nemes lelkű mólakokat.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: Jobbára napos idő várható. Vasárnap a Dunántúlon azonban időnként már megnövekszik a felhőzet, és ott eső, zápor lehet. Hajnalban és reggel többfelé köd. A déli, délnyugati szél helyenként megerősödik. Legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap általában 23 és 28 fok között.

TÁRSASÁGOT KEDVE-LŐK KLUBJA. A Hazafias Népfőnt városi bizottságának klubja ideiglenesen a Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ hírlapelosójában tartja foglalkozásait páros heteken csütörtökön 18—22 óra között. A következő összejövetelt október 1-én rendezik.

A VI. ÖTÉVES TERV gazdaságfejlesztési és szociálpolitikai céljáról tart előadást a DOTE III. kollégiumában kedden 1 órakor dr. Zsrnóczai Sándor, a Közgazdasági Szemle főszerkesztője.

IZSÓ MIKLÓS szobrász-művész születésének 150., a Debreceni Emlékkert Társulat alakulásának 120., és a Csokonai-szobor avatásának 110. évfordulója tiszteletére emlékünnepséget rendeznek október 2-án Debrecenben, a Déri Múzeumban. A programban előadások, koszorúzások és kiállítások szerepelnek.

KULTURÁLIS NAPOT RENDEZNEK ma Biharkezesen a belügyi napok keretében. 10 órakor a Vám- és Pénzügyőrség központi zenekara ad hangversenyt, amit járőrkyta-bemutató követ. Délután szüreti felvonulást tartanak, és néptánc-együttesek mutatják be műsorukat.

ZENEKEDVELŐKNEK kedvezményes hanglezárást és bemutatót rendez a Hungaroton hanglezáráshoz alkalmas Kőlcsey Ferenc Művelődési Központ. Az új lemezeket szeptember 30-án, szerdán 18 órakor az intézmény konferenciatermében Juhász Előd mutatja be.

A **NÓGYÓGYÁSZATI RÁKSZÜRES** jelentőségéről tart előadást hétfőn 9 órától a kismacsi művelődési házban dr. Csiky-Mészáros Tibor főorvos.

BÁBOLNAI NAPOK. Október 1—3 között 140 kiállító mutatja be gátrmányait, hazai és külföldi világcegek képviselői cserélik ki tapasztalataikat a világhírű magyar mezőgazdasági kombinátban. Ez alkalomból Bábolna állatorvosok teletin, az IKR üzemeiben, illetve a BCR-művek premixgyárában nyitott kapuk várják a vendégeket.

DIAFILMEKET is kölcsönöz új szolgáltatóként a balmazújvárosi könyvtár. Az olvasók nyolc témakörben 450 filmből válogathatnak.

SZAKMUNKÁSTANULÓK versenyét rendezik meg a Csapágyipari Együttműködési Szervezetben tömörült öt tagországi fiataljainak részvételével szeptember 28.—október 4. között Bulgáriában. A versenyen a Magyar Gördülőcsapágy Műveket lakatos, esztergályos és marós szakmában 9 fős delegáció képviseli.

CSOMA SÁNDOR NYOMÁBAN. Tíz hónapos tanulmányút telt Délkelet-Ázsiában Kubassek János, a Kossuth Egyetem hallgatója. Az utazást a Magyar Földrajzi Társaság és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat erkölcsileg támogatja. Az izgalmas utazásról a debreceni egyetemnek lapja folytatásokban közöl beszámolót.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

Filmmúzeum: hétfő 1/5, 1/7, 1/9 BUTCH CASSIDY ÉS A SUNDANCE KÖLYÖK (amerikai). Főszereplők: Paul Newman és Robert Redford.

Tv-filmek bemutatják a nagy sikerű Megtörtént bünyűgek c. sorozatból: KÁNTOR III-IV. Híradó ma 1/10, 1/12, 3/2, 3/4, 3/6, 3/8.

KÁNTOR V. és AZON AZ ÉJSZAKÁN. Híradó hétfő 1/10, 1/12, 3/2, 3/4, 3/6, 3/8.

FÉSZEK A SZELBEN (szovjet). Apolló ma 3/2, Művészt ma hétfő 5, Vig hétfő 3/4, 10.

IDEIGLENES PARADICSOM (magyar). Apolló hétfő 1/10, 3/12, 3/2, 4, 6, 8, Klinika ma 5, Meteor hétfő 3, 1/6, 1/8 Vig ma de. 1/10, 1/12, 3/2, 3/4, 6, 3/8, hétfő 3/4.

Felújítva: JÜJÖN EL EGY KÁVERA HOZZÁNK (olasz, 16). Vig hétfő 1/12, 3/2, 6, 1/9, Apolló ma 1/10, 1/12, 4, 6, 8, Meteor ma 3, 1/6, 3/8.

CINOM PALKÓ (magyar) Vig mese ma 3/2, 3/4, 6.

A FEJ NÉLKÜLI LOVAS (szovjet) Meteor mese hétfő 3, 3/6.

INDIÁNKALAND ONTARIOBAN (román—francia). Horváth Árpád ma 1/4, 1/6.

A JÓ, A ROSSZ ÉS A CSUF I-II. (olasz, 16). Horváth Árpád hétfő 6.

A SZIGET LOVASAI (kubai mese). Meteor mese ma 10, 3, 3/6, Vig mese hétfő 3/4, 6.

SZIVÖREJ (francia, 16). Művészt ma, hétfő 3/8.

TIGRISCSAPÁSON (szovjet). Klinika hétfő 5.

SZÍNHÁZ
Művelődési központ
Ma 7-ór: Ördögök — Maróthi-b.
Hungária Kamaraszínház
Ma 6-ór: János vitéz — Rát-kay-b.

TV
Vasárnap, szeptember 27.
BUDAPEST
8.58 Műsorismertetés. 9.00 Idő-szelek és elkezdhetik... 9.05 Övadások filmszora. 9.25 Telefénykép. 9.45 A banda ellen. Angol kisfilmsorozat gyerekeknek. 10.10 Teniszultra. 10.30 Az aranyhaj. Cseh-szlovák mesefilm. 11.45 Reklám. 11.50—12.30 Szokolay Sándor: Csálók Péter. 14.37 Műsorismertetés. 14.40 Aranysarkantyús táncosok. 14.45 Reklám. 15.10 Kalendárium. 16.10 Műsorinkat ajánljuk. 16.35 Reklám. 16.45 A tavasz 17 pillanata. Szovjet filmsorozat. 17.55 Lehet egy kérdéssel több? 18.23 Reklám. 18.35 A Közönség-szolgálat tájékoztatója. 18.40 Idő-szelek és elkezdhetik... 18.45 Esti mese. 19.00 A Héj. 20.00 Hí-szemle. 20.05 Szellenvasút. Amerikai film. 21.40 Szép magyar tánc. 21.45 Telesport. Magyarország—Lengyelország röplabda Európa-bajnokság. 23.05 Hírek.

POZSONY (1. műsor)
12.00 A héten történet. 12.30 Egy kis muzika. 12.45 Híradó. 13.00 Nemzetközi salakpályás motorverseny. 16.30 Tévétanácsadó. 16.40 Amerikai film. 18.30 Szórakoztató műsor. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 Vers. 20.05 Tévéjáték 2. rész. 21.35 Kultúra '81 (magazin). 22.15 Sporthíradó. 22.30 Prágai Tavasz 1981. (hangverseny). 23.00 Lóverseny, felvételtől. 23.40 Hírek.

POZSONY (2. műsor)
10.00 Nemzetközi ökölvívó torna. 16.15 Hírek. 16.30 Fiatalok műsora. 17.10 Zenés műsor. 17.40 Rövidfilmek. 18.40 Műsorajánlat. 19.00 Utazó kamera. 19.30 Magazin. 19.55 Sorozat Japánról. 20.35 Női és férfi röplabda EB. 21.20 Hírek. 21.35 NDK-film.

BUKAREST
8.35 Sárga vitorlás. Gyermekfilm-sorozat. 9.00 A falu életéből. 10.50 Zeneszó. 12.05 Vasárnapi album. 15.05 Ványa bácsi—szovjet film. 16.00 Telesport. 17.40 A képernyő a kicsinyeké. 18.00 Tv-híradó. 18.20 Népzene. 19.30 Négy csillag alatt — játékfilm. 21.15 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA
8.30 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. Évfordulónaptár. 8.45 Délelőtti barátságok. Nézzük meg együtt! Németh Péter-sorozat — Thália Nyíregyházi. Szí-nészarok: Hartmann Teréz, Vennes Emmy, Varsa Máttyás, Tatár Endre. Riporter: Gönczi Mária — Slágerlista — Utca-képek, emléktáblák. 9.57—10.00 Műsorelőzetes.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA
17.00 Hírek. Időjárás. Lap-szemle. 17.10 Hétnyit. Hétfői információk magazin. Szerkesztő: Gönczi Mária. 18.00 Észak-tiszántúli krónika. 18.15 Új fel-vételeinkből. A nyíregyházi Vasvári Pál Gimnázium kórusa énekel. Vezényel: Ferenczy Er-széb. 18.25—18.30 Hírösszefog-laló. Műsorelőzetes.

MOZI • SZÍNHÁZ • TV

Hétfő, szeptember 28.

POZSONY (1. műsor)
15.25 Iskolatévé. 15.45 A nevelésről. 16.15 Hírek. 16.20 Iskolatévé. 16.40 Sportmagazin. 17.10 Katonák műsora. 18.05 Találkozás barátokkal. 18.30 Orvosi tanácsok. 18.40 Művelődési műsor. 19.10 Esti mese. 19.30 Tv-híradó. 20.00 A tábornok úr kutyája. Tévéjáték. 21.40 A rendőrség Közbélp. 21.55 Huszonégy óra a világban. 22.10 A rendőrség nyomoz. 22.15 Az NDK Tv zenés, szórakoztató műsora. 23.00 Hírek.

POZSONY (2. műsor)
17.45 Hírek. 18.00 Zenés műsor. 18.35 Publicisztikai műsor. 19.00 Tv-kompozíció. 19.25 Telesport. 19.30 Francia nyelv tanfolyam. 20.00 Portréfilm. 20.30 Külföldi események. 21.20 Aktualitások. 21.50 Szovjet film.

BUKAREST
15.00 Magyar nyelvű adás. 17.50 A legkisebeknek. 18.00 Tv-híradó. 18.25 Gazdasági figyelő. 18.45 Tudományos híradó. 19.30 Egy reményesüvár. Filmsorozat 5. rész. 20.20 Világhíradó. 20.45 Esti koncert. 21.05 Tv-híradó.

AZ ÜGYELETES HÍRSZERKESZTŐ
Turi Gábor
Telefon: 12-144

VILÁGUNK TÜKRE. A MŰVÉSZET címmel kétnapos elméleti konferenciát rendeznek október 6-án és 7-én Budapesten. A képzőművészeti világhét alkalmából filozófusok, esztéták és műkritikusok értékelik majd, hogy a művészet napjainkban mennyire tükröz a világra.

TAGFELVÉTELT HIRDET a Debreceni Maróthi György kórus. Meghallgatás szeptember 28-án és október 2-án 17—18 óra között a Tanítóképző Főiskola 234. termében.

NEM VOLT ÖTTALÁLALATOS szelvény a 39. játékhéten a Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint. Nagy találatot 30 fogaadó ért el, nyerményük egyenként 256 932 forint. Három találat csaknem 5 és fél ezer fogaadónak volt, nyerményük egyenként 704 forint. A több mint 177 ezer kitalálatos szelvényre egyenként 27 forintot fizetnek.

KÖZLEMÉNYEK

A Közúti Beruházó Vállalat értesíti a lakosságot, hogy a Debrecen, Nagyállomás előtti villamosgyártás átépítése miatt a Petőfi térről az állomás elé bevezető, a Toronyház előtti útszakasz az építés időtartama alatt október 29-től előreláthatóan október 10-ig teljes lezárásra kerül. Ezen időszak alatt az állomás felé irányuló autóbussz, illetve célforgalom az Erzsébet utcán és a Toronyház mögötti kiszolgáló úton kerül elterelésre. A Toronyház előtti autóbusszállomás ideiglenesen a Vörös Hadsereg útjára a Kisdobozban Száloda elé kerül áthelyezésre. Felhívjuk a járművezetőket figyelmükre, hogy a Toronyház mögötti kiszolgáló út forgalmi rendje ezzel egy időben úgy módosul, hogy az Erzsébet utca felől az Ispótyai utca felé lesz egyirányú. Kérjük a járművezetőket, hogy az érintett területen fokozott figyelemmel, a kihelyezett jelzőtáblák szerint közlekedjenek. Kérjük az utazóközönség szíves megértését. (x)

Ertesítjük a tűz- és építőanyag-vásárlókat, hogy a berettyóújfalui és hajdúnánási TŰZEP-telepek 1981. október 1-től 10-ig lejtár miatt zárva tartanak. Felhívjuk vásárlóink figyelmét, hogy a kifizetett árak elszámításáról a lejtár megkezdése előtt gondoskodni szíveskedjenek. Kéret-magyarországi TŰZEP Vállalat. (x)

Ertesítjük az utazóközönséget, hogy a Debrecen, Vörös Hadsereg útja 6. sz. Vállalat, Debrecen, Kossuth utcai cipőbolt előtti autóbussz-megállóhelyét ideiglenesen 1981. szeptember 28-án, hétfőn 10 órától a Kossuth utca torkolat aszfaltolásának befejezéséig áthelyezik a Csokonai Színházzal szembe. Kérjük az utazóközönség szíves megértését. (x)

Ertesítjük a T. Utazóközönséget, hogy szeptember 27-én, 10.40—12.00 óráig tartó forgalomcsökkentés miatt a 10-, 14- és 31-es autóbusszvonalak járatát a Vörös Hadsereg útja—Kossuth u.—Burgundia u.—Hunyadi kert utvonalon közlekednek. Nem érintik a Hatvan u. 5-9. sz., I. sz. SZTK és befelé a Kossuth tért megállóhelyeket. A 28-as sz. járatok a fenti időszakban a Pásti utcán közlekednek. VOLLAN 6. sz. Vállalat, Debrecen. (x)

VILÁG PROLETÁRI EGYESÜLTJEK!

HAJDÚ-BIHARI

XXXVIII. ÉVFOLY
228. SZÁM

ÁRA: 1,40 FORINT

1981. IX. 29., KEDD

A MAGYAR

a po
A JÁR

Szeptember 27-én délután ünnepséget tartott a Bartók teres Debreceni Járőrkyta me csapatászlót adta zott a Hajdú-Bihar Rendőr-főkapitány.

Az ünnepségre egy ket, a meghívott Erdélyi Géza, a Meceni Járműjavító pártbizottságának közszöntötte, külön zölte az elnökség foglalt Szabó István udvari Vörös Csill löszöveteket előnk Mihályné, a Debr-hagyvár pártbizottság kárát, az MSZMP Bizottságának tagja Jenő határőr vez belügyminiszter-h Fülöp Jánost, az Hajdú-Bihar meg ságának titkárt, Ivanovics Ivanovics ietunó debreceni f Olajos Ernőt, a Debrecen városi nak titkárt, dr. Lajost, a megyei t-rehajtó bizottságárát, a Hajdú-Bihar népfőntbizottság e Ács Istvánt, Debre-tanácselnökét, Sz-dort, a Szakszerve-dő-Bihar megyei V vezető titkárt, Sz-

Ünnep

Eskütétel a V

Kellemes, nyá-került sor szepte-Debrecenben a V-reg úti felszabad-mű előtt a sorka-latukat nemrég-dett honvédek, t-hallgatók, valam-temekre már fel-ünnepélyes eskü-

Az előjáró k-a csapatászló után Keresztös nagy közszöntő két oldalán össz-tartozókat, ismer-tok. Üdvözölte tagjai közül Ba-nét, az MSZMP